

**MAATSKAPLIKE WERK INTERVENSIE MET
MANLIKE JEUGOORTREDERS
IN DIE DEPARTEMENT VAN KORREKTIEWE DIENSTE**

**DEUR
ROSELINE PHEIFFER**



Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening van die vereistes vir die graad van
Magister in Maatskaplike Werk aan die Universiteit van Stellenbosch.

STUDIELEIER : PROF. S. GREEN

Stellenbosch
April 2003

VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander Universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

OPSOMMING

Jeugmisdaad neem tans geweldige afmetings aan en die gevangenisbevolking neem toe. Die misdade wat deur manlike jeugoortreders gepleeg word, is dikwels aggressief van aard en sluit misdade soos moord en verkragting in. Die hoë voorkoms van misdaad en die aard van die oortredings noodsaak dat maatskaplike werk dienste aan die jeugoortreder gelewer sal word. Die doel van die studie was om riglyne daar te stel vir die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste wat met die manlike jeugoortreder werk.

Die literatuurstudie het gehandel oor die ontwikkeling van die jeugoortreder as adolessent en 'n profiel van die jeugoortreder is saamgestel. Die faktore in die gesin en in die omgewing wat aanleiding gee tot misdaadgedrag by die manlike jeugoortreder, is bespreek. Voorts is die maatskaplike werk intervensieproses aan die hand van gedragsterapie beskryf.

'n Verkennende-beskrywende studie is onderneem om die kennis van maatskaplike werkers ten opsigte van maatskaplike werk intervensie aan die manlike jeugoortreder te bepaal. 'n Empiriese studie gegrond op die literatuurstudie is gedoen. 'n Steekproef bestaande uit tien maatskaplike werkers wat by jeugsentrums van die Departement Korrektiewe Dienste met jeugoortreders werk, is by die ondersoek betrek. Met behulp van die empiriese ondersoek is die kennis en vaardighede van maatskaplike werkers rakende die aard van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder ondersoek.

Die bevindinge van die ondersoek toon dat maatskaplike werkers meer kennis benodig oor die ontwikkeling van die jeugoortreder en die aanleidende faktore tot misdaadgedrag, asook oor vaardighede ten opsigte van die maatskaplike werk intervensieproses aan die manlike jeugoortreder.

Ten einde effektiewe maatskaplike werk intervensie aan die manlike jeugoortreder te lewer, moet maatskaplike werkers beskik oor voldoende kennis van die jeugoortreder en oor vaardighede in die toepassing van die maatskaplike werk intervensieproses.

SUMMARY

Juvenile delinquency is currently reaching alarming proportions and the number of juveniles within the prison population is on the increase. The crimes committed by male juvenile offenders, are often of an aggressive nature and include crimes such as murder and rape. The high rate of crime and the nature of the offences make it essential for social work services to be rendered to the juvenile offender. The purpose of the study was to establish guidelines for the social worker with the male juvenile offender in the Department of Correctional Services.

The literature study dealt with the development of the juvenile offender as adolescent and a profile of the offender was compiled. Those factors both within the family and in the environment that contribute to criminal behaviour in the male juvenile offender were discussed. Furthermore the social work intervention process based on behaviour therapy was described.

An exploratory descriptive study was undertaken in order to determine the knowledge that social workers have with regard to social work intervention to the male juvenile offender. An empirical study was done based on the literature study. A sample comprised of ten social workers that work with juvenile offenders at the youth centres of the Department of Correctional Services were involved in the study. With the help of the empirical study the knowledge and skills of social workers regarding the nature of social work intervention to the juvenile was examined.

The findings of the study reveal that social workers require more knowledge on the development of the juvenile offender and on those factors that contribute to criminal behaviour, as well as skills with regard to the social work intervention process with the male juvenile offender.

In order to render effective social work intervention to male juvenile offenders, social workers must possess adequate knowledge about the juvenile offender and about the skills needed to apply the social work intervention process.

DANKBETUIGING

Ek wil graag my opregte dank en waardering aan die volgende persone betuig:

- Ons Hemelse Vader vir die genade wat aan my geskenk is om die studie te kan doen.
- My moeder vir die gebede wat sy vir my opgedra het.
- My kinders vir die begrip wat hulle teenoor my openbaar het.
- Die Provinsiale Hoof Maatskaplike Werk Dienste vir haar samewerking en die maatskaplike werkers vir die voltooiing van die vraelyste.
- Professor Green vir haar leiding en ondersteuning.
- Ursula vir tikwerk en tipografiese versorging.
- My vriende en familie vir hul motivering.

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1		BLADSY
INLEIDING		
1.1	Motivering vir die studie	1
1.2	Doel van studie	3
1.2.1	Doelstelling	3
1.2.2	Doelwitte	3
1.3	Begripsomskrywings	3
1.3.1	Adolessensie	4
1.3.2	Intervensie	4
1.4	Afbakening van die navorsingsveld	4
1.5	Metode van navorsing en empiriese ondersoek	4
1.5.1	Navorsingsontwerp	4
1.5.2	Data - insameling	5
1.5.3	Steekproef	6
1.5.4	Literatuurstudie	6
1.6	Aanbieding van die studie	7

HOOFSTUK 2

DIE ONTWIKKELING EN PROFIEL VAN DIE JEUGOORTREDER AS ADOLESSENT

2.1	Inleiding	8
2.2	Die groei en ontwikkeling van die jeugoortreder	9
2.2.1	Fisiese ontwikkeling	9
2.2.2	Psigo-sosiale ontwikkeling	10
2.3	Karaktertrekke van die jeugoortreder	15
2.3.1	Emosionele onvolwassenheid	15
2.3.2	Ouderdom	17
2.3.3	Fisiese voorkoms	18
2.3.4	Verstandelike ingesteldheid	19
2.3.5	Gedrag	20
2.3.6	Bendevoorming	21
2.3.7	Depressiwiteit	22
2.4	Aanleidende faktore tot jeugmisdaad	23
2.4.1	Mikro faktore	23
2.4.1.1	Huweliksverhouding	24
2.4.1.2	Enkelouergesin	24
2.4.1.3	Sosio-ekonomiese status	25
2.4.1.4	Middelmisbruik deur ouers	26
2.4.1.5	Blootstelling aan geweld	27
2.4.1.6	Misdaadgedrag deur ouers	29
2.4.1.7	Dissipline	29
2.4.1.8	Onsedelikheid binne die gesin	30
2.4.2	Makro faktore	31
2.4.2.1	Seksisme	31
2.4.2.2	Geslagsrolstereotipering	32

2.4.2.3	Materialisme	32
2.4.2.4	Werkloosheid	33
2.5	Samevatting	35

HOOFSTUK 3

MAATSKAPLIKE INTERVENSIE MET DIE JEUGOORTREDER DIE DEPARTEMENT KORREKTIEWE DIENSTE

3.1	Inleiding	37
3.2	Gevangenissetting as vonnisopsie vir die jeugoortreder	37
3.2.1	Die doel van gevangenissetting	38
3.2.2	Rehabilitasie	40
3.2.3	Die rol van die korrektiewe beampte	41
3.2.4	Benaderings tot rehabilitasie in die Departement van Korrektiewe Dienste	43
3.3	Die rol van die maatskaplike werker in die Departement van Korrektiewe Dienste	43
3.4	Maatskaplike werk intervensie	46
3.4.1	Inleiding	46
3.4.2	Die aanvangsfase	47
3.4.2.1	Vorbereiding	47
3.4.2.2	Assessering	48
3.4.2.3	Doelformulering	50
3.4.3	Die kontrakfase	50
3.4.3.1	Gesamentlike probleem bepaling	51
3.4.3.2	Gesamentlike doelformulering	52

3.4.3.3	Bepanning van intervensie	54
3.4.4	Intervensie en moniteringsfase	55
3.4.4.1	Rolle	56
	• Opvoeder	56
	• Ondersteuner	57
	• Terapeut	57
	• Instaatsteller	58
3.4.4.2	Tegnieke	58
	• Versterking	59
	• Gevoelshantering	59
	• Direkte beïnvloeding	60
	• Omgewingsverandering	61
	• Eksplorاسie	61
	• Insigontwikkeling	62
3.4.5	Evalueringsfase	63
3.4.5.1	Persoonsisteesem	65
3.4.5.2	Probleem	65
3.4.5.3	Intervensie	66
3.4.5.4	Die maatskaplike werker en die organisasie	66
3.4.6	Termineringsfase	67
3.5	Samevatting	68

HOOFSTUK 4

'N ONTLEDING VAN DIE MAATSKAPLIKE WERK INTERVENSIË AAN DIE MANLIKE JEUGOORTREDER IN DIE DEPARTEMENT VAN KORREKTIEWE DIENSTE

4.1	Inleiding	69
4.2	Navorsingsveld	70
4.3	Die empiriese studie	70
4.4	Resultate van die navorsing	71
4.5	Identifiserende besonderhede	71
4.5.1	Akademiese kwalifikasies	72
4.5.2	Ervaring van maatskaplike werkers	72
4.5.3	Dienstydperk van maatskaplike Werkers in die Departement Korrektiewe Dienste	73
4.6	Opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder	74
4.6.1	Voorgaadse opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder	75
4.6.2	Nagraadse opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder	77
4.7	Die ontwikkeling van die jeugoordreder	78
4.8	Aanleidende faktore tot misdadgedrag	79

4.9	Maatskaplike werk intervensie	81
4.9.1	Metodes van maatskaplike werk intervensie	81
4.9.2	Benaderings benut in intervensie	82
4.9.3	Proses van maatskaplike werk intervensie	
	aan die jeugoortreder	83
4.9.3.1	Die aanvangsfase	83
4.9.3.2	Die kontrakfase	86
4.9.3.3	Die intervensiefase	87
4.9.3.4	Die evalueringsfase	89
4.9.3.5	Die termineringsfase	90
4.9.4	Gevangenissetting as 'n vonnisopsie	91
4.9.5	Maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder in die Departement Korrektiewe Dienste	92
4.10	Samevatting	94

HOOFSTUK 5

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1	Inleiding	95
5.2	Gevolgtrekkings	95
5.2.1	Persoonlike besonderhede	95
5.2.2	Opleiding in intervensie aan die jeugoortreder	96
5.2.3	Kennis van die ontwikkeling en aanleidende faktore tot misdadgedrag van die jeugoortreder	97

5.2.4	Proses van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder	97
5.3	Aanbevelings	99
5.3.1	Opleidingsinstansies	99
5.3.2	Departement Korrektiewe Dienste	99
5.3.3	Verdere navorsing	100

BIBLIOGRAFIE

BYLAES

Bylae 1 Vraelys

LYS VAN FIGURE

FIGUUR 2.1	Verband tussen gesinsgeweld en misdadgedrag
FIGUUR 2.2	Risiko faktore vir jeugmisdad
FIGUUR 4.1	Akademie kwalifikasies van respondente
FIGUUR 4.2	Ervaring van maatskaplike werkers
FIGUUR 4.3	Dienstydperke van respondente

LYS VAN TABELLE

TABEL 4.1	Voorgraadse opleiding van respondente
TABEL 4.2	Opleidingsbehoefte van respondente
TABEL 4.3	Nagraadse opleiding van respondente
TABEL 4.4	Aspekte van opleiding van respondente
TABEL 4.5	Kennis van die jeugoortreder waarvoor respondente beskik
TABEL 4.6	Aanleidende faktore tot misdadgedrag
TABEL 4.7	Metodes van intervensie
TABEL 4.8	Benaderings vir intervensie
TABEL 4.9	Take van die aanvangsfase van intervensie
TABEL 4.10	Take van die kontrakfase van intervensie
TABEL 4.11	Tegniese wat benut word tydens intervensie

- TABEL 4.12** **Take van terminering van intervensie**
- TABEL 4.13** **Menings van respondente oor gevangenissetting as
vonnisopsie**
- TABEL 4.14** **Maatskaplike werk intervensie aan jeugoortreders in
die Departement van Korrektiewe Dienste**

HOOFSTUK 1

INLEIDING

1.1 Motivering vir die studie

'n Groot deel van die Suid-Afrikaanse bevolking bestaan uit jeugdiges. Jongmense tussen die ouderdom van 14 en 35 jaar oud maak omtrent 39% van die totale bevolking van Suid-Afrika uit (Witskrif vir Welsyn, 1997:5). Volgens Cronje, Van der Walt, Retief en Naude (1982) is die geweldige aanpassings wat jeugdiges tydens adolessensie moet maak asook makro faktore soos ekonomiese agteruitgang en armoede, aanleidende faktore tot jeugmisdaad.

Navorsing deur Finkelhor en Gelles in 1983 beskryf veral die negatiewe invloed van geweld en verbrokkeling van die gesin op die adolessent se ontwikkeling (Hotaling, Finkelhor, Kirkpatrick en Strauss, 1988). Ander skrywers soos Edleson (1999:253) en Spaccarelli, Coatsworth en Bowden (1995:155) het 'n verband gevind tussen swak huislike omstandighede en jeugmisdaad en kommer uitgespreek oor die gebrek aan navorsing om jeugmisdaad aan te spreek.

Statistiek wat deur die navorser bekom is by Drakenstein Korrektiewe Dienste waar sy werksaam is, dui aan dat groot getalle gevonniste jeugdiges wat aangehou word in Drakenstein Jeugsentrum, gearresteer is vir meer as een oortreding. Gedurende 2001 is 554 jeugdiges opgeneem van wie 481 gevonniss is vir aggressiewe oortredings. Dit dui op 'n misdadaisyfer van 87% vir slegs aggressiewe oortredings en noodsaak effektiewe intervensie aan die jeugoortreder.

Sheafor, Horesji en Horesji (2000) beklemtoon die feit dat maatskaplike werkers oor kennis beskik van die transaksies tussen die mens en sy omgewing en oor vaardighede om maatskaplike werk intervensie toe te pas met inagneming van hierdie wisselwerking tussen die mens en sy omgewing. McCord (1991) wys daarop dat weens die disfunksionele aard van die adolessent se omgewing en die negatiewe invloed wat die

wisselwerking met die omgewing op hom het, die jeugoortreder professionele hulp nodig wat gespesialiseerde kennis en vaardighede van die maatskaplike werker vereis.

Die huidige stand van intervensie deur maatskaplike werkers in die Departement Korrektiewe Dienste is geëvalueer in 'n parallelsessie tydens die Nasionale Konferensie vir maatskaplike werkers in die Departement Korrektiewe Dienste in Durban op 14 September 2000. Volgens die evaluering het die bestaande intervensieprogramme nie jeugmisdaad effektief aangespreek nie. Die behoefte vir spesialisasie is geverbaliseer en die rol van die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste is herdefiniër.

Tydens die Nasionale Konferensie is die doel van die Departement Korrektiewe dienste verander na die rehabilitasie van oortreders. Dit het die fokus geplaas op bemagtiging en die selfbeskikkingsreg van die kliënt soos deur Compton en Galaway (1994:221) voorgestel word. Hierdie perspektief word geakkommodeer in die Korrektiewe opset omdat dit aansluiting vind by die interdisiplinêre benadering met betrekking tot intervensie wat deur die Departement Korrektiewe Dienste voorgestaan word.

Die holistiese benadering wat die basis vorm van die maatskaplike werk praktyk sluit aan by die uitgangspunte van die Witskrif vir Welsyn (1997) wat die ontwikkelings-perspektief in maatskaplike werk onderskryf. Die Konstitusie van Suid-Afrika (Wet 108 van 1996) is relevant tot maatskaplike werk binne die Departement Korrektiewe Dienste. Artikel 28 van die Konstitusie beskerm die regte van jeugoortreders en reguleer die voorwaardes van hul aanhouding. Artikels 12 en 35 van die Konstitusie beklemtoon hulpverlening en regte van individue soos gearresterdes, verhoorafwagendes en gevonnistes.

Die visie van maatskaplike werk in die Departement Korrektiewe Dienste is die verhoging van die kliënt se maatskaplike funksionering. Dit dra by tot die reïntegrasie van die kliënt in die gemeenskap. Hierdie visie is soortgelyk aan die doel van maatskaplike werk soos omskryf in die Witskrif vir Welsyn (1997:97) naamlik, die verhoging van die maatskaplike funksionering van individue, groepe en gemeenskappe deur professionele dienste van 'n maatskaplike werker. Die visie sluit ook aan by die visie van McMahon (1996:6) wat die doel van maatskaplike werk beskryf as die verhoging van die maatskaplike funksionering van kliënt.

Die maatskaplike werker stel die jeugoortreder in staat om meer effektief in sy omgewing te funksioneer. Die missie van die Departement Korrektiewe Dienste is die bemagtiging van kliente met die nodige vaardighede deur die voorsiening van rehabilitasie en reïntegrasieprogramme.

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat die rehabilitasie van die jeugoortreder eise stel aan die maatskaplike werker. Indien die maatskaplike werker nie oor voldoende kennis en vaardighede beskik ten opsigte van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder nie, sal intervensie nie die behoeftes van die jeugoortreder effektief aanspreek nie.

1.2 Doel van die studie

1.2.1 Doelstelling

Die doelstelling van die studie is om riglyne vir maatskaplike werk intervensie daar te stel vir die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste wat met die manlike jeugoortreder werk.

1.2.2 Doelwitte

Die doelwitte om die doelstelling van die studie te bereik, is soos volg :-

- Om die ontwikkeling en kenmerke van die oortreder as adolessent aan die hand van bestaande literatuur te bestudeer in binne 'n teoretiese raamwerk aan te bied.
- Om die maatskaplike werk intervensie proses te beskryf soos dit van toepassing is vir die manlike jeugoortreder.
- Om maatskaplike werkers se leerbehoefte met betrekking tot die intervensie aan manlike jeugoortreders te bepaal.

1.3 Begripsomskrywings

Konsepte relevant tot die studie word vervolgens omskryf.

1.3.1 Adolessensie

Adolessensie is die lewensfase beginnende by puberteit en eindigende in volwassenheid (Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk, 1995:2).

1.3.2 Intervensie

Intervensie behels die professionele handeling van 'n maatskaplike werker om verandering in die persoon-omgewing-situasie te bewerkstellig ter bereiking van doelwitte van die kontrak wat met die kliënt aangegaan is (Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk, 1995:31).

Ander begrippe waarna in die tesis verwys word, word in die inleiding van die spesifieke hoofstukke omskryf. Die studie handel oor die manlike jeugoortreder en in die tesis word deurgaans na "hy" of "hom" verwys wanneer na die kliënt verwys word.

1.4 Afbakening van die navorsingsveld

Die studie is beperk tot fasiliteite van die Departement Korrektiewe Dienste vir jeugoortreders, naamlik Drakenstein, Brandvlei, Hawequa en Pollsmoor, Oudsthoorn, George, Mosselbaai en Beaufort-Wes. Die veranderlikes wat in die studie ondersoek word, is die jeugoortreder as adolessent en die maatskaplike werker se kennis en vaardigheid van die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder

1.5 Metode van navorsing en empiriese ondersoek

1.5.1 Navorsingsontwerp

Die navorser het 'n verkennende-beskrywende studie gedoen. Gebrek aan navorsing omtrent die onderwerp het die navorser gemotiveer om toepaslike literatuur te bestudeer en ondersoek te doen by persone wat prakties ervaring van die onderwerp wat ondersoek word, het.

Nadat insig ontwikkel is deur die bostaande toepaslike literatuur te bestudeer, het die studie 'n beskrywende vorm aangeneem omdat die intervensieproses uiteengesit word.

Volgens Grinnell (1985:273) en McKendrick (1989) sluit beskrywende studies kwalitatiewe en kwantitatiewe beskrywings van die onderwerp van die studie in. Die gebrek aan navorsing oor die jeugoortreder het die fokus van die navorsing op verkenning en beskrywing geplaas. Die studie het die identifiserende besonderhede van die groepe wat by die ondersoek betrek is, naamlik jeugoortreders en maatskaplike werkers beskryf. Ten opsigte van die jeugoortreder is sy ontwikkeling beskryf en ten opsigte van die maatskaplike werker is die kennis en vaardighede van die intervensieproses beskryf (Arkava en Lane, 1983:27; Babbie, 1994:90; Grinnell, 1988).

Die universum was die twintig maatskaplike werkers werksaam by die gemelde jeugsentrums in die Wes-Kaap.

1.5.2. Data-insameling

Volgens Grinnell (1988) is die mees erkende manier om data in te samel die benutting van vraelyste. Die voordeel van vraelyste is dat dit goedkoop en vinnig is vir voltooiing en anonimiteit verseker sodat die respondente nie sal huiwer om sensitiewe inligting te deel nie (Babbie, 1993:253).

Vraelyste is opgestel en elektronies versend na alle respondente. Die doel van die studie het vereis dat slegs maatskaplike werkers in die Departement Korrektiewe Dienste betrek word. Vraelyste is deur tien maatskaplike werkers wat werksaam is by vooraf vermelde gevangnisse met jeugoortreders, voltooi. Geen kriteria het bestaan rakende ervaring, ouderdom, geslag, ras en opleiding om sekere maatskaplike werkers in of uit te sluit nie. Vrae was hoofsaaklik gestruktureerd, maar enkele oop vrae is gestel om die respondente se eie ervaring weer te gee sodat meer waarde aan hul menings geheg kon word. Dit was noodsaaklik vir kwalitatiewe navorsing volgens Mouton (2000).

1.5.3. Steekproef

Die steekproef was tien maatskaplike werkers werksaam by jeugsentrums in die Departement Korrektiewe Dienste wat geïdentifiseer is uit die universum van 20 maatskaplike werkers. Die tien maatskaplike werkers was bereid om aan die studie deel te neem. Die studie is beperk tot maatskaplike werkers by Brandvlei, Pollsmoor, Hawequa, Mosselbaai, George, Oudtshoorn, Beaufort-Wes en Drakenstein gevangenis in die Wes-Kaap wat oor jeugsentrums beskik. Die steekproef is saamgestel deur doelbewuste nie-waarskynlikheidsseleksie. Na die seleksie van die steekproef, is met die Provinsiale hoof van maatskaplike werk-dienste by die Provinsiale kantoor van die Departement Korrektiewe Dienste geskakel om toestemming en samewerking te verkry om die vraelyste te versprei. Die vraelys is elektronies aan die Provinsiale hoof voorsien en reëlings vir die voltooiing daarvan is telefonies getref. Die doelbewuste seleksie het 'n hanteerbare steekproef tot gevolg gehad wat met die samewerking van die Provinsiale hoof tot 'n hoë responskoers bygedra het.

1.5.4. Literatuurstudie

Die doel van die literatuurstudie is die ondersoek na toepaslike literatuur en beskrywing van die volgende aspekte :

- Ontwikkeling van die adolessent as jeugoortreder,
- Aanleidende faktore tot jeugmisdad op mikro- en makrovlak,
- Gevangenisstraf as vonnisopsie,
- Die rol van die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste,
- Maatskaplike werk intervensie vir jeugoortreders binne die raamwerk van gedragsterapie.

Literatuur wat bestudeer is, is Suid-Afrikaanse-, Britse- en Amerikaanse literatuur. Daar is gebruik gemaak van die JS Gericke biblioteek, die Erika Theron Leeskamer en Wette en Regulasies van die Departement Korrektiewe Dienste. Literatuur is deur middel van die rekenaar (internet), boeke, tydskrifartikels en tesse bestudeer en bekom.

1.6 Aanbieding van die studie

Hoofstuk een dien as inleiding tot die studie. Die aspekte wat in hoofstuk een gedek word, is die motivering vir die studie, doelstellings en doelwitte vir die studie, die metode van navorsing en empiriese studie, asook die struktuur van aanbieding van die tesis.

Hoofstuk twee handel oor die ontwikkeling en profiel van die oortreder as adolessent. Daar word enersyds gefokus op die fisiese en psigo-sosiale ontwikkeling van die adolessent en andersyds op die karaktertrekke van die jeugoortreder om sodoende 'n profiel van die jeugoortreder te skep. Die mikro- en makrovlak faktore wat 'n kriminogene invloed op die ontwikkeling van die adolessent het, word ook in hierdie hoofstuk verduidelik.

Hoofstuk drie fokus op maatskaplike werk intervensie vir die manlike jeugoortreder in die Departement Korrektiewe Dienste. Die hoofstuk beskik oor drie dele. Eerstens word gevangenisstraf as vonnisopsie vir jeugoortreders behandel. Tweedens word gelet op die rol van die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste. Derdens word maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder beskryf binne die raamwerk van gedragsterapie.

Hoofstuk vier behels 'n ondersoek na maatskaplike werk intervensie vir jeugoortreders in die Departement Korrektiewe Dienste. Hierdie hoofstuk is eerstens opverdeel in afdelings wat handel oor opleiding ten opsigte van maatskaplike werk-intervensie aan die jeugoortreder, die profiel van die jeugoortreder naamlik die emosioneel en kognitiewe eienskappe waaroor die jeugoortreder beskik (asook die kenmerkende gedrag van die jeugoortreder), aanleidende faktore tot jeugmisdaad naamlik die mikro- en makrovlak faktore en laastens kennis en vaardighede waaroor die maatskaplike werker in die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder moet beskik.

Hoofstuk vyf sluit die studie af met die gevolgtrekkings en aanbevelings na aanleiding van die literatuurstudie en empiriese bevindinge.

HOOFSTUK 2

DIE ONTWIKKELING EN PROFIEL VAN DIE JEUGOORTREDER AS ADOLESSENT

2.1 Inleiding

Uit die voorafgaande hoofstuk is dit duidelik dat al meer jeugoortreders gedurende adolessensie by wangedrag betrokke raak, wat tot misdadgedrag aanleiding gee. Dit is daarom belangrik dat gelet word op die ontwikkeling van die jeugoortreder as adolessent.

Adolessensie word beskou as die oorgang in ontwikkeling van kindwees na volwassenheid (Papalia en Olds, 1992:308). Adolessensie kan in fases onderskei word naamlik pre-, vroeë en laat adolessensie wat gepaard gaan met kenmerke wat nie werklik onderskei kan word nie en daarom behoort hierdie fases deurgaans as 'n integrale eenheid beskou te word.

Adolessensie word gekenmerk deur fisiese veranderinge en word algemeen beskou as die begin van puberteit; die proses wat lei tot seksuele volwassenheid. Biologiese veranderinge word beskou as die teken dat kindwees geëindig het. Adolessensie is ook 'n sosiale en emosionele proses. Die adolessent moet onafhanklikheid van sy ouers (gesin) verkry en aanpas by sy portuurgroep. Die adolessent beleef homself nie meer as kind nie, maar kan terselfdertyd ook nie volwasse status verkry nie (Cronje et al, 1982).

Die oorgang na adolessensie word dikwels as onseker ervaar en word soms gekenmerk deur aanpassingsprobleme. Volgens skrywers soos Craig (1986:360) en Papalia en Olds (1992:308) word hierdie periode gekenmerk as die oorgang van kindwees na volwassenheid waartydens die adolessent 'n eie identiteit ontwikkel en die meeste van sy tyd met sy portuurgroep deurbring. Dit is die periode waartydens besluite gemaak word rakende 'n beroep en verdere akademiese ontwikkeling wat die adolessent in staat stel om as volwassene hul sy regmatige plek in die samelewing in te neem.

In hierdie hoofstuk sal die ontwikkeling van die adolessent bespreek word met verwysing na die fisiese en psigo-sosiale aspekte. Vervolgens sal die profiel van die jeugoortreder en faktore wat tot misdadgedrag aanleiding gee, behandel word.

2.2 Die groei en ontwikkeling van die jeugoortreder

Fisiologiese veranderinge is een van die mees verreikende ontwikkelingsgebeure waarby jeugdige moet aanpas. Hierdie verandering beïnvloed die adolessent se totale menswees en word vervolgens bespreek.

2.2.1 Fisiese ontwikkeling

Die biologiese veranderinge wat die einde van kindwees aandui, word duidelik gesien in die groei van die adolessent, die begin van menstruasie vir dogters, die teenwoordigheid van sperm in die urine van seuns, en die ontwikkeling en groei van geslagsorgane. Die vroeë teken van adolessensie is die "growth spurt" wat die dramatiese vermeerdering in lengte en gewig, asook die spier en skeletale ontwikkeling van die adolessent behels (Craig, 1986: 362; Louw, Gerdes en Meyer, 1985:345).

Verder behels die primêre geslagskaraktereienskappe volgens Louw et al (1985:345) die vergroting van die vroulike en manlike voortplantingsorgane wat ontwikkel tot volwassenheid gedurende adolessensie. Die sekondêre geslagskaraktereienskappe sluit weer die ontwikkeling van die vroulike borste, manlike breë skouers, volwasse stem, vel en die groei van liggaamshare by beide geslagte in.

Outeurs soos Craig (1986:362), Cronje et al (1982) en Papalia en Olds (1992:310) stem saam dat adolessente gewoonlik gefassineer en krities is teenoor die veranderinge in hulle liggaam. Hulle ervaar pyn en plesier gedurende die waarneming van die proses. Een van die belangrikste aanpassings wat die adolessent moet maak, is die aanvaarding van die veranderde liggaam. Adolessente is dus geneig om hulself met ander te vergelyk en gevoelens van onsekerheid en verleentheid te beleef as gevolg van selfkritiek. Dit is dus duidelik waarom die adolessent se fisiese voorkoms soms hulle selfbeeld en persoonlikheid kan beïnvloed.

Alle adolessente ontwikkel nie teen dieselfde tempo nie en individuele verskille in intensiteit, tydsduur en omvang van groei en ontwikkeling, veroorsaak angstigtheid en miskonsepsie. Hulle vergelyk hulself met dit wat hulle ideaal beskou. Die versoening met

die werklikheid is kritiek vir sommige adolessente tydens hierdie oorgangsfase omdat hulle nie volgens hul ideaal ontwikkel nie. Adolessente wat dus onderontwikkel is, ervaar gevoelens van minderwaardigheid en kompenseer deur wangedrag en jeugmisdadigheid vir dié tekortkominge (Graig, 1986:362; Cronje et al, 1982:39).

Volgens Cronje et al (1982:40-41) lei die vinnige fisiese verandering tot verwarring en onsekerheid by die adolessent en in sommige gevalle tot ongunstige gedrag. Liggaamlike veranderinge gaan verder gepaard met lusteloosheid en uitgeputheid wat senuagtigheid, geïrriteerdheid en verhoogde emosionaliteit meebring. Hierdie kritieke tydperk is 'n noodwendige ontwikkeling in enige adolessent se lewe waartydens wangedrag en wanaanpassing tot uiting kan kom.

Papalia en Olds (1992) dui aan dat adolessente wat puberteit vroeg of laat bereik, aanpassingsprobleme kan ervaar vanweë liggaamlike rypheid en emosionele agterstand. Dogters wat fisies vinnig ontwikkel kan betrokke raak by seksuele oortredings terwyl seuns in misdadigheid kan verval omdat hulle nie die gevolge van hul misdadige gedrag besef nie.

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat fisiese veranderinge gepaard gaan met emosionele aanpassings wat die psigiese en sosiale ontwikkeling van die adolessent beïnvloed. In die volgende afdeling word die psigo-sosiale ontwikkeling van die adolessent behandel.

2.2.2 Psigo- sosiale ontwikkeling

Menige adolessent bereik die formele operasionele stadium wat volgens Piaget (1934) gekenmerk word deur die vermoë om abstrak te dink. Dit behels dat die adolessent gevorderd het van konkrete na abstrakte denke. Die adolessent kan moontlikhede genereer, hipoteses toets en buigsaamheid in probleemoplossing openbaar. Ervaring is van kardinale belang tydens hierdie kognitiewe fase en nie alle adolessente bereik dus hierdie fase nie vanweë stadiger intellektuele ontwikkeling. Papalia en Olds (1992 : 335) verduidelik dat die adolessent egosentriese neigings toon soos om gesag te bevraagteken, selfbewustheid, selfgesentreerdheid en besluiteloosheid as gevolg van hierdie ontwikkeling.

McGee (1997) noem dat jeugdiges tydens adolessensie die ideale wêreld voorhou. Derhalwe besef adolessente dat diegene wie hul verafgod nie so perfek is nie en hulle kritiseer dikwels hulle ouers en rebelleer teen gesag.

Die oorweldigende selfbewustheid by adolessente lei daartoe dat hulle denke oorheers word deur dit wat hulle dink ander van hul dink. Dit is daarom dat Elkind (1984) die belangrikheid beklemtoon dat volwassenes nie die spot moet dryf met adolessente nie. Selfgesentreerdheid by adolessente berus op die beginsel dat hul uniek en spesiaal is en nie onderwerpe is aan reëls wat vir die res van die samelewing geld nie. Papalia en Olds (1992:326) meen dat dit bydra tot self-destruktiewe en wangedrag by adolessente wat jeugmisdad tot gevolg kan hê. Besluiteloosheid vanweë gebrekkige kognitiewe ontwikkeling lei tot gedrag wat nie deurdink is nie.

Bee (2000 :36) en Louw et al (1985 :341) dui aan dat die twee belangrikste ontwikkelingstake tydens adolossensie is die bereiking van outonomie en die ontwikkeling van 'n eie identiteit. Wanneer die bemeestering van dié take misluk, lei dit tot konflik en negatiewe kwaliteite in die ontwikkeling van die ego. Vervolgens word die adolessent se behoefte aan outonomie groter.

Outonomie behels vertroue in eie waardes, doelwitte en reëls en onafhanklikheid om self besluite te neem. In die ontwikkeling van outonomie, maak die adolessent gebruik van waardes, reëls en grense soos deur hul ouers aan hul oorgedra (Louw et al, 1982; Siegel en Senna, 1981). Die motivering vir onafhanklikheid deur die adolessent, spruit uit faktore soos sosiale druk en identifisering met volwasse rolmodelle. Die adolessent se kognitiewe ontwikkeling stel hom in staat om konflik en frustrasie wat voortspruit uit hul rolvervulling te hanteer.

Volgens Erikson (1968) is die suksesvolle bemeestering van hierdie take noodsaaklik vir die positiewe oorgang na volwassenheid (Craig, 1986:404 – 405). Die adolessent se aanpassings op sosiale gebied gaan met probleme gepaard. Hy moet verhoudings bou met sy ouers, die teenoorgestelde geslag en in die portuurgroep wat hom almal op 'n verskillende manier beïnvloed. Die adolessent leer in sy verhoudings met sy portuurgroep om op 'n sosiaal aanvaarbare wyse kommunikeer. Hy ontwikkel sy vaardighede en

belangstellings in 'n ouderdomsgroep waar hy tuis voel (Craig, 1986: 378; Cronje et al, 1982:342).

Louw et al (1985:376) noem dat die adolessent se verhoudings met verskillende persone verskillende grade van intimiteit toon. Op hierdie stadium, vanweë fisiese ontwikkeling is daar toenemende belangstelling in die teenoorgestelde geslag. Sosiale druk beïnvloed die persoonlikheid en die adolessent sal gunstig reageer op eienskappe wat sosiaal aanvaarbaar is binne sy portuurgroep. Hierdie gedrag sal verder ontwikkel. Anti-sosiale gedrag en uitdaging van gesag is 'n vorm van bravade deur die adolessent om aansien by die portuurgroep te versterk. Die adolessent is roekeloos en die sug na plesier het dikwels wangedrag en jeugoortreding tot gevolg. Die portuurgroep is nou vir die adolessent die vernaamste verwysingsgroep (Cronje et al, 1982; Louw et al, 1985:376).

Waardes en norme word aan die hand van portuurgroepwaardes gevorm en is dikwels in stryd met wat die samelewing verlang. Die portuurgroep is onvolwasse en onverantwoordelik en nie in staat om die adolessent tot verantwoordelike selfstandigheid te begelei nie (Craig, 1986:391).

Louw et al (1985:378) en Papalia en Olds (1992:353) stem ooreen dat die jeugdige morele konsepte wat gebaseer is op kinderjare, aanpas om by dié van die portuurgroep te pas. Die adolessent moet nou eie besluite neem om sy gedrag te rig volgens aanvaarbare norme wat hy tuis geleer het. Hy deel ooreenstemmende probleme en behoeftes met die portuurgroep. Onafhanklikheid van ouers bring nou meer afhanklikheid van die portuurgroep mee. Die adolessent se behoefte en afhanklikheid aan aanvaarding binne sy portuurgroep is ingestel op hul goedkeuring. Die adolessent sal dus altyd probeer om "in" te wees by die portuurgroep. Dit is veral adolessente se soeke na outonomie wat hul dryf na die portuurgroep se ondersteuning.

Volgens Cronje et al (1982 :43) sal nuwe faktore waarmee die adolessent kennis maak, sal 'n invloed hê op sy persoonlikheid. Indien wangedrag en jeugoortreding van die faktore behels, sal die adolessent se gebrek aan ervaring en onvolwassenheid bydra dat gevolge van optrede nie moreel deurdink word nie.

Volgens Kohlberg (1906) se model van morele ontwikkeling, is morele beredenering die funksie van kognitiewe ontwikkeling. Jeugoortreders funksioneer dikwels steeds op die eerste en tweede vlakke van die eerste vlak van Kohlberg (1906) se model. Hulle dink in terme van vrees vir straf en in terme van die erns van die daad of aan selfbelang.

Die meeste adolessente funksioneer op die tweede vlak van Kohlberg (1906) se model. Hulle konformeer tot konvensionele gedrag, ondersteun die status quo en probeer ander tevrede stel. Alhoewel adolessente soms die taak bemeester het tot abstrakte denke, beweeg hulle teen jong volwassenheid eers tot vlak drie van Kohlberg (1906) se model waartydens hulle hul eie morele beginsels ontwikkel het (Papalia en Olds ,1992:327).

Hoffman (1980) voer ook aan dat moraliteit in drie fases ontwikkel. Eerstens deur angsgebaseerde inhibisies, tweedens deur empatie gebaseerde bekommernis en derdens die adolessent se vermoë tot formele operasionele denke. As kind leer die adolessent deur waarneming om straf te vereenselwig met onaanvaarbare gedrag en bemeester hy die vrees vir straf. Soos die kind ouer word, leer hy vanweë kognitiewe ontwikkeling hoe om gevoelens te deel en te bepaal hoe ander voel. Dit is daarom belangrik dat die adolessent 'n stadium van kognitiewe ontwikkeling moet bereik het, wat hom in staat sal stel om alternatiewe te oorweeg, te veralgemeen, logies te kan redeneer oor die oorsaak en gevolg van optrede en om sodoende toekomstgerig te wees (Craig, 1986:405). Adolessente wie se verantwoordelike gevoel nie so sterk ontwikkel het nie, reageer selfsugtig, oorhaastig, rusteloos, ongeduldig en onverantwoordelik en maak hul aan probleemgedrag skuldig.

Volgens Erikson (1968) en Mussen, Conger, en Kagan (1970) is die belangrikste taak in adolessensie die ontwikkeling van 'n eie identiteit (Papalia en Olds, 1992:364). James Marcia (1980) se vier kategorieë van identiteitsvorming na aanleiding van Erikson (1968) se model is soos volg :-

- **DOELBEREIKING** : Adolessente wat 'n krisis oorleef het en 'n eie morele kode het wat hul gedrag rig.
- **VOORAFSLUITING** : Adolessente wat hulself verbind het tot 'n beroep en die morele kodes volg wat deur ouers neergelê is.
- **IDENTITEIT DIFFUSIE** : Adolessente wat krisisse beleef het.

- MORATORIUM : Adollesente wat hul te midde van krisisse oor besluite, waardes en werk bevind. Die adollesent se identiteit en status beïnvloed hul reaksie tot stres, outoriteit, sosiale verwagtinge en die selfbeeld.

Marcia (1980) het verder bevind dat wat die identiteit van 'n adollesent aanbetref, intieme verhoudings vir vroulike adollesente en doelbereiking vir manlike adollesente belangrik is. Wyn en White (1997) is van mening dat identiteit gevorm word deur sosiale interaksie en die adollesent se persepsie van hulself. Identiteit volgens Erikson (1986) word gevorm wanneer die ego bekwaamhede, behoeftes en begeertes organiseer om die eise van die samelewing te hanteer. Die adollesent met 'n sterk ego identiteit sien homself as 'n individu in eie reg.

Ego identiteit word bevorder wanneer gesonde verhoudings tussen die adollesent en die ouer bestaan. Die konflik wat adollesente ervaar ontstaan deur die behoefte om weg te breek van hul ouers en die besef hoe afhanklik hul nog werklik van hul ouers is. Die aard van konflik tussen die adollesent en sy ouers sentreer dikwels rondom die adollesent, sosiale aktiwiteite en dwelmgebruik. Steinberg (1988) in Bee (2000:39) het aangevoer dat konflik tussen ouers en adollesente verband hou met puberteit en nie soseer met hul kronologiese ouderdom nie.

'n Belangrike bron van ondersteuning vir die adollesent is die groeiende betrokkenheid by die portuurgroep. Die invloed wat die portuurgroep het op die adollesent se waardes, norme en gedragpatroon (identiteit) moet dus nie te gering geskat word nie. Adollesente vind gerusstelling by hul portuur wat dieselfde skielike fisiese veranderinge beleef as hulself (Craig et al, 1986).

Hulle bevraagteken hul ouerlike standarde en weens hul behoefte aan ouerlike leiding wend hulle hul na die portuurgroep vir advies. Die portuurgroep word beleef as 'n bron van affeksie, simpatie en begrip, 'n plek vir eksperimentering, 'n ondersteuningsforum vir bereiking van outonomie en onafhanklikheid van ouers. Dit is om hierdie rede dat meer tyd met die portuurgroep deurgebring word. Adollesente neig om vriende te kies wat dieselfde gedrag as hulleself openbaar. Die adollesent se behoefte aan ondersteuning word ook weerspieël in die navolging van gedrag en invloed van groepsdruk (Cronje et al, 1982:42; Papalia en Olds, 1992:353).

2.3 Karaktertrekke van die jeugoortreder

In hierdie afdeling word die karaktertrekke wat die jeugoortreder openbaar, uiteengesit. Volgens Cronje et al (1982) het navorsing van onder andere Healy, Burt en Aichorn in 1969 aan die lig gebring dat persoonlikheid en emosie 'n aanduiding van gedrag en karakter is. Vervolgens word die karakter van die jeugoortreder aan die hand van die begripsomskrywings karakter, temperament en emosies bespreek.

English en English (1958:83) en Eysenck (1965:2) het na karakter verwys as die morele en wilsaspekte van die individu asook die stabiele stelsel van konatiewe gedrag. Temperament het betrekking op die gemoedsveranderinge in emosionele situasies. Daar bestaan 'n noue verband tussen karakter en temperament. Karakter verwys na wilsgedrag terwyl temperament verwys na emosionele gedrag wat weer op sy beurt die karakter van die individu beïnvloed. Emosie is dus in werklikheid 'n element van temperament wat aangedui word deur buierigheid, humeuruitbarstings, irritasie, antagonisme, sensitiwiteit en sinisme (Cronje et al, 1982).

Volgens Spaccarelli et al (1995:165) openbaar jeugoortreders van veral eweldsmisdade 'n gebrekkige probleemoplossingsvermoë en emosionele en sosiale wanaanpassing. Hulle funksionering word gekenmerk deur impulsiwiteit, gebrek aan selfbeheersing en 'n onvermoë om verhoudings te bou. Soos reeds vooraf vermeld, beïnvloed emosionele funksionering gedrag en derhalwe word die emosionele onvolwassenheid van die jeugoortreder vervolgens bespreek.

2.3.1 Emosionele onvolwassenheid

Volgens Cronje et al (1982:57) het die Rorschachtoets met 'n groep jeugoortreders bevind dat hul emosioneel onvolwasse was en aggressie, angstigheid en koppigheid openbaar het. Emosionele labiliteit is aangedui nadat die Porteus Maze toets toegepas is op 'n groep jeugoortreders. Eienskappe soos lukrake optrede, impulsiwiteit en nalatigheid is waargeneem.

Edleson (1999:846) beskryf die jeugoortreder as 'n angstige persoon met 'n swak selfbeeld en temperamentsprobleme. As gevolg van laasgenoemde het die adolessent 'n swak selfbeeld en lei hy aan depressie. Gespannedheid, onderdrukking van gevoelens, minderwaardigheid, selfblaam en gebrekkige selfvertroue is kenmerkende emosies wat as gevolg van emosionele wanfunksionering beleef word. Hierdie risiko faktore lei tot wangedrag en veral aggressie.

Healy en Bronner het met hul ondersoek in 1947 gevind dat emosionele wanfunksionering getoon is deur 'n groep jeugoortreders. Gevoelens van verwerping, onveiligheid, gebrekkige affeksie, ontoereikendheid en minderwaardigheid is ook gevind. Burt (1947) het met sy ondersoek gevind dat 'n algemene kenmerke by jeugoortreders emosionele versteurdheid was. Bothma (1971) se ondersoek het 'n gebrek aan sekuriteitgevoelens, gevoelens van minderwaardigheid en gebrekkige selfvertroue getoon. Die jeugoortreders het angsgevoelens beleef, geneigdheid om te onttrek van die werklikheid en 'n gebrek in toekomsvisie. Die jeugoortreder se emosionele lewe is nie onder beheer nie en aggressiewe woedebuie is kenmerkend van sy temperament. Abrahamsen het Burt (1969) ondersteun omdat sy ondersoek ook getoon het dat jeugoortreders 'n hoë graad van versteurde emosies toon (Cronje et al, 1982).

Volgens Hampton (1999:73) openbaar jeugoortreders die volgende emosionele eienskappe:

- Gebrekkige gewete en skuldgevoelens.
- Verwerping van gesag.
- Impulsiwiteit en swak egobeheer.
- Gebrekkige simpatie.
- Hoë graad van aggressie.
- Foutiewe waarneming van ander gevoelens.

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat die jeugoortreder vanweë morele onrypheid kognitiewe beperkinge kan openbaar. Hy kan misdadgedrag openbaar sonder om skuldig te voel, simpatie te openbaar of om hom te kan indink hoe ander voel. Die drange en behoefte aan selfbevrediging bring optrede mee wat nie deurdink is nie. Morele

onrypheid kan ook bydra tot onvermoë om waardes rasioneel te oorweeg wat lei tot aggressiewe misdade (Papalia en Olds, 1992).

Hepworth, Rooney en Larsen (1997:249) noem dat emosionele funksionering op 'n kontinuum van buitensporigheid of beperking van emosies plaasvind. Jeugoortreders ervaar spanning en depressie omdat drange en emosies nie op 'n harmonieuse wyse uitgeleef en uitgedruk word nie. Jeugoortreders poog om innerlike spanning en prikkelbaarheid vanweë geblokkeerde emosies te verlig deur geweldadige optrede.

Bovermelde emosionele en afwykende gedrag is kenmerkend van aggressiewe jeugoortreders vanweë hulle onvervulde emosionele behoeftes. Spanning en stres word verlig deur die pleeg van aggressiewe oortredings. Die jeugoortreder regverdig die gedrag op grond van die feit dat geweld aangeleer is as die geskikte wyse waarop konflik en interpersoonlike verhoudings hanteer word. Hierdie is waardes wat deur die jeugoortreder tydens sy kinderjare geïnternaliseer is weens die blootstelling aan geweld. Die aggressiewe jeugoortreder se selfwaarde verhoog deur geweld en die slagoffer se omstandighede word geminimaliseer. Gevoelens van swakheid, magteloosheid en skaamte word bemeester deur die pleeg van wangedrag en misdaad. Die suksesvolle bemeestering van die toepassing van geweld word bepaal deur die totstandkoming van dieselfde gevoelens by die slagoffer omdat die daad gemotiveer word deur woede en mag (Edleson, 1999; McGee, 1997).

Hierdie aggressiewe wyse van emosionele beheer vind dikwels in stresverwante situasies plaas as die hanteringswyse vir probleemoplossing (Craig, 1986:401; Kotze, 1995, Spacarelli et al, 1995:165). Voorafgaande emosionele onvolwassenheid van die adolessent gaan gepaard met die lewenstadium en jare van die adolessent as oortreder.

2.3.2 Ouderdom

Die tweede karaktertrek van die jeugoortreder is sy ouderdom. Die lewenstadium van die jeugoortreder speel 'n belangrike rol in die voorkoms van wangedrag en oortredinge. Seksuele wanpraktyke kom voor vanweë ontluikende seksuele ontwikkeling en oriëntasie en spruit voort uit die behoefte om te eksperimenteer en uit nuuskierigheid. Vanweë fisieke ontwikkeling asook bravade neem geweldsmisdade ook toe (Craig, 1986, Louw et al ,1985; Papalia en Olds, 1992).

Volgens Cronje et al (1982) het navorsing deur Glueck in 1972 het bevind dat die eerste wangedrag deur jeugoortreders voor misdaadpleging reeds op 'n vroeë leeftyd plaasvind. Lewensomstandighede, 'n gebrek aan ouerlike dissipline en kinder-verwaarlosing word as bron van jeugmisdaad en wangedrag gemeld.

Die ouderdom waarop jeugmisdaad algemeen verskyn, is tussen 14 en 18 jaar. Hierdie tydperk val saam met puberteit en die problematiek waarmee dit gepaard gaan. Wat die psigo-sosiale ontwikkeling van die adolessent betref, ervaar hul emosionele probleme wat wanaanpassing tot gevolg het (Craig, 1986:402).

Skrywers soos Cronje et al (1982), Louw et al (1985) en Papalia en Olds (1992) stem saam dat die adolessent se strewe na selfstandigheid, die losmaak van ouerlike betrokkenheid en die soeke na eie lewenswaardes, die innerlike konflik en opstand teen gesag is 'n vrugbare teëlaarde vir wangedrag en jeugmisdaad van die adolessent weens emosionele onervarendheid en gebrek aan rypheid. Die tydperk tussen 18 – 21 jaar gaan gepaard met groter probleme, soos die eerste indienstreding en aanpassing tot volwassewording. Soos vooraf bespreek in die afdeling oor fisiese ontwikkeling, kan voorkoms 'n bepalende rol speel in die selfkonsep van die adolessent en word dit vervolgens bespreek.

2.3.3 Fisiese voorkoms

Die derde karaktertrek van die jeugoortreder naamlik fisiese voorkoms, word in die afdeling bespreek. Cronje et al (1982) dui aan dat navorsers hulle weerhou daarvan om fisiese voorkoms te sterk te beklemtoon omdat daar geen bewyse is wat 'n verband tussen voorkoms en misdadgedrag aandui nie (Cronje et al, 1982). Die jeugoortreder se liggaamsbou hou verband met die persoonlikheid omdat hulle gedurende hul puberteitstadium gedurig van hul fisiese afwyking of aantreklikheid bewus is. Gevoelens van minderwaardigheid, mensskuheid, teruggetrokkenheid, ongelukkigheid by skool of werk kan ontstaan wat betrokkenheid by bendes tot gevolg kan hê. Sy oriëntasie teenoor ander en hul optrede teenoor hom is 'n faktor by jeugwangedrag en misdaad.

Swak gesondheid beïnvloed die adolessent se funksionering omdat dit aanleiding gee tot depressie, seksuele probleme, geïrriteerdheid, 'n lae energievlak, rusteloosheid en angs (Hampton, 1999:73; Hepworth, Rooney en Larsen, 1997:231). Die gesondheidstoestand van jeugoortreders verskil nie werklik van nie-jeugoortreders nie. Swak gesondheid speel wel 'n beduidende rol by jeugwangedrag en misdaad veral as dit met emosionele afwykings en persoonlikheidstoornisse gepaard gaan soos reeds onder psigiese faktore vermeld is.

Bee (2000) en Papalia en Olds (1992) noem dat psigiaters defektiewe voorkoms beskou as bepalend vir disoriëntasie wat afwykende gedrag tot gevolg het en daarom word dit as bydraend tot gedragsprobleme en jeugmisdaad beleef. Die uiterlike voorkoms sal die adolessent se selfkonsep en lewenshouding beïnvloed, en die psigiese funksionering van die adolessent bly primêr en bepalend tot sy gedrag. Vervolgens word verstandelike ingesteldheid bespreek.

2.3.4 Verstandelike ingesteldheid

Die vierde karaktertrek van die jeugoortreder is sy verstandelike ingesteldheid. Die adolessent moet verstandelik ryp wees wanneer hy die volwasse wêreld betree, terwyl hy in wese nog 'n kind is (Craig , 1986; Louw et al, 1985).

Volgens Edleson (1999), Hepworth, Rooney en Larsen (1997:242 – 248) en McCord (1991) regverdig die jeugoortreder sy gewelddadige optrede deur dit as probleemoplossing voor te hou en as gevolg van sy gebrekkige intellek en oordeelsvermoë besef hy nie die nadelige gevolge nie. Die jeugoortreder bou deur misdaad aan sy reputasie. Distorsie, rigiede optrede, stereotipering en tonnelvisie is eie aan die kognitiewe funksionering van die jeugoortreder wat nie oor 'n repetoire van vaardighede beskik om probleme te hanteer nie. Hy is geneig tot geweld.

Craig (1986) en Louw et al (1985) dui skoolverlating en aanpassings ten opsigte van werk aan as faktore wat deur verstandelike ingesteldheid beïnvloed word. Die adolessent moet verstandelik ryp wees wanneer hy die volwasse wêreld betree, terwyl hy in wese nog 'n kind is. Hierdie oorgang van kindwees na volwassenheid behou die potensiaal van wanaanpassing en gedragsprobleme.

Papalia en Olds (1992) en Smith, O'Connor en Berthelsen (1996) sien die verband tussen swak intellek en misdaad saam hang met ander faktore soos gebrekkige dissipline en 'n probleemgesentreerde selfkonsep. Die adolessent kan weens swak gewetensfunksie en gebrekkige oordeelsvermoë nie bepaal dat anti-sosiale gedrag verkeerd is nie omdat die gevolge van optrede nie bepaal word nie. Sy oordeelsvermoë is geringer en is hy meer vatbaar vir beïnvloeding tot wangedrag en jeugmisdaad. Mislukkings op akademiese gebied lei tot minderwaardigheid waarmee geweldsmisdaad moet kompenseer.

Binne die werksopset het verstandsvermoë en prestasie groter negatiewe betekenis omdat daar van hom verwag word om uitsette te lewer en met ander in die werksopset te kompeteer (Bee, 2000, Cronje et al, 1982). Soos duidelik uit voorafgaande blyk, het verstandelik ingesteldheid 'n invloed op die gedrag van die jeugoortreder.

2.3.5 Gedrag

Die vyfde karaktertrek van die jeugoortreder is sy gedrag. Volgens Kotze (1995), Markward (1997:68) McGee (1997) en Mussen et al (1970) is die jeugoortreder is heel dikwels 'n skoolverlater wat in opstand gekom het teen gesag. Vanweë dwelmgebruik en bovermelde kognitiewe agterstand, word leerprobleme ervaar. Vanweë probleme met sosialisering is daar nie positiewe interpersoonlike verhoudings met veral die gesagsfigure nie. Die gebrek aan selfbeheersing en probleemoplossing kom tot uiting in woede en afwykende gedrag.

Hierdie anti-sosiale gedrag kan daartoe bydra dat hy aanvaarding binne 'n negatiewe portuurgroep met soortgelyke anti-sosiale gedrag soek. Vervolgens word bendevoorming bespreek.

2.3.6 Bendevoorming

Die sesde karaktertrek van die jeugoortreder is sy geneigdheid tot bendevoorming. Volgens Cronje et al (1982) en Louw et al (1985) is daar 'n beduidende verband tussen jeugbendes en jeugmisdaad omdat 'n groot persentasie van adolessente wat in misdaad of by wangedrag betrokke is, aan jeugbendes behoort. 'n Vereiste vir die aansluiting by jeugbendes is die betrokkenheid by bende-aktiwiteite wat misdadige gedrag insluit.

Die behoefte van die jeugdige aan onafhanklikheid en losmaak van ouerlike betrokkenheid lei tot vele gesagsprobleme wat die adolessent noop om ondersteuning en aanvaarding by die portuurgroep te soek. Die behoefte aan erkenning kom tot uiting in die pleeg van jeugmisdaad. Vatbaarheid vir invloede en gebrek aan ouerlike dissipline is 'n bydraende faktor tot bendevoorming (Craig, 1986; Louw et al, 1985; Papalia en Olds, 1992).

Volgens Cronje et al (1982) word deur bendevoorming in sekere behoeftes van die adolessent voorsien soos onder andere, die behoefte van behoort aan, die behoefte aan prys en erkenning, die behoefte aan veiligheid en sekuriteit, die behoefte aan vryheid en die behoefte aan nuwe ervarings. Die bende bied aan die adolessent wat alleen en eensaam voel, 'n nuwe tuiste waar hy aanvaarding vind en waar die ander dieselfde aanpassingsprobleme ervaar. Die adolessent kry in die bende erkenning vir bravade en waaghalsigheid en kan hy binne dié vriendekring spog met misdaadgedrag. Hier ontvang hy die erkenning en prys en bevredig sy drang na prestasie. Die bende bied die veiligheid omdat hy kan staatmaak op hul beskerming en ondersteuning. Hy word beskerm teen die gereg, sy ouers en die res van die gemeenskap. Deur die adolessent se soeke na onafhanklikheid wil hy ook rypheid hê. Bendevoorming verbreek bande met gesag en familie en voorsien die vryheid sodat hy hom kan uitleef.

Die adolessent het gedurende puberteit, ongekende energie. Bende-aktiwiteite bied genot, sensasie en opwinding en dit word hul lewenswyse. Ten spyte van die vervulling van basiese behoeftes deur bendes, kan sommige jeugoortreders depressiwiteit ervaar vanweë negatiewe faktore wat aanleidend tot misdaadgedrag kan wees (Louw et al, 1985:380). Vervolgens word depressiwiteit bespreek.

2.3.7 Depressiwiteit

Die laaste karaktertrek van die jeugoordreder wat behandel word, is depressiwiteit. Volgens Hampton (1999), Hill (1999:118) en Smith et al (1996) is die adolessent se intense selfbewustheid gedurende puberteit en egosentrisme risikofaktore vir depressiwiteit. Selfblaam, skuldgevoel en 'n gevoel van magteloosheid is dikwels simptome van depressiwiteit wat deur die jeugoordreder ervaar word.

Die jeugoordreder sien homself dikwels as die produk van ongelukkige huislike omstandighede. Hy bejammer homself omdat sy ouers nie belangstelling en liefde teenoor hom openbaar het nie. Smit et al (1996) en Spaccarelli et al (1995) dui aan dat in gesinne waar toepaslik, die adolessent die vader blameer vir alkoholmisbruik en die feit dat hy blootgestel was aan gesinsgeweld

Hy blameer homself dat hy nie in staat was om sy moeder teen geweld te beskerm nie. Dit lei tot 'n lae selfbeeld en isolasie. Hy beskou homself as 'n slagoffer van omstandighede en nie in beheer van sy omstandighede en voel dat hy te blameer is vir die misdadige gedrag. Hy ervaar bevrediging deur die pleeg van misdaad en ontvlug so die verwagtinge van die volwasse wêreld waarvoor hulle nog nie gereed voel nie. Die adolessent ervaar konflik vanweë die behoefte aan outonomie en rolverwarring en dra dit by tot depressie by jeugoordreders (Craig et al, 1986; Cronje et al, 1982).

Edleson (1999:843), Markward (1997:68) en Papalia en Olds (1992) noem dat depressie, lae selfbeeld en gevoelens van bejammering ook lei tot middelmisbruik. Vanweë die inhiberende effek van middelmisbruik word moontlikhede vir herhaalde misdaadpleging groter en vererger die voorkoms en instandhouding van depressie. Voorafgaande bespreking het sommige karaktertrekke van die jeugoordreder uiteengesit.

2.4 Aanleidende faktore tot jeugmisdaad

Volgens die outeurs Kriel, (1991) en Bronfenbrenner (1972) gee spesifieke faktore binne gesinsverband aanleiding tot jeugmisdaad. Hulle verwys na die gesin as die mees belangrike sisteem van menslike sisteme. Die gesin word gesien as die belangrikste sosialiseringagent van die adolessent en faktore wat aanleiding gee tot jeugmisdaad word vervolgens binne die mikro en makro-sisteme bespreek (Carlson, 1984: 569).

2.4.1 Mikro faktore

Vervolgens word die mikro faktore eerstens bespreek.

Siegel en Senna (1981:248) het gevind dat 'n negatiewe gesinsomgewing bydra tot kriminele optrede/gedrag by die adolessent. Die volgende familie/gesinsfaktore is bydraend tot jeugmisdaad en verhinder die gesonde ontwikkeling van die adolessent :-

- Immorele/Kriminele gedrag van ouers/sibbe
- Afwesigheid van een ouer deur dood/egskeiding
- Swak dissipline
- Gebrek aan liefde
- Ernstige finansiële probleme
- Geestelike siekte.

Bovermelde faktore skep 'n negatiewe omgewing en ervaring vir die adolessent omdat die gesin die eenheid is waar kinders waardes, norme en prosesse geleer word wat hul optrede regdeur hul lewe rig. Wanneer ouers binne die onmiddellike omgewing hul skuldig maak aan immorele, kriminele gedrag met gepaardgaande swak dissipline, gebrek aan liefde en finansiële probleme, word die aanleer van die negatiewe waardes verhoog. Vervolgens word die eerste mikro faktor naamlik die huweliksverhouding, bespreek.

2.4.1.1. Huweliksverhouding

Huweliksconflik tussen ouers veroorsaak stres/spanning binne die hele gesin. Dit veroorsaak ongemak en spanning tussen ouers en dit beïnvloed hulle selfbeeld en rolle binne die huwelik negatief. Die jeugdige is gedurig bekommerd en vrees dat die ouers sal skei en die gesin sal verbrokkel (Carlson, 1984 : 569).

Cronje et al (1982) en Siegel en Senna (1981) dui aan dat ouers gepreokkupeerd is met hul huweliksprobleme of afwesig in die uitlewing van hul gesinsrolle en die adolessent word sonder leiding en supervisie gelaat. Die adolessent beleef verwerping en wend hom na die portuurgroep waar aanvaarding en ondersteuning gebied word. Die adolessent maak hom skuldig aan wangedrag en jeugmisdaad. Die erns van die wangedrag word bepaal deur die hoeveelheid aandag wat verlang word. Die ouers word ook gestraf omdat hulle nie aan hom aandag skenk nie. Die huweliksconflik tussen ouers eindig dikwels in egskeiding. Vervolgens word die enkelouergesin bespreek.

2.4.1.2 Enkelouergesin

Die tweede mikrofaktor wat bespreek word is die enkelouergesin.

Volgens Cronje et al (1982 :133) kan enkelouerskap ontstaan deur :-

- Afsterwe van een ouer
- Egskeiding
- Verlating
- Langdurige afwesigheid deur gevangenisstraf
- Volledige gesinne word disfunksioneel
- Ontwrigting
- Stiefouerskap
- Buite-egtelikheid.

Carlson (1984), Edleson (1999) en Siegel en Senna (1981) noem dat dit is nie soseer die enkelouerskap nie, maar meer die ontwrigting waardeur enkelouerskap tot stand kom wat 'n negatiewe invloed op die adolessente se gesonde ontwikkeling het. Soos reeds bespreek, is die gesin die struktuur wat waardes versterk. Negatiewe blootstelling deur

bovermelde faktore wat gepaard gaan met konflik, aggressie en vyandigheid, kweek 'n oriëntasie tot wangedrag.

Volgens Rossouw (1999:20) het Suid Afrika die hoogste voorkoms van enkelouer gesinne. Die teenwoordigheid van beide ouers is kritiek as rolmodelle om gesonde waardes oor te dra wat die adolessent in staat stel om buite die gesin te kan funksioneer. Enkelouerskap word teweeggebring deur egskeiding, buite-egtelikheid en die dood van een van die ouers.

Enkelouerskap bring mee dat die adolessent nie behoorlike toesig van ouers ontvang nie en daarom dikwels die skool op 'n vroeë ouderdom verlaat (Craig, 1986). Die gebrek aan 'n voldoende gesinsinkomste word as bydraende faktor tot skoolverlating en die wending na jeugmisdaad gesien volgens Cronje et al (1982).

Die gebrek aan 'n vaderfiguur vir manlike volwassewording kan opstand in die adolessent meebring. Gebrekkige motivering, swak selfwaarde, beïnvloeding deur die portuurgroep en gepaardgaande jeugmisdaad is wyses waarop die adolessent kompenseer vir die ontwrigting en verwerping wat deur enkelouerskap meegebring word. Statistieke bewys dat die meeste geweldsmisdade teenoor vroue gepleeg word deur adolessente. Lamb (1996) beskryf die belangrikheid van die vader se rol as rolmodel om die geslagsrol en waardes en norme te modelleer. Veral adolessente seuns wil hul vader as 'n held vereer en sy voorbeeld navolg. Dit is ook bewys dat nie alle jeugdiges wat in enkelouer-gesinne opgroei hul skuldig maak aan jeugmisdaad nie.

Die afwesigheid van 'n vaderfiguur moet as 'n risikofaktor vir innerlike konflik en binne interpersoonlike verhoudings oorweeg word. Enkelouerskap bring 'n verandering in die finansiële posisie van die gesin mee en beïnvloed die sosio-ekonomiese status van die gesin.

2.4.1.3 Sosio-ekonomiese status

Die derde mikro-faktor wat bespreek word, is die sosio-ekonomiese status van die gesin. Die risiko vir jeugmisdaad is groter by gesinne met 'n laer ekonomiese status. Swak sosio-ekonomiese omstandighede bring armoede en gepaardgaande lae lewenspeil/broodgebrek mee en druk word op die adolessent geplaas om so vinnig

moontlik finansiëel selfversorgend te raak. Hierdie omstandighede bring 'n gebrek aan selfvertroue en spanning mee wat dikwels lei tot konflik en alkoholmisbruik by ouers.

Die gesin se inkomste kan onbestendig wees vanweë die broodwinner se wisselvallige werksrekord wat meegebring word deur voormelde omstandighede. Hierdie onsekerheid lei daartoe dat fisiese verwaarlosing in die gesin voor kom en die adolessent word nie moreel gesteun om in die samelewing bestendigheid ten opsigte van sosiale inskakeling te verkry nie (Carlson, 1984; Cronje et al, 1982). Daar is gevind deur De Smidt (1989) dat die adolessent wat jeugmisdaad pleeg, die kind was wat om finansiële redes die skool moes verlaat en wat vanweë onvoldoende skolastiese opvoeding en gebrek aan arbeidsverwante vaardighede en ouderdom nie binne die arbeidsmark opgeneem kan word nie. Die adolessent pleeg ekonomiese misdrywe om in sy eie en die gesin se finansiële behoeftes te voorsien (Kriel,1991).

Carlson (1984:575) en Hampton (1999) stem ooreen dat toetrede tot die bende lei tot meer ernstige ekonomiese misdrywe soos gewapende roof wat ook verband hou met die behoefte om te kompenseer vir depriverende gesinsomstandighede en aanvaarding binne die portuurgroep. Soos reeds genoem, veroorsaak lae materiële lewenspeil frustrasies wat alkoholmisbruik en geweld tot gevolg het. Vervolgens word die invloed van middelmisbruik deur ouers bespreek.

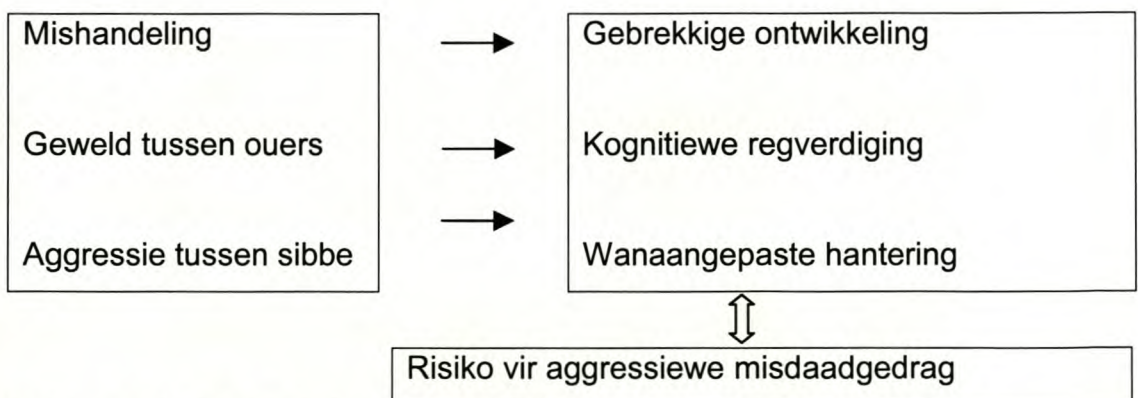
2.4.1.4 Middelmisbruik deur ouers

Nog 'n faktor wat bydra tot jeugmisdaad, is middelmisbruik deur ouers. Volgens Cronje et al (1982:130) het navorsing het getoon dat veral alkoholmisbruik voorkom by die ouers van jeugoortreders Die onmiddellike uitwerking van alkoholmisbruik is die verlaging van die materiële lewenspeil. Die gesin word in algehele armoede gedompel afhangende van die graad van verslaafheid, die inkomste wat aan alkohol bestee word en werkloosheid. Carlson (1984) en Markward (1997) het gevind dat alkoholmisbruik soos reeds vermeld, kan lei tot onenigheid binne die gesin en plaas spanning op die huweliksverhouding. Dit gaan gepaard met mishandeling en aanrandings. Weens hierdie ontwigting word kinders dikwels sorgbehoewend bevind. Hulle word uit die gesin verwyder of verlaat self die gesin om 'n heenkome in jeugmisdaad te vind.

Spaccarelli et al (1995) en Siegel en Senna (1981) toon aan dat verwaarlosing en mishandeling die ander belangrike gevolg is van alkoholmisbruik veral wanneer beide ouers hul daaraan skuldig maak. Die inhiberende effek van alkohol lei tot seksuele mishandeling. Huislike versorging word aan minderjarige kinders oorgelaat wat nie in staat of gereed is om die eise te hanteer nie. Dogters se wangedrag kan manifesteer in prostitutsie terwyl seuns hul wend tot alkohol en dwelmgebruik en geweld binne die portuurgroep, veral die bende (Cronje et al, 1982). Soos vooraf bespreek, kan alkoholmisbruik tot gesinsgeweld aanleiding gee. Vervolgens word die invloed van gesinsgeweld op jeugmisdaad behandel.

2.4.1.5 Blootstelling aan geweld

Nog 'n faktor wat met jeugmisdaad verbind word, is blootstelling aan geweld. McGee (1997:18) het gevind dat blootstelling aan gesinsgeweld tot groter aggressie by manlike adolessente as by vroulike adolessente gelei het. Seuns was meer geneig om die aggressiewe gedrag van die mishandelaar te modelleer terwyl dogters hul moeder se passiwiteit geïnternaliseer het. Die aanname word gemaak dat adolessente geneig is om te identifiseer met die volwassene van dieselfde geslag om die gedrag na te boots. Dobash en Dobash (1979) het egter bevestig dat nie alle adolessente as volwassenes geweld in hul verhoudings gebruik nie, tog is dit gevind dat gesinsgeweld onsekerheid en verwarring by die adolessent meebring. Spaccarelli et al (1995:163) sien die verband tussen gesinsgeweld en geweldmisdaad soos volg :-



FIGUUR 2.1 Verband tussen gesinsgeweld en misdaadgedrag

Mishandeling, geweld tussen ouers en aggressie tussen sibbe kan aanleiding gee gebrekkige emosionele ontwikkeling van die adolessent, kognitiewe regverdiging vir geweld en wanaangepaste hantering van konflik in interpersoonlike verhoudings.

McCord (1991:170) ondersteun bovermelde aanname en voeg by dat aggressiewe gedrag reeds vroeër in kinderjare gevestig is en slegs 'n deel uitmaak van die anti-sosiale patroon van gedrag. Veral fisiese mishandeling hou verband met jeugmisdadigheid omdat die kind leer om homself te laat geld deur self geweld te pleeg (Finkelhor et al, 1988:111). Verder het Kotze (1995:23) bevestig dat geweld binne die gesin die risiko het dat adolessente :-

- Self mishandelaars kan word.
- Emosionele wanfunksionering beleef.
- Vertroue in ouers as rolmodelle verloor.
- Identifiseer met geweld eerder as beskerming.
- Geweld teenoor ouers kan gebruik.

Volgens Hampton (1999: 294) is dit duidelik dat blootstelling aan geweld aanleiding gee tot emosionele wanfunksionering en die adolessente se identifisering met geweld. Edleson (1999:846, 860) se navorsing het bevind dat die impak van blootstelling aan geweld vir die adolessent wat daaraan blootgestel was deur dit slegs waar te neem en wat aan gesinsgeweld onderwerp was, soos byvoorbeeld seksuele mishandeling en verwaarlosing, min of meer dieselfde is. Geweld is geïnternaliseer as hanteringswyse vir konflik en die handhawing van interpersoonlike verhoudings.

Adolessente het angs, depressie en tekens van trauma simptome met laer kognitiewe funksionering openbaar. Soos tydens hul kinderjare gemodelleer, is regverdiging vir geweld aan selfhandhawing en eienskappe van die slagoffer toegedig. Daar is gevind dat veral manlike adolessente hul skuldig maak aan ernstige geweldsmisdade om te kompenseer vir die gebrek aan selfwaarde wat teweeggebring word deur hul onvermoë om die gesinsgeweld te hanteer en hul moeder te beskerm (Markward, 1997; McCord, 1991; Smith et al, 1996).

2.4.1.6 Misdadgedrag deur ouers

Nog 'n faktor wat 'n invloed op jeugmisdaad kan hê, is misdadgedrag deur die ouers. Volgens Cronje et al (1982:126) het navorsing deur McCord, West en Farrington 'n definitiewe verband gevind tussen ouerlike misdaad en jeugmisdaad. Hierdie bevindinge toon dat waar vaderlike misdadgedrag voorkom en die moeder afwykende gedrag openbaar, veral adolessente seuns geneig is tot jeugmisdaad. Bevindings het egter ook daarop gedui dat wanneer moederliefde teenwoordig is, die kriminogene invloed teëgewerk word. Die verhoging in die moeder se afwykende gedrag het egter die waarskynlikheid van jeugmisdaad by die manlike jeugoortreder verhoog.

Markward (1997) en Smith et al (1996) dui aan dat sosiaal aanvaarbare norme nie deur ouers aan kinders voorgehou word nie weens immorele en wangedrag en wend die adolessent hom tot misdaad. Die misdaad veroorsakende invloed vererger wanneer ouers hulself skuldig maak aan misdadige gedrag. Die ouer wat hom/haar skuldig maak aan misdaad en immorele gedrag, stel nie 'n navolgingswaardige voorbeeld vir die gesonde ontwikkeling aan die adolessent nie en is vanweë sy/haar gedrag dikwels nie in staat om dissipline toe te pas nie. Dit kan gebeur dat beide vader en seun op een gegewe stadium gevangenisstraf uitdien.

2.4.1.7 Dissipline

McCord (1991) en Widom (1989) beskou die volgende faktor wat tot jeugmisdaad kan aanleiding gee, as die gebrek aan konsekwente dissipline. Talle studies het aan die lig gebring dat swak dissipline en toesig oorsake is van gedragsprobleme by adolessente.

Volgens Cronje et al (1982) is outoriteit wat destruktief in die uitvoering van gesag is, aanleidend tot mishandeling van kinders. Huebsch (1972) het waargeneem dat sodanige adolessente wie blootgestel word aan buitensporige dissipline senuagtig en aggressief is in hul benadering tot die buitewêreld. Dit gaan gepaard met 'n gebrek aan liefdebetoning van veral die vader wat ongenaakbaarheid teenoor die gesinslede openbaar. Veral manlike adolessente is dan meer geneig tot frustrasie wat aggressiewe jeugmisdaad tot gevolg het (Kriel, 1991).

Die gebrek aan toesig deur ouers vanweë afwesigheid deur werk en egskeiding, lei tot vroeë skoolverlating van die adolessent omdat tyd nie aan akademiese ontwikkeling/huiswerk bestee word nie, maar met die portuurgroep waarin groepsdruk tot gedragsprobleme lei. Steinberg (1986) se bevindinge het getoon dat hoe minder toesig daar oor adolessente is, hoe is groter die invloed van die portuurgroep (Papalia en Olds, 1992:349).

Craig (1986) en Hampton (1999) het gevind dat oorbeskermdes dissipline deur die ouers die persoonlikheidsontwikkeling van die adolessent kan strem omdat daar weinig geleentheid gebied word vir selfstandigwording. Dit werk gebrek aan selfvertroue en onsekerheid by die adolessent in die hand. As gevolg van oorbeskerming kan ontwikkelingstake van adolessense soos die verkryging van outonomie en eie identiteit nie bemeester word nie en versondering ontstaan teen oorbeskerming. Volgens die outeurs lei oorbeskerming veral tot oormatige aggressie teenoor volwassenes by manlike adolessente.

2.4.1.8 Onsedelikheid binne die gesin

Die volgende faktor wat 'n wesenlike invloed op jeugmisdaad kan hê, is onsedelikheid in die gesin. McCord (1991), McGee (1997) en Siegel en Senna (1981) is van mening dat immoraliteit by ouers beteken hul onvermoë om lewenswaardes aan hul kinders oor te dra openbaar. Deur hul immorele gedrag word sosiaal-aanvaarbare waardes verwerp of nie nagekom nie.

Die onvermoë om gesonde waardes uit te leef, kom tot uiting in onsedelike gedrag, onverantwoordelikheid en swak voorbeeldstelling wat die morele vorming van kinders benadeel. Adolessente veral, oriënteer hulself ten opsigte van waardes deur anti-sosiale gedrag.

Hampton (1999) en McCord (1991) noem dat adolessente wat bewus is van hul ouers se gedrag openbaar geen respek nie en kom in opstand teen dissipline en gesag. Die morele standaard kan verder verlaag word wanneer ander gesinslede as die ouers, gedragsafwykings openbaar. Hulle kan die adolessent in aanraking bring met afwykende maats en gedrag en sodanig 'n negatiewe bydrae tot sy morele ontwikkeling lewer.

Nadelige morele waardes/invloede alleen is nie die deurslaggewende faktor vir gesonde lewenswaardes by adolessente nie, maar morele waardes moet gepaard gaan met konsekwente dissipline.

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat die mikro-vlak faktore met mekaar verband hou en dat wisselwerking tussen die faktore die misdadveroorsakende invloed op die adolessent kan bepaal.

2.4.2 Makro faktore

Die omgewing waarin die jeugoortreder homself bevind, het 'n bepaalde invloed op sy beskouing van misdadgedrag. Gedrag binne die gesin en van die jeugoortreder word beïnvloed deur die samelewing se waardes en siening van misdad (Carlson, 1984). Vervolgens word seksisme as makro-faktor bespreek.

2.4.2.1 Seksisme

Die eerste makro faktor wat jeugmisdad beïnvloed, is seksisme. Carlson (1984) en studies deur die RGN (1997) is van mening dat seksisme bydra tot jeugmisdad omdat manlike adolessente se sosiale ontwikkeling fokus op onafhanklikheid en aggressiwiteit en dié van vroulike adolessente op afhanklikheid en passiwiteit. Die permissiewe ingesteldheid van die samelewing om aggressiewe selfhandhawing by manlike adolessente goed te keur, is 'n teëlaarde vir jeugmisdad. Seksisme manifesteer in die arbeidsmark waar dit vir vroue moeilik is om werk te bekom en te behou. Dit kan lei tot prostitusie by vroulike adolessente. Die reaksie van die regstelsel dra by dat vroue nie gerespekteer word nie omdat die gevare waaraan vroue blootgestel word, nie ernstige oorweging geniet nie en in werklikheid geminimaliseer word.

Die manlike adolessent word dus geleer en toegelaat om onafhanklik en aggressief in sy selfhandhawing en benadering tot lewenssituasies te wees. Die vroulike adolessent is passief en word dikwels as teiken van misdad deur die jeugoortreder behandel (Cronje et al, 1982).

2.4.2.2 Geslagsrol stereotipering

Die volgende makro faktor wat bespreek word, is geslagrol stereotipering. Carlson (1984:578) sien geslagsrol stereotipering as verbandhoudend met seksisme en verwys na die wyd aanvaarbare en eng gedefinieerde rolle en gedrag van persone wat deur die samelewing aanvaar word en as toepaslik beskou word vir een geslag. Die manlike adolessent word toegelaat om hom op 'n aggressiewe wyse te laat geld omdat dit as aanvaarbare gedrag aan die manlike geslagsrol toegeskryf word. Hierdie persepsie gee aanleiding tot wangedrag, opstand teen gesag en gepaardgaande betrokkenheid by jeugmisdaad omdat die manlike adolessent sy manlikheid aan die samelewing moet bewys en in sy omgewing homself aggressief moet laat geld. Die feit dat die media geweld romantiseer deur die blootstelling van werklike en fiktiewe aggressiewe gebeure, dra by daartoe dat 'n konteks geskep is waarin geweld en misdaad verdra word deur die samelewing en ook op mikrovlak aanvaar word.

Snyder en Patterson (1995) en Craig (1986:402) verduidelik dat die verandering van geslagsrolle en die soeke na gelykheid, het die voorkoms van manlike jeugoortreding verskerp omdat dit werksmoontlikhede vir mans verminder het deur vroue se toetreding tot die arbeidsmark.

2.4.2.3 Materialisme

Kriel (1991 : 195) noem dat die voorkoms van materialisme 'n bydraende faktor tot jeugmisdaad is. Materialisme het noodwendig veranderinge in die gesin en samelewing meegebring omdat die vrou nou as mede-broodwinner optree.

Die handhawing van 'n bepaalde lewenspeil en stygende lewenskoste lei tot materiële druk wat beide ouers afwesig laat om aandag te gee aan die opbou en instandhouding van gesinsverhoudinge. Adolessente veral, wat dikwels sonder ouerlike toesig en leiding gelaat word, se uitweg is die portuurgroep. Die portuurgroep is die plaasvervanger vir die ouers se liefde, aandag en ondersteuning. Weens 'n gebrek aan 'n gesonde waardesisteem word die adolessent maklik beïnvloed en maak die adolessent hom skuldig aan wangedrag en jeugmisdaad. Die adolessent kan dikwels ook om die ouers se aandag te kry hom wend tot misdaadgedrag (Craig et al,1986; Cronje et al, 1982).

2.4.2.4 Werkloosheid

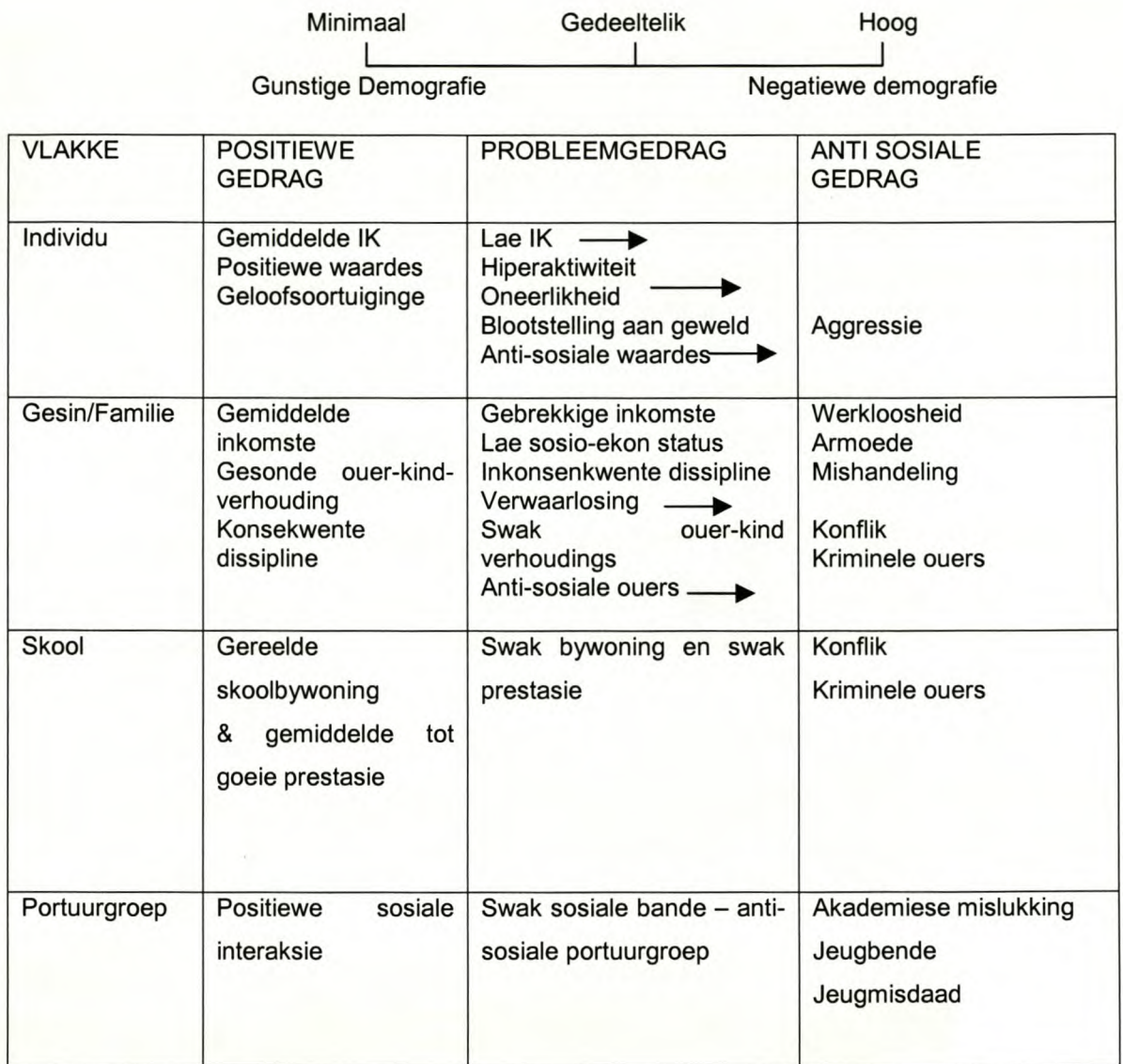
Carlson (1984:577) dui aan dat die rol van ekonomiese faktore soos werkloosheid as aanleidende makro faktor tot jeugmisdaad moet nie gering geskat word nie. Die aanname word gemaak dat ekonomies gedepriveerde gesinne hul tot misdaad, veral geweld wend as hanteringswyse vir stres en spanning wat deur onvoldoende materiële bronne veroorsaak word.

Werkloosheid het noodwendig nadelige gevolge vir die adolessent omdat dit verband hou met armoede wat lei tot vroeë skoolverlating. Navorsing deur Reglin (1998) het getoon dat skoolversuim geassosieer word met jeugmisdaad, dwelmmisbruik en geweld.

Vanweë die ontwikkelingsfase waarin die adolessent hom bevind, is hy veral vatbaar vir negatiewe beïnvloeding. Volgens die Witskrif vir Welsyn (1997) verlaat ongeveer een derde van adolessente die skool weens gebrek aan inkomste. Veral in die bruin en swart bevolking word kinders geforseer om die ouers te help om die finansiële versorging van die gesin waar te neem. Die siklus van werkloosheid en gepaardgaande jeugmisdaad word so in stand gehou.

Risikofaktore vir jeugmisdaad

Skrywers soos Mc Wirther, McWirther, McWirther en McWirther (1998:7), Earl (1994), Kreamer (1997) en Thornberry (1998) sien dat daar 'n duidelike ooreenstemming is tussen die ontwikkeling en eienskappe van die aggressiewe jeugoortreder en die risikofaktore wat tot geweld lei. McWirther et al (1998:7) het 'n risiko kontinuum ontwikkel, wat vir die doeleindes van bespreking en samevatting, aangepas is en in Figuur 2.2 aangebied word.



FIGUUR 2.2 Risikofaktore vir jeugmisdaad

Figuur 2.2 dui die ontwikkeling van risikofaktore aan wat in elke area van die adolessent se lewe gevind kan word. Die risikofaktore beïnvloed elke adolessent verskillend gedurende die adolessente stadium. Figuur 2.2 dui ook die invloed van die risiko faktore aan wat gedurende puberteit en laat adolessensie die moontlikheid vir jeugmisdaad inhou.

Soos blyk uit figuur 2.2 plaas McWirth et al (1998) gedrag op 'n kontinuum wat met die risiko tot misdadgedrag verband hou. Risiko word onderskei as minimaal, gedeeltelik en hoog. Gedrag word op die kontinuum teenoor die risiko onderskei as positiewe gedrag, probleemgedrag en anti-sosiale gedrag. Op die individuele vlak kan positiewe gedrag die

oordra van positiewe lewenswaardes, geloofsoortuigings, kognitiewe en emosionele rypheid wees. Probleemgedrag kan ontstaan wanneer daar oor lae intellektuele vermoëns beskik word, hiperaktiwiteit en oneerlikheid voorkom wat met emosionele onvolwassenheid en morele onrypheid gepaard gaan.

Die bogenoemde faktore kan op individuele vlak tot aggressie aanleiding gee wat vir die individu 'n hoë risiko tot jeugmisdaad aandui. Op die mesovlak kan positiewe gedrag die gesin met 'n gemiddelde tot hoë inkomste, gesonde ouer-kindverhouding en konsekwente dissipline aandui. Probleemgedrag in die gesin wat kan aanleiding gee tot jeugmisdaad, is gebrekkige gesinsinkomste, wat lae ekonomiese status bepaal, anti-sosiale gedrag deur ouers wat aanleiding kan gee tot swak ouer-kindverhoudings, verwaarlosing en inkonsekwente dissipline.

Die disfunsionele funksionering ontwikkel tot werkloosheid, armoede, mishandeling van kinders en kriminaliteit by ouers as gevolg van die mishandeling. Probleemgedrag in skoolverband word waargeneem in swak skoolbywoning en prestasie vanweë armoede en mishandeling. Die adolessent kan betrokke raak by 'n anti-sosiale portuurgroep wat dieselfde waardes as binne die gesin nastreef. Anti-sosiale gedrag soos betrokkenheid by jeugbendes en jeugmisdaad volg.

2.5 Samevatting

In die voorafgaande hoofstuk is die fisiese en psigiese ontwikkeling van die adolessent bespreek en die invloed van mikro- en makrovlak faktore aangedui. Die faktore wat op mikro-, meso- en makrovlak voor kom is verduidelik. Die mikro faktore wat aanleidend tot misdadgedrag kan wees is onder andere onenigheid in die huwelik. Die huweliksverbrokkeling gee op makrovlak aanleiding tot lae ekonomiese status en armoede. Die risikofaktore is in verband gebring met die ontwikkeling van die jeugoortreder en is mikrovlak kenmerke soos emosionele onvolwassenheid en verstandelike ingesteldheid beskryf. Hierdie kenmerke van die adolessent lei op makrovlak tot bendevoorming en jeugmisdaad. Risikofaktore wat bestaan wat aanleiding kan gee tot jeugmisdaad is opgesom in figuur 2.2.

Die risikofaktore is nie noodwendig oorsake nie en kom voor tydens die ontwikkeling van die adolessent. Die faktore kan ontwikkel dat dit die risiko van jeugmisdaad tot gevolg kan hê.

HOOFSTUK 3

MAATSKAPLIKE WERK INTERVENSIE MET DIE JEUGOORTREDER IN DIE DEPARTEMENT VAN KORREKTIEWE DIENSTE

3.1 Inleiding

Verandering is die kern van die maatskaplike werk praktyk omdat mense gedurig besig is om te verander om aan te pas by hulle veranderende omgewing. Beplande verandering in maatskaplike werk word intervensie genoem omdat dit doelbewuste ingryping behels om 'n situasie te verander ten einde 'n spesifieke doel te bereik. Maatskaplike werk intervensie geskied volgens Meyer en Mattaini (1995:16) en McMahon (1996:30) en Sheafor, Horesji en Horesji, (1994:123) volgens 'n proses wat bestaan uit verskillende fases. McMahon (1996) en Sheafor et al (2000:123) beskou dit as belangrik om die veranderingspotensiaal van die jeugoortreder, die probleem en die omgewing te bepaal. Hulpbronne in die jeugoortreder se omgewing beïnvloed sy potensiaal tot verandering. Die adollesent as aggressiewe jeugoortreder se potensiaal tot verandering word beïnvloed deur 'n gebrek aan ouerlike leiding en dissipline op mikrovlak en op makro vlak die gebrek aan strukture om sy behoefte as adollesent aan te spreek. In hierdie hoofstuk sal eerstens 'n uiteensetting gegee word van gevangenisstraf as vonnisopset, die rol van die maatskaplike werker, asook 'n verduideliking van die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder.

3.2 Gevangenissetting as vonnisopsie vir die jeugoortreder

Wanneer enige individu hom skuldig maak aan 'n oortreding, word dit gedefinieer deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995:47) as 'n handeling wat in stryd is met of indruis teen 'n wet of kennisgewing. Die individu het oortree deur wangedrag wat regtens strafbaar is en gevangenisstraf kan as vonnisopsie deur die regstelsel oorweeg word om verdere misdaadpleging te voorkom.

Daar sal eerstens gelet word op die doel en funksie van gevangenisstraf en tweedens sal rehabilitasie en benaderings tot rehabilitasie bespreek word. Dertens

sal die rol van die maatskaplike werker binne rehabilitasie verduidelik word. Vierdens sal maatskaplike werk intervensie vir jeugoortreders bespreek word.

3.2.1 Die doel van gevangenissetting

'n Belangrike doel van die kriminele regstelsel in enige land is om oortreders te help om wetsgehoorsame burgers te word. Gevangenissetting is dus 'n vonnisopsie vir die jeugoortreder en bring mee dat hy uit die samelewing verwyder word en in oortredersorg geplaas word. Die mandaat hiervoor word gevind in die Wet op Korrektiewe Dienste, Wet 111 van 1998, wat die doel en bestaan van Korrektiewe Dienste bevestig. Eerstens word vonnisse soos deur die hof opgelê deur die Departement Korrektiewe Dienste uitgevoer. Tweedens is die aanhouding van alle gevangenes in veilige bewaking onder menswaardige omstandighede belangrik. Die Konstitusie van die Republiek van Suid Afrika, Wet 108 van 1996, bevestig die regte van gevangenes en skryf aan die Departement van Korrektiewe Dienste die omstandighede voor waarin gevangenes aangehou moet word .

Artikel 35(2) van die Konstitusie van die Republiek van Suid Afrika (1996) voer aan dat enige persoon wat aangehou word, insluitende 'n gevonniste gevangene, die reg het

- om ingelig te word rakende die rede vir aanhouding.
- om met 'n regsverteenwoordiger te konsulteer en hieroor ingelig te word.
- om op staatskoste 'n regsverteenwoordiger toegewys te word.
- om die wettigheid van aanhouding te bevraagteken in 'n hof.

- tot omstandighede wat gepaard gaan met menswaardigheid, oefening, voldoende akkommodasie, voeding, leesmateriaal en mediese behandeling op staatskoste.
- tot kommunikasie en besoeke van familie, geestelike werker en mediese praktisyn van eie keuse.

Die volgende belangrike doel van gevangenissetting soos uitgespel deur die Afdeling 2 Wet op Korrektiewe Dienste (Wet 111 van 1998) is die verhoging van die verantwoordelikheid en menslike ontwikkeling van alle gevangenes en persone onderhewig aan Korrektiewe Toesig.

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat die Departement van Korrektiewe Dienste weg beweeg het van die strafbenadering na 'n rehabiliterende benadering wat ontwikkeling en die menswaardige aanhouding van gevonniste oortreders fasiliteer.

Die paradigmaskuif simboliseer die nuwe rigting in die werkswyse van die Departement van Korrektiewe Dienste. Om hierdie paradigma te versterk, is inisiatiewe begin deur die Departement Korrektiewe Dienste om die oorgang van veilige bewaking na rehabilitasie te fasiliteer.

Rehabilitasie is gekonseptualiseer deur die Departement Korrektiewe Dienste en personeel is georiënteer tot 'n algemene begrip van die rol van rehabilitasie binne die proses van rehabilitasie. Die Minister van Korrektiewe Dienste, Minister Ben Skosana tydens die Imbiso te Bloemfontein in Oktober 2002 het bevestig dat die oorgangsfase gekenmerk word deur prosesse wat organisasiekultuur en die definiëring van dienste aangespreek het.

Tydens die oorgangsfase van veilige bewaking en rehabilitasie word deur die bestuur van Korrektiewe Dienste gefokus om die struktuur, sisteme en prosesse binne die Departement van Korrektiewe Dienste te rig dat dit die rehabilitasieproses fasiliteer en daartoe bydra. Die doel is om rehabilitasie sentraal te plaas tot alle aktiwiteite van die Departement Korrektiewe Dienste met die langtermyn doelstelling van misdaadvoorkoming.

Sentraal tot die filosofie van rehabilitasie is die oortuiging dat veroorsakende faktore (wat misdaadgedrag ontlok) gesetel is in die lewe van die individu en die breër gemeenskap. Die doel van die Departement van Korrektiewe Dienste is dus om die oortreder se gedrag te korrigeer. Vervolgens word rehabilitasie omskryf en die doelwitte van rehabilitasie bespreek.

3.2.2 Rehabilitasie

Die mandaat vir die bestaan van Korrektiewe Dienste en rehabilitasie word geartikuleer in die Wet op Korrektiewe Dienste (Wet 111 van 1998) en die Korrektiewe Diensorder B.

Wanneer rehabilitasie in bestaande diensorders omskryf word, beteken dit:

- Die skepping van 'n instaatstellende omgewing waar menseregte, rekonsiliasie, vergifnis en genesing gefasiliteer word, waar oortreders aangemoedig en gehelp word om negatiewe waardes af te sweer en positiewe waardes te ontwikkel.
- Die skepping van geleenthede vir die verkryging van kennis en vaardighede, die ontwikkeling van 'n houding van diensbaarheid, die ontwikkeling van beginselvaste interpersoonlike verhoudings, voorbereiding van die oortreder om na die gemeenskap terug te keer met 'n verbeterde kans om as 'n produktiewe wetsgehoorsame burger in die samelewing te oorleef.
- Die proses wat begin deur insigontwikkeling deur die oortreder in sy misdadgedrag, begrip dat die misdaad ander skade
- berokken het en internalisering van die behoefte om die negatiewe gedrag te verander.

Uit die voorafgaande kan afgelei word dat rehabilitasie beteken die skepping van 'n menseregte kultuur waarbinne geleenthede vir vaardigheidsontwikkeling aan oortreders voorsien word om insig te ontwikkel in die gevolge van hul misdadgedrag.

Die sukses van die rehabilitasieproses word verseker deur die volgende doelwitte soos omskryf deur die Wet op Korrektiewe Dienste (Wet 111 van 1998):

- Om oortreders aan te moedig om die waardes soos deur die Konstitusie van die Republiek van Suid-Afrika (Wet 108 van 1996) voorgeskryf, aan te neem.

- Om oortreders te motiveer tot produktiewe wetsgehoorsame burgers wat 'n bate is vir die gemeenskap en met 'n misdaadvrye leefwyse as opsie.
- Om oortreders te ondersteun om die kriminele gedrag aan te spreek, om heroortreding te elimineer en residivisme te bekamp.

Rehabilitasie spreek dus die waardes aan wat aanleiding gegee het tot kriminele gedrag en gevangenissetting. Voorafgaande rehabilitasie doelwitte kan slegs bereik word binne 'n instaatstellende omgewing waar oortreders en personeel van die Departement van Korrektiewe Dienste veilig voel en waar rehabilitasie aangemoedig en ondersteun word.

Gevangenis se sentrums vir ontwikkeling en korrektiewe optrede word waar die oortreder se positiewe identiteit en selfwaarde gekweek word, terwyl faktore wat kriminele gedrag veroorsaak het, hanteer word. Die oortreder moet 'n trots ontwikkel en die geloof hê dat die toekoms die moeite werd is om voor te werk en te leef. Die Departement Korrektiewe Dienste speel 'n belangrike rol in die uitvoering van die rehabiliteringsdoelwit soos in die voorafgaande paragrawe aangedui. Vervolgens word die rol van die korrektiewe beampte bespreek.

3.2.3 Die rol van die korrektiewe beampte

Korrektiewe beamptes het in hul daaglikse omgang die meeste kontak met die oortreder. Die geleentheid is dus beskikbaar om die oortreder te beïnvloed tot houdings en gedragsverandering. Professionele en etiese gedrag moet die basis wees waarmee korrektiewe beamptes hul daaglikse take uitvoer (Mvelapanda Dokument, 2000).

Om dit te kan doen, moet korrektiewe beamptes positiewe waardes hê, asook kennis van kriminele gedrag, begrip vir die oortreder as mens en 'n positiewe houding en vaardighede om uitdagings in dié opset te hanteer.

As deel van rehabilitasie volgens Korrektiewe Dienste Order B word die volgende programme deur korrektiewe beamptes aan oortreders gebied:

- Terapie en berading om die traumatiese gevoelens van die verlede te hanteer, om vrese te aanvaar en negatiewe besluite en aggressiewe gedrag te konfronteer.
In sekere gevalle is deurlopende/ volgehoue sielkundige intervensie nodig om dieper emosionele en geestelike letsels te genees sodat gedragsverandering kan plaasvind.
- Intensiewe berading om die diepgewortelde probleem van dwelmmiddelmisbruik aan te spreek.
- Herstel en opbou van familiebande. Die gesin van die oortreder word sover moontlik by die rehabilitasieproses betrek.
- Die verkryging van lewensvaardighede wat fokus op sosiale vaardighede om die uitdaging van die samelewing te hanteer, terwyl die aanvaarding van regte en verantwoordelikhede plaasvind. Kommunikasievaardighede om verbale uitdrukking van gevoelens te fasiliteer. Konflikhanteringsvaardighede om konstruktiewe metodes tot probleemoplossing aan te leer vir die bevordering van interpersoonlike verhoudings.

Die programme wat aan jeugoortreders gebied word, vereis, soos duidelik uit voorafgaande blyk, dat alle korrektiewe beamptes betrokke moet wees by rehabilitasie en dat op die totale maatskaplike funksionering van die oortreder gefokus word tydens rehabilitasie. Om uitvoering aan rehabilitasie te gee, volg die Departement Korrektiewe Dienste twee benaderings wat vervolgens bespreek word.

3.2.4 Benaderings tot rehabilitasie in die Departement van Korrektiewe Dienste

Die twee benaderings wat in die rehabilitasieproses gevolg word, is eenheidsbestuur en regstellende regverdigheid ("restorative justice") wat deur alle korrektiewe beamptes wat betrokke is by die rehabilitasie van die jeugoortreder gevolg moet word.

Volgens die handleiding vir Eenheidsbestuur (2000) dui eenheidsbestuur op die integrasie van die funksies en dienste wat deur alle professionele en funksionele personeel in die Departement van Korrektiewe Dienste gelewer word. Die belangrikste vereiste vir dié benadering is spanwerk.

Regstellende regverdigheid begin wanneer die oortreder verantwoordelikheid aanvaar vir sy kriminele gedrag en oortreding en berou openbaar deur die behoefte aan vergifnis en regstelling (Handleiding vir regstellende geregtigheid in Departement Korrektiewe Dienste).

Dit is blyk uit die voorafgaande dat die Departement van Korrektiewe Dienste in die oorgang na rehabilitasie, die twee belangrike doelwitte van veilige bewaking en rehabilitasie wil versoen sodat oortreders weer beheer oor hul lewe kan neem en as wetsgehoorsame burgers in 'n veiliger samelewing kan funksioneer.

Vervolgens word die rol van die maatskaplike werker binne die rehabilitasieproses beskryf.

3.3. Die rol van die maatskaplike werker in die Departement van Korrektiewe Dienste

Maatskaplike werk intervensie vorm 'n belangrike deel van die rehabilitasieproses en word vervolgens bespreek deur die doel van maatskaplike werk in die Departement Korrektiewe Dienste te verduidelik. Die volgende bespreking geskied aan die hand van die Maatskaplike Werk Konsepbeleid (2000) van die Departement Korrektiewe Dienste.

Die doelstelling van maatskaplike werk binne die Departement van Korrektiewe Dienste is om die oortreder te help om sy gedrag, houding en persepsie te verander deur ondersteuning, intervensie en ontwikkeling van vaardighede en kennis om suksesvolle reïntegrasie in die samelewing as 'n wetsgehoorsame burger te verseker.

Om bovermelde te bereik, is die volgende doelwitte belangrik :

- Versterking van steunstelsels en voorsiening van hulpbronne, dienste en moontlikhede.
- Verhoging van probleemoplossing hanteringsvaardighede en die adressering van kriminele gedrag om gedragsverandering te bewerkstellig.

Die voorafgaande doelwitte word nagestreef met inagneming van die feit dat die jeugoortreder vanweë wangedrag en kriminele gedrag homself vervreem het van sy gesin. Die meeste van sy tyd (soos reeds in hoofstuk twee bespreek) word met die portuurgroep deurgebring. Met gevangenissetting moet bande met die gesin en belangrike ander persone opgebou en versterk word. Die gesin en ander persone word as bronne tydens intervensie benut.

Vanuit die psigo-sosiale perspektief (Hollis en Woods, 1981) is die jeugoortreder en sy maatskaplike omgewing interafhanklik en probleemgedrag ontstaan vanweë interaksie en wanfunksionering tussen die twee sisteme. Die jeugoortreder se kriminele aggressiewe gedrag is volgens die sosio-kulturele perspektief die gevolg van waardes in die samelewing wat verander het en die seining dat konflik deur geweld opgelos kan word. Geweld word as alledaags beskou en deur die media word die siening vererger (RGN, 1997: 23).

Die jeugoortreder is in sy omgewing aan bendegegeweld blootgestel. Deur intervensie moet hy insig ontwikkel in sy hantering van probleme en die kriminele aard daarvan. Hy word lewensvaardighede aangeleer om lewensituasies te kan hanteer. Hy moet sy waardes evalueer en die verband kan sien met sy kriminele gedrag. Gedragsverandering is die uitkomsgebaseerde doelwit wat nagestreef word.

Om bovermelde doelwitte te bereik, word die volgende maatskaplike werk metodes benut :

- Individuele terapie
- Groepterapie
- Gemeenskapswerk en navorsing

Behoeftegebaseerde programme word vir die jeugoortreders aangebied. Die aggressiewe jeugoortreder word betrek by programme oor lewensvaardighede, middelmisbruik, verhoudings en seksuele oortreding. Tydens die implementering van die programme, word die bovermelde intervensieproses gevolg (Mvelapanda Dokument, Maart 2002).

Ten einde die doelstelling van maatskaplike werk in die Departement van Korrektiewe Dienste te bereik, moet aandag ook aan gemeenskapsbetrokkenheid en deelname gegee word. Aktiewe betrokkenheid van die gemeenskap by die rehabilitasieproses geskied deur die identifisering van bronne wat tydens intervensie benut kan word.

Betrokkenheid deur die gemeenskap realiseer deur ondersteuningsgroepe soos die A A, die aanbieding van lewensvaardigheidsprojekte en handvaardigheidskursusse deur persone uit die gemeenskap. Sodoende kan ook aandag gegee word aan faktore wat tot jeugmisdaad aanleiding gegee het. Die betrokkenheid van die gemeenskap het ten doel die fasilitering van aanvaarding van die jeugoortreder deur die gemeenskap vir :

- suksesvolle reïntegrasie in die gesin en gemeenskap .
- die voorsiening van dienste (nasorg)
(Maatskaplike Werk Konsep Beleid , 2000)

3.4. Maatskaplike werk intervensie

3.4.1 Inleiding

Die maatskaplike werker in die Departement Korrektiewe Dienste is verantwoordelik vir maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder. Maatskaplike werk intervensie aan die manlike jeugoortreder in die Departement Korrektiewe Dienste behels dat groepwerk en gevallewerk gedoen word. Gevallewerk is 'n metode in maatskaplike werk wat gerig is op die bevordering van die maatskaplike funksionering van die jeugoortreder. Groepwerk is 'n metode in maatskaplike werk waarvolgens individuele en groepdoelstellings binne groepsverband deur die benutting van die groepwerkproses bereik word. (Compton en Galaway, 1999:323; Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk, 1995:23).

Volgens Compton en Galaway (1994), Johnson (1989), Potgieter (1998) en Pincus en Minahan (1979) behels intervensie dat professionele handeling deur 'n maatskaplike werker uitgevoer word om verandering in die persoon-in-omgewing situasie te bewerkstellig om doelwitte van die kontrak wat met die jeugoortreder aangegaan is, te bereik.

Die proses is 'n reeks handeling wat in volgorde uitgevoer word en eindig wanneer die doel van die intervensieplan bereik is bestaan uit verskillende fases naamlik die aanvangsfase, die kontrakfase, die intervensiefase, die evalueringsfase en die termineringsfase.

Die groepwerkproses word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995:25) beskryf as 'n sistematiese stel handeling wat gerig is op verwesenliking van bepaalde doelstellings en wat die benutting van die groepproses insluit. Die gevallewerk-proses word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995:23) beskryf as 'n sistematiese stel handeling wat gerig is op die bevordering van die maatskaplike funksionering van die kliënt.

Vervolgens word die maatskaplike werk-intervensieproses wat vir die doel van beide gevallewerk en groepwerk gevolg kan word aan die hand van die aanvangs-, kontrak, intervensie-, evaluering- en termineringsfases binne die raamwerk van gedragsterapie bespreek.

3.4.2 Die aanvangsfase

Die aanvangsfase begin wanneer die maatskaplike werker met die jeugoortreder kontak maak. Hierdie fase word ook die kontakfase genoem (Du Preez, 1981). Volgens Compton en Galaway (1994:347- 358), Hepworth en Larsen (1990:43-45), Du Preez (1981:7) en Sheafor et al (1994:131) word sekere take tydens hierdie fase uitgevoer om effektiewe intervensie te verseker. Die take word vervolgens binne die raamwerk van gedragsterapie bespreek.

Volgens Corey (1995), Hampton (1999) en Hill (1999) is die aanname van die gedragperspektief is dat probleemgedrag, kognisies en emosiese aangeleer is en dat dit verander kan word deur nuwe gedrag aan te leer. Daar word na die veranderingsproses verwys as terapie en daar word sterk geleun op die maatskaplike werker se rol as opvoeder.

Die unieke kenmerke van gedragsterapie sluit die volgende in :

- Die gedragassesserings
- Formulering van intervensiedoelstellings
- Formulering van intervensieprosedure
- Objektiewe evaluering van uitkomst en intervensie

3.4.2.1 Voorbereiding

Die wyse waarop die intervensieproses begin, is van kardinale belang. Volgens en Du Preez (1981), Compton en Galaway (1994:349), Hepworth en Larsen (1990: 57-58) en Sheafor et al (1994:132) vereis hierdie fase dat emosionele en funksionele voorbereiding deur die maatskaplike werker gedoen word. Die maatskaplike werker se agtergrond, geslag, ouderdom en seksuele oriëntasie beïnvloed sy/haar persepsie van die

jeugoortreder en sy behoeftes. Emosionele voorbereiding behels die maatskaplike werker se bewuswording van eie gevoelens, weerstand en vooroordele teenoor die aggressiewe jeugoortreder. Die aggressiewe jeugoortreder openbaar volgens Hill (1999) dikwels weerstand teen gesag en teen volwassenes. Die maatskaplike werker moet dus voorbereid wees om hierdie weerstand te hanteer.

Funksionele voorbereiding volgens Du Preez (1981:7) en Hepworth en Larsen (1990:43) behels administratiewe reëlings rakende die tyd, plek, duur van sessies en die aantal sessies. Compton en Galaway (1999:210) en Sheafor et al (2000:132) verduidelik die belangrikheid daarvan dat die jeugoortreder se gepresenteerde behoefte vooraf deur die maatskaplike werker bestudeer sal word. Die maatskaplike werker moet seker maak dat die gemak en privaatheid van die jeugoortreder tydens intervensie verseker word. Sy/hy moet ook soveel moontlik inligting ingewin het aangaande die adolessent en sy behoeftes tydens adolessensie. Die voorbereiding stel die maatskaplike werker in staat om kliëntgerig te werk en daarom beïnvloed die voorbereiding die kliënt se gereedheid om by die intervensieproses betrokke te raak.

3.4.2.2 Assessering

Volgens Hepworth, Rooney en Larsen (1997:230), is elke probleemsituasie uniek vanweë die kliënt se unieke behoeftes, begeertes, vermoëns, oortuigings, fisiese karaktereenskappe en lewenservaring. Die maatskaplike werker begin waar die kliënt is en daarom sal die kliënt se probleembelewenis en probleembeskouing die vertrekpunt van die intervensie wees.

Hierdie fase, wat behels dat dataversameling geskied, is die totstandkoming van 'n feitebasis om die kliënt se behoefte, situasie, doelstellings, motivering en vermoëns te verstaan volgens Compton en Galaway (1999:253). Dit is dus belangrik dat die jeugoortreder en die situasie geïndividualiseer sal word. Die maatskaplike werker moet vaardig wees en tegnieke van kommunikasie benut om inligting van adolessente te verkry. Sodoende sal die maatskaplike werker 'n idée kry van hoe die jeugoortreder sy probleem beleef en waarmee hulp aangebied moet word. Hepworth en Larsen (1990), Johnson (1989) en Pincus en Minahan (1979) beskryf hierdie fase as 'n gesamentlike proses. Hierdie skrywers stem saam dat maatskaplike werkers met behulp van kommunikasie-

vaardighede begrip moet ontwikkel vir die jeugoortreder se beskouing van sy probleem en die rede waarom hy hulp benodig. Die organisasie se doelstellings en die praktykraamwerk van die maatskaplike werker bepaal die tipe en hoeveelheid data wat versamel moet word.

Tydens assessering word data wat versamel is, bestudeer en georganiseer om die kliënt/jeugoortreder se situasie te verstaan. Die maatskaplike werker bepaal tydens assessering wat die intra- en interpersoonlike faktore is wat tot die oortreding bygedra het. Dit is ook belangrik om te bepaal watter stadium kenmerkende ontwikkelingstake nie bemeester is nie. Compton en Galaway (1999:253) en Sheafor et al (1994:134) beskryf assessering as 'n intellektuele aktiwiteit waartydens mening gegee word aan data wat ingesamel is.

'n Fokus op die vermoëns van die adolessent tydens assessering stel die adolessent in staat om moontlikhede om die probleem te hanteer, te ontdek (Potgieter, 1998:150). Volgens McQuaide en Ehrenreich (1997) moet die maatskaplike werker bewus wees van die jeugoortreder se vermoëns. Die maatskaplike werker moet vasstel oor watter vermoëns die jeugoortreder beskik. Die jeugoortreder word gemotiveer van 'n probleemgeoriënteerde selfkonsep na 'n probleemoplossende selfkonsep. Vermoëns in die jeugoortreder se omgewing moet ook bepaal word sodat dit tydens intervensie benut kan word volgens Compton en Galaway (1999:264). Die maatskaplike werker se interpretasie van die probleem/behoefte moet gebaseer wees op 'n spesifieke intervensie perspektief soos byvoorbeeld gedragsterapie sodat intervensie daarvolgens bepaal kan word.

Die jeugoortreder moet tentatiewe probleembepaling doen. Dit stel hom in staat om die probleem op te breek sodat spesifieke areas uitgelig word vir intervensie. Doelstelling en verwagtinge word bespreek en die jeugoortreder word aangemoedig om by die intervensieproses betrokke te raak.

Wanneer die jeugoortreder sy wedersydse verwagtinge uitgespreek en tentatiewe doelformulering gedoen het, vind tentatiewe kontraksluiting plaas. Dit behels ooreenstemming ten opsigte van die aspekte wat moet verander, wat kan verander en hoe dit kan verander (Corey, 1995:347; Hepworth en Larson, 1990:259; Johnson, 1989:169).

Die aanvang van die intervensie is daarop gemik om die jeugoortreder tot insig te lei ten opsigte van sy behoeftes en hoe gedragsterapie as metode die behoefte kan aanspreek. Ses stappe word volgens Kuehnel en Liberman (1986) geïdentifiseer wanneer volgens gedragsterapie assessering gedoen word. Probleemgedrag word geïdentifiseer in frekwensie, intensiteit en tydsduur. Tweedens word die jeugoortreder se vermoëns bepaal. Derdens word die inligting binne konteks geplaas vanwaar probleemgedrag plaasvind. Hier word oorsake en gevolge van gedrag spesifiek geformuleer. Die vierde stap is om 'n meetinstrument op te stel om elke geïdentifiseerde probleemgedrag te meet. Die jeugoortreder se potensiele versterkers word bepaal wat intervensie motiveer en veranderings in stand hou (Corey, 1995).

3.4.2.3 Doelformulering

Doelformulering word beskryf as die manier waarop 'n probleem hanteer sal word. Die maatskaplike werker onderskeie tydens die doelformulering tussen doelstellings en doelwitte volgens Hepworth, Rooney en Larsen (1997), Johnson (1989), Sheafor et al (1994) en Shulman (1984). Die doelstelling verwys na die resultaat wat bereik moet word, terwyl doelwitte verwys na mikpunte wat bereik moet word om die doelstelling te bewerkstellig.

Compton en Galaway (1999:304) en Potgieter (1998) bevestig dat doelstellings bereikbaar, spesifiek, duidelik en realisties moet wees. Die jeugoortreder moet self bepaal wat hy as doelwitte sien en saam met die maatskaplike werker bepaal watter doelstellings en doelwitte binne die beleid van die Departement van Korrektiewe Dienste moontlik is.

3.4.3 Kontrakfase

Volgens Compton en Galaway (1999), Hepworth en Larsen (1990) en Potgieter (1998) behels hierdie fase take soos beplanning en kontraksluiting. Kontraksluiting behels die mondelingse of geskrewe ooreenkoms tussen die maatskaplike werker en die jeugoortreder ten opsigte van doelstelling, metodes en verwagtinge gedurende die intervensieproses. Die doel van kontraksluiting is om rolle en verantwoordelikhede van die maatskaplike werker en kliënt uit te spel. Kontraksluiting gee rigting aan die

intervensieproses en dit voorsien struktuur waarbinne maatskaplike werk intervensie kan plaasvind.

Volgens Pincus en Minahan (1979:180) is die waarde van kontraksluiting die voorkoming van emosionele en materiële betrokkenheid van die maatskaplike werker by die kliënt. Vir die kliënt, in hierdie geval die jeugoortreder, vir wie 'n eie identiteit, onafhanklikheid en gevoel van eie waarde belangrik is, kan die kontrak gevoelens van afhanklikheid en nuttelosheid teenwerk omdat die maatskaplike werker en die jeugoortreder medeverantwoordelik is vir die uitkomst van intervensie. Die elemente van die kontrak is die probleem wat hanteer moet word, doelstellings en doelwitte vir intervensie, die kliënt se verantwoordelikhede en verwagtinge, die maatskaplike werker se rolle tydens intervensie en die duur van intervensie (Hepworth en Larsen, 1990:261 Sheafor et al, 1994:136 en Shulman, 1984:38).

Gedragskontraktering volgens Hill (1999:121) en Sheafor et al (1994:470) behels dat die gedrag wat uitgevoer, verander of onderbreek moet word, die beloning vir bereiking van die doelstellings en die voorwaardes verbonde aan die beloning, uiteengesit sal word. Die gedragskontrak spesifiseer ook die tydsduur waarbinne wenslike gedrag bereik moet word. Volgens Corey (1995:353) moet kontrakte die volgende elemente bevat om as effektief beskryf te word, naamlik :

- Duidelike omskrywing van spesifieke gedrag wat uitgevoer moet word.
- Spesifikasie van onmiddellike versterker sowel as groep versterker.
- Beskrywing van hoe gedrag/taak waargeneem, gemeet en gerekordeer sal word.

Gesamentlike probleem bepaling, gesamentlike doelformulering en die plan van intervensie word vervolgens bespreek.

3.4.3.1 Gesamentlike probleem bepaling

Tydens kontraksluiting word die data wat tydens die aanvangsfase ingesamel is, geëvalueer en word bepaal wat die behoefte is wat hanteer sal word. Volgens Hampton (1999), Hepworth, Rooney en Larsen (1997) en Sheafor et al (2000:126) bied die persoon-

in-omgewing perspektief die riglyn dat aandag geskenk moet word aan die probleem/behoefte soos die kliënt dit definieer, sien en ervaar. Die fokus van die maatskaplike werker moet ook op die situasie asook die omgewing wees wat 'n onmiddellike en direkte invloed op die jeugoortreder het. Tydens intervensie moet daardie aspekte hanteer word wat die jeugoortreder en die maatskaplike werker kan beheer. Volgens Botha (1981) is die jeugoortreder gedurende hierdie fase minder selfbewus omdat hy verstaan wat sy behoefte is en in die geval van groepwerk kan hy tydens groepsessies met die res van die groeplede identifiseer. Adollesente word deur groepvorming voorsien van norme en die geleentheid om sy identiteit uit te bou.

Louw et al (1985:379)) is van mening dat die jeugoortreder sy probleme wat veral voortspruit uit verhoudings met ouers, binne 'n veilige, aanvaarde omgewing sal kan aanspreek. Cronje et al (1982) dui aan dat die gesin van die jeugoortreder deel vorm van die probleem en intervensie sal ook fokus op die oortreder se insig met betrekking tot sy behoefte en sy betrokkenheid by intervensie.

3.4.3.2 Gesamentlike formulering

Spesifieke doelstellings en doelwitte word vervolgens geformuleer waaroor die kliënt, maatskaplike werker en aksie- en teiken sisteem saamstem. Die doelstellings moet, soos reeds vooraf tydens die aanvangsfase bespreek, duidelik, spesifiek, konkreet en meetbaar wees sodat doelbereiking deur beide die maatskaplike werker en die kliënt gemeet kan word (Compton en Galaway, 1999:304; Hepworth en Larsen, 1990:34; Sheafor et al, 1994:345). Volgens Potgieter (1998:155) moet 'n doelwit die volgende vrae antwoord :

- Wie.....
- Sal wat doen.....
- Tot watter mate.....
- Onder watter omstandighede.....
- Teen wanneer

Potgieter (1998:153) en Shulman (1984:37) beklemtoon verder dat die maatskaplike werker nie inset met uitkoms moet verwar nie omdat insette nie uitspel watter spesifieke doelstellings bereik moet word nie. Tydens kontraksluiting raak die jeugoortreder bewus van sy afhanklikheid van die maatskaplike werker om sy doel te bereik en aanvaar hy dus medeverantwoordelikheid vir die intervensieproses. Tydens hierdie fase word die jeugoortreder ook gekonfronteer met die aard van intervensie en sy betrokkenheid by die verandering in sy lewenssituasie. Die jeugoortreder verstaan hoekom hy by intervensie betrokke is en aanvaar die doelwitte vir intervensie. Hy moet vanweë emosionele onrypheid en 'n kognitiewe agterstand deur die maatskaplike werker gelei word om positief te bly ten opsigte van intervensie en om doelwitte realities en bereikbaar te formuleer (Cronje et al, 1982).

Die jeugoortreder word dus gelei om konkrete probleemgedrag uit te spel wat moet verander en die nuwe vaardighede wat aangeleer moet word (Corey, 1995; Hampton, 1999; Hill, 1999). Die nuwe vaardighede wat moet ontwikkel wat aggressiewe jeugoortreders gewoonlik identifiseer, is:

- Ontwikkeling van metodes vir selfbeheer.
- Selfgeldendheid sonder aggressie.
- Monitering van kennis en gedrag.
- Aanleer van die gee van terugvoer.
- Vermoë om self-destruktiewe gedagtes patrone/irrasionele self-verklarings te herken en te hanteer.
- Kommunikasie en sosiale vaardighede.
- Probleem-oplossingstrategieë te ontwikkel.
- Aanleer van vaardighede om situasies wat stres en woede ontlok, te hanteer.

Volgens Hill (1999) sluit die gedragsbenaderings 'n kognitiewe perspektief in omdat gevoelens en denke wat gedrag voorafgaan, eers hanteer moet word. Gevolglik word op gedrag gefokus met die aanleer van nuwe vaardighede.

3.4.3.3 Beplanning van intervensie

Beplanning begin wanneer spesifiek besluit word watter gedrag sal verander of bereik wil word. Klarifikasie van die verwagte uitkomst sal beide die maatskaplike werker en kliënt help om op die doelstelling gefokus te bly. Soos reeds by doelformulering vermeld, moet doelwitte konkreet, bereikbaar en meetbaar wees om voormelde te verseker (Potgieter, 1998:156; Sheafor et al, 1994:135).

Dit is dus belangrik dat beide die maatskaplike werker en kliënt oor die stappe sal besluit ten einde die probleem/ behoefte aan te spreek (Johnson, 1989:300). Volgens Compton en Galaway (1999:304) is dit noodsaaklik om die kliënt se begeertes en aspirasies te ken en ook wat die maatskaplike werker beoog om te doen. Besluite moet geneem word oor die duur van die intervensieproses, die lengte van die sessies, gereeldheid van sessies en die plek waar dit sal plaasvind.

Nadat doelstellings en doelwitte geformuleer is, moet die maatskaplike werker en die jeugoortreder verskeie strategieë oorweeg waardeur doelbereiking kan plaasvind. Die moontlikhede vir intervensie word beperk wanneer die jeugoortreder en die maatskaplike werker nie kreatief is ten opsigte van intervensiestrategieë nie.

Vanuit die verskeidenheid praktykraamwerke wat bestaan, moet die maatskaplike werker dus in staat wees om perspektiewe, teorieë en modelle selekteer wat toepaslik is om die behoefte van die jeugoortreder te kan aanspreek (Corey, 1995:348; Sheafor et al, 1994:135).

Volgens Potgieter (1998:155) en Shulman (1984:38) word die rol en verantwoordelikheid van elke persoon betrokke by intervensie in die aksieplan uiteengesit. Die wyse waarop intervensie (benadering en model) sal plaasvind asook die wyse waarop en waarmee dit gemeet sal word, sal deel vorm van die aksieplan en duidelik in die kontrak uiteengesit word (Potgieter, 1998:155).

3.4.4 Intervensie en moniteringsfase

Hierdie fase word volgens Corey (1995:348) en Sheafor et al (2000:136) beskou as die transformasie van die assessering, beplanning en kontraksluiting in aksies. Die maatskaplike werker help die kliënt om take waarvoor ooreengekom is uit te voer, hulpbronne te aktiveer, vordering te motiveer en positiewe veranderinge wat plaasvind te stabiliseer.

Hampton (1999) beklemtoon dat die jeugoortreder tydens adolessensie blootgestel was aan fisiese, emosionele en sosiale faktore wat ontwikkelingstake belemmer het en tot 'n agterstand in kennis en vaardighede aanleiding gegee het. Intervensie aan die jeugoortreder kan geskied deur gedragsterapie waartydens die klem op verhoudingsbou, ondersoek/assessering van die oortreder se gedagtes, gevoelens en gedrag, besluitneming en die aanleer van nuwe vaardighede om probleme op te los, sal val (Hill, 1999:202).

Potgieter, (1998:164) noem dat die take van die maatskaplike werker soos uiteengesit in die kontrak word nou rolle wat uitgevoer moet word om die doelstellings te bereik. Rolle word beskryf as die verwagte professionele gedrag van die maatskaplike werker tydens maatskaplike intervensie deur Compton en Galaway (1993: 427), Du Bois en Miley (1996: 250) en Sheafor et al (1994: 364).

Die maatskaplike werker implementeer 'n strategie wat 'n sistematiese benadering behels en wat die uitvoer van spesifieke rolle vereis. Intervensiestrategieë in maatskaplike werk word soos volg omskryf :-"A consciously planned, goal-directed activity that utilizes a problem-solving orientation with the aim of influencing, modifying, interrupting or resolving target concerns in the person situation interaction of client systems...." (Potgieter, 1998:164).

Die strategie sal dus fokus op probleemoplossingsvaardighede van die jeugoortreder om sy gedrag te beïnvloed of te verander om positiewe passing met die omgewing te verseker.

3.4.4.1 Rolle

Intervensie aan die jeugoortreder sal behels dat die rolle wat vervolgens bespreek word, benut sal word.

- Opvoeder

Die rol as opvoeder behels volgens Hepworth en Larsen (1994:272), Sheafor et al (2000:16) en Potgieter (1998:167) die gee van inligting om kliënte te bemagtig om eie probleme te hanteer. Aan die jeugoortreder word inligting verskaf aangaande sy ontwikkelingsstadia en vaardighede wat vereis word ter bemeestering van take in dié stadium. Dit kan daartoe lei dat hulle leer om lewenstake te bemeester en om hul rolvulling te verbeter. Die jeugoortreder sal baat by inligting wat kan lei tot die verbetering van interpersoonlike verhoudings en probleemoplossing. Soos reeds vooraf bespreek, word die rol van ondersteuner veral in gedragsterapie benut tydens modellering van wenslike gedrag aan die jeugoortreder (Corey,1995).

Hill (1999:121) dui aan dat modellering 'n belangrike hulpmiddel is wat beskikbaar is vir die maatskaplike werker, veral omdat gedragsterapie die voordeel bied dat die jeugoortreder tydens intervensie aan 'n verskeidenheid rolmodelle blootgestel word. Modellering word dus uitgevoer deur beide die maatskaplike werker en die jeugoortreder. Die portuurgroep leen hom perfek tot modellering omdat 'n model van dieselfde ouderdom, ras, geslag en houding makliker nagevolg sal word deur die jeugoortreder.

Hampton (1999) beklemtoon die status, prestige en bekwaamheid van die model in die uitvoering van gedrag. Modelle moet in die teenwoordigheid van die jeugoortreder versterk word en die navolging van gedrag deur die waarnemer moet ook versterk word. Spesifieke wenslike gedrag word in terapisessies deur rolspel ge oefen volgens Compton en Galaway (1999:344). Die jeugoortreder wat dit moeilik vind om konflik te hanteer deur gevoelens te verbaliseer, kan wenslike gedrag van die maatskaplike werker of 'n ander jeugoortreder in die verband waarneem en die gedrag navolg in oefensessies. Die jeugoortreder kan in die kontrak uiteensit dat hy konfliksituasies sal hanteer deur verbalisering van gevoelens. Corey (1995:353) verduidelik dat modellering ook bydra tot konstruktiewe selfverklarings en verandering in kognitiewe strukture. Die effek van

modellering word verhoog deur gedragsinoefening, afrigting en terugvoer van die maatskaplike werker.

- Ondersteuner

Met die rol van ondersteuner word beweging tydens periodes van onsekerheid, besluiteloosheid en vrees vir verandering gefasiliteer (Potgieter, 1998:168). Volgens Sheafor et al (1994:103) berus verandering op die moontlikhede wat beskikbaar is vir die jeugoortreder.

Die maatskaplike werker moet die jeugoortreder ondersteun deur eie vermoëns te ontdek en daarop te bou tydens die proses van verandering omdat die bereiking van doelwitte sal afhang van die jeugoortreder se vermoëns. Die fokus op vermoëns is oplossingsgerig en kan aanleiding gee tot 'n positiewe selfkonsep by die jeugoortreder volgens Compton en Galaway (1999:264) en McQuaide en Ehrenreich (1997:207). Die jeugoortreder ervaar veral onsekerheid en besluiteloosheid vanweë emosionele onvolwassenheid en neig om terug te val op kenmerkende negatiewe gedragspatrone. Die maatskaplike werker moet bewus wees dat verandering gevoelens van ambivalensie by die jeugdige teweeg kan bring en die geleentheid voorsien om daaroor te kan praat (Potgieter, 1998:168). Hierdie rol reflekteer eienskappe van ander rolle soos instaatsteller en fasiliteerder en bevestig die feit dat rolle aanvullend tot mekaar aangewend moet word. Tydens die intervensiefase word volgens Corey (1995:352) uitvoering gegee aan die plan van aksie en die toepassing van tegnieke.

- Terapeut

Volgens Potgieter (1998:169) en Sheafor et al (1994) behels die rol van terapeut dat die maatskaplike werker die kliënt se maatskaplike funksionering verbeter en hom help om sy houdings, persepsies en gevoelens te verstaan om gedrag te verander en probleemsituasies te kan hanteer. Hierdie rolvervulling stel die maatskaplike werker in staat om aspekte wat intra- en interpersoonlike funksionering beïnvloed aan te spreek en sodoende menslike groei en ontwikkeling te bevorder. Die maatskaplike werker moet om hierdie rol te kan vervul, kennis van die menslike gedrag hê en die impak van die omgewing op die mens verstaan. Die rol van terapeut vereis dus intervensie volgens die

ekologiese raamwerk sodat kliënte die verhoudings tussen hulself en ander sisteme kan verstaan. Die ekologiese benadering volgens Hampton (1999) en Hepworth, Rooney en Larsen (1997) vereis dat tydens intervensie aandag gegee word aan die verbandhoudende invloed tussen die jeugoortreder en sy gesin. Die jeugoortreder moet begrip en insig ontwikkel vir sy eie gedrag deur die invloed van die gesin en gemeenskap op sy gedrag te verstaan.

- Instaatsteller

Volgens Compton en Galaway (1999:310), Pincus en Minahan (1979) en Potgieter (1998:169) word die instaatsteller beskryf as die maatskaplike werker wat die jeugoortreder help om sy eie vermoëns en moontlikhede te ontdek en te benut. Die jeugoortreder se vermoëns, betrokkenheid en pogings met behulp van die maatskaplike werker se ondersteuning en bemagtiging bring verandering en dus bereiking van doelstellings teweeg (Sheafor et al, 2000:26). Die rol van die instaatsteller by die jeugoortreder word benut deur die skep van 'n struktuur, waarbinne gevoelens geverbaliseer en moontlike oplossings gegenerer kan word om sy vermoëns te ontwikkel om self sy behoeftes effektief aan te spreek. Die fokus van hierdie rol is bemagtiging, wat 'n primêre beginsel in maatskaplike werk is, wat die professionele gedrag van die maatskaplike werker rig en die praktyk lei. Bovermelde rolle spel die verwagte gedrag van die maatskaplike werker in die bereiking van die doelstellings van die kontrak wat met die jeugoortreder aangegaan is, uit.

3.4.4.2 Tegnieke

Die maatskaplike werker moet tydens beplanning reeds aandag skenk aan die integrering van tegnieke wanneer die strategie vir intervensie bepaal word. Tegnieke van die intervensieproses fokus op die verskillende fasette van die adolessent se lewenstadium, naamlik gevoelens, denke en gedrag.

Die belangrikheid van die effektiewe benutting van tegnieke word deur Hepworth en Larsen (1990), Johnson (1989), Meyer en Mattaini (1995), Sheafor et al, (1994) en Van Rooyen en Combrink (1980) verduidelik. Vervolgens word tegnieke wat tydens die intervensiefase benut kan word, bespreek.

- Versterking

Versterking is as tegniek 'n belangrike element van die intervensiefase. Die maatskaplike werker pas versterking toe. Jeugoortreders kan tydens groepsessies mekaar se gedrag deur prys, erkenning, ondersteuning en aandag versterk (Corey, 1995:352). Veral vir jeugdige wat voel dat hulle misluk het in die lewe, is dit belangrik dat die intervensie begin deurdat jeugoortreders mekaar terugvoer gee oor suksesse. Dit dra by tot positiwiteit by die jeugoortreder, versterk die suksesse en herinner die jeugoortreder dat verandering moontlik is.

Volgens Corey (1995) en Hill (1999) is sosiale versterking dus 'n belangrike tegniek om gewenste gedrag te vorm. Selfversterking is daarenteen net so betekenisvol vir jeugoortreders omdat hulle leer om hul eie gedrag te versterk om selfbeheer te verseker en afhanklikheid teë te werk.

'n Ander belangrike tegniek wat die maatskaplike werker as ondersteuner moet benut, is die "buddy" stelsel. Volgens Rose (1989) is die "buddy" stelsel 'n vorm van terapeutiese alliansie tussen jeugoortreders. Die jeugoortreder moet 'n ander jeugdige selekteer as 'n afrigter en moniteringspersoon gedurende die proses van intervensie. Die jeugoortreders monitor mekaar se gedrag en speel 'n ondersteunende rol binne en buite die terapeutiese omgewing. Die jeugoortreders word opgelei om gedrag te versterk. Hierdie stelsel fasiliteer selfhelp en ondersteuningsgroepe (Snyder en Patterson, 1995).

Adolessente kies "buddies" wat 'n bruikbare/belangrike rol vervul in ondersteuning weens hul behoefte om te behoort aan (Corey, 1995; Jones, 2000). Binne die korrektiewe opset kan die jeugoortreder se "buddie" ook die korrektiewe beampte wees met wie hy reeds 'n vertrouensverhouding gebou het en wat hom kan ondersteun.

- Gevoelshantering

Volgens Hollis en Woods (1981) is die doel van gevoelshantering die vermindering van spanning en angs, die verhoging van 'n gevoel van eiewaarde, motivering tot verandering en aanmoediging om te volhard. Markward (1997) en McGee (1997) dui aan dat die

jeugoortreder gevoelens ervaar van onbekwaamheid, woede, depressie, hartseer en onwaardigheid. Die maatskaplike werker moet die spanning wat deur hierdie emosionaliteit teweeg gebring word, hanteer deur onderskraging, eksplorasië, ventilering, reflektering, hantering van weerstand, konflik en oordrag (Edleson, 1999). Die jeugoortreder moet beleef dat die maatskaplike werker opreg in hom belangstel, hom aanvaar, hom gerus kan stel en aanmoedig sodat hy vertroue kan hê in die intervensieproses.

Die maatskaplike werker gee ook deur bovermelde tegniek te gebruik verbale leiding om die jeugoortreder se gedagtes konstruktief te beïnvloed tot sinvolle aanvaarbare gedrag. Die maatskaplike werker het dus die verantwoordelikheid om nie net verbaal nie, maar ook deur 'n positiewe houdingsingesteldheid teenoor die jeugoortreder hom te ondersteun. Dit word onderskryf deur die beginsels wat die maatskaplike werker se professionele gedrag rig (Compton en Galaway, 1999; Meyer en Mattaini, 1995; Sheafor et al, 2000; Shulman, 1984).

- Direkte beïnvloeding

Die maatskaplike werker moet eerstehandse kennis hê van die jeugoortreder en misdadgedrag. Dit word deur Hollis en Woods (1981) as voorwaarde vir direkte beïnvloeding beklemtoon. Die maatskaplike werker wat met jeugoortreders werk, moet die problematiek van aggressie verstaan en kennis hê aangaande die ontwikkelingstake van die adolessent. Die adolessent wat wanopvattinge het oor waardes en norme en ouerlike dissipline, moet deur die maatskaplike werker oorreë en beïnvloed word deur advies en die maak van suggesties. Die maatskaplike werker moet in die toepassing van dié tegniek bedag wees op eie gedrag en 'n navolgenswaardige voorbeeld stel (Corey, 1995; Craig, 1986). Binne die intervensieproses kan direkte beïnvloeding sinvol benut word omdat jeugoortreders deur intervensie gestimuleer word tot samewerking. Die maatskaplike werker moet seker maak dat die jeugoortreders gereed is vir intervensie en 'n behoefte aan direkte beïnvloeding het. Volgens Markward (1997) kan hierdie tegniek met vrag gebruik word by kliënte wat emosioneel geblokkeerd is. Edleson (1999) beklemtoon dat die oortreder, vanweë gebrekkige emosionaliteit, kan baat vind by intervensie deur die toepassing van direkte beïnvloeding.

- Omgewingsverandering

Met omgewingsverandering word bedoel die positiewe verandering van die kliënt se situasie. Hollis en Woods (1981), Du Preez (1981) en Johnson (1989) sien omgewingsverandering as die verandering in die kliënt se situasie deur die daarstel van geleentheid om die persoon se maatskaplike funksionering te verhoog. Maatskaplike werkers is veranderingsagente omdat die jeugoortreders beïnvloed word tot verandering deur bereiking van doelstellings. Omgewingsverandering beteken nie net betrokkenheid van die maatskaplike werker by die werklike fisiese situasie nie, maar ook die waargenome situasie, soos deur die jeugoortreder beleef. Tydens intervensie word die maatskaplike werker dus betrokke by alle aspekte en sisteme wat die funksionering van die jeugoortreder beïnvloed. Die maatskaplike werker sal dus binne die korrektiewe opset die korrektiewe beampte en die gesin motiveer om as hulpbronne deel te vorm van die oortreder se maatskaplike intervensie (Hepworth, Rooney en Larsen, 1997).

Omgewingsverandering is onderskragend vir die jeugoortreder en verlig spanning wat lei tot beter aanpassing binne die korrektiewe opset (Compton en Galaway, 1994: 465; Hepworth en Larsen, 1990:272; Sheafor et al, 1994:126). Die maatskaplike werker het volgens Germain en Gitterman (1996) die verantwoordelikheid om op makrovlak sisteme te beïnvloed. Hierdie sisteme sluit die gemeenskap en gemeenskapsgebaseerde organisasies in wat deur besoeke en dienste aan die jeugoortreder betrokke is by die intervensieproses.

- Eksplorاسie

Soos reeds vermeld, het die maatskaplike werker nie slegs te doen met die objektiewe fisiese situasie van die kliënt nie, maar ook sy subjektiewe houding en gevoelens. Die maatskaplike werker moet volgens Hill (1999), Sheafor et al (2000:126) en Shulman (1984:43) begin met die kliënt deur eksplorاسie en ondersoek na persepsies en interpretاسies. Die kliënt moet geïndividualiseer word om sy subjektiewe situasie te verstaan. Dan alleenlik kan die maatskaplike werker bevestig dat daar begin is waar die kliënt is.

Die maatskaplike werker moet seker maak dat die jeugoortreder gereed is vir eksplorاسie. Vir die jeugoortreder beteken dit nie net om bestaande gevoelens uit te ken nie, maar ook om daaroor te praat. Dit bring verligting mee maar ook emosionaliteit wat deur gevoelenshanteringstegnieke geakkommodeer en hanteer moet word. Johnson (1989), Simpson (2000) en Snyder en Patterson (1995:373) beklemtoon dat gevoelsreflektering veral belangrik omdat gevoelens van die verlede herleef word. Die jeugoortreder moet leer om dit te verstaan en leer om dit te verwerk sodat dit nie gedrag beïnvloed en aggressiewe geneigdheid in stand hou nie.

- Insigontwikkeling

Insigontwikkeling word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995) omskryf as 'n tegniek in maatskaplike werk waardeur die kliënt gelei word om probleme en situasies in perspektief te sien. Hepworth en Larsen (1990) en Hollis (1971) voer aan dat tydens insigontwikkeling aandag gegee word aan die invloed van denke en gevoelens, gedrag en omstandighede van die kliënt en ander persone in hul situasie.

Volgens Sheafor, et al (2000) is verandering nie moontlik sonder insigontwikkeling nie. Vanweë die jeugoortreder se intra- en interpersoonlike wanfunksionering soos emosionele onvolwassenheid, morele onrypheid en swak ouer- en kindverhoudings, is insig in hul misdadgedrag dikwels beperk (Cronje et al, 1982; Edleson, 1999). Die maatskaplike werker moet die jeugoortreder lei tot insig in sy eie gedrag, vermoëns en tekortkominge en alternatiewe hanteringswyses identifiseer. Die maatskaplike werker maak gebruik van klarifikasie, reflektering, interpretasie, luister, eksplorاسie en konfrontasie om insig bewustelik te verbeter (Compton en Galaway, 1994; Hepworth en Larsen, 1990).

Corey (1995) en Cronje et al (1982) wys daarop dat die maatskaplike werker vaardig moet wees in gevoelshantering en seker moet wees dat 'n vertrouensverhouding gevestig is en dat die jeugoortreder gemotiveerd is voordat konfrontasie as tegniek tot insigontwikkeling benut word. Binne groepwerk met aggressiewe jeugoortreders moet groeplede ook aangemoedig word om onaanvaarbare gedrag te konfronteer en positiewe druk op mekaar uit te oefen. Vanweë emosionele onrypheid van die aggressiewe oortreder, moet

konfrontasie gepaard gaan met onderskraging deur die maatskaplike werker sodat hy steeds veilig kan voel binne die groepwerkproses.

3.4.5. Evalueringsfase

Die proses van evaluering begin volgens Potgieter (1998:175) wanneer ooreengekom word tussen maatskaplike werker en kliënt oor intervensie te wete die formulering van meetbare doelwitte wat deur die maatskaplike werker en die kliënt as wenslike eindresultate voorsien is.

Om die doelwitte te bereik, moet take uitgevoer en rolle deur die maatskaplike werker vervul word. Die kontrak voorsien dus die elemente vir evaluering soos onder andere die doelstelling en doelwitte vir intervensie, strategie wat gevolg sal word om doelwitte te bereik en die rolle en verantwoordelikhede van die maatskaplike werker. Evaluering is 'n aaneenlopende proses wat begin by die aanvangsfase en deurlopend plaasvind tot en met die terminering van intervensie. Tydens elke fase van intervensie word evaluering gedoen (Compton en Galaway, 1999; Meyer en Mattaini, 1995; Sheafor et al, 2000).

Evaluering volgens Pincus en Minahan (1973:278) moet bevestig word deur data wat so objektief moontlik bekom is. Dit is daarom belangrik dat meetinstrumente ontwikkel word om vordering en ontwikkeling te evalueer om die verwagte uitkomst te meet. Volgens Compton en Galaway (1999) word evaluering gedoen ten opsigte van die bereiking van doelstellings, effektiwiteit van die maatskaplike werker se intervensie en die invloed van die maatskaplike werker op die kliëntesisteem.

Corey (1995) en Hampton (1999) beklemtoon in gedragsterapie die deurlopende evaluering van tegnieke wat benut word sodat die jeugoortreder se vordering tot wenslike gedrag bepaal kan word. Gedragsinoefening is 'n tegniek om te evalueer of die jeugoortreder sy doelstelling bereik het. Volgens Rose (1989) is die doel hiervan om groeplede voor te berei om wenslike gedrag buite die terapeutiese omgewing uit te voer. Daar moet geëvalueer word hoe die werklike oefening van die wenslike gedrag plaasgevind het in situasies wat sover moontlik ooreenstem met die groeplid se omgewing

sodat veralgemening vanaf die groepkonteks na die werklike intervensiekonteks kan plaasvind.

Volgens Hill (1999) is gedragsinoefening 'n geleidelike vormingsproses wat spesifieke elemente van wenslike gedrag moet bevat gedurende oefening. Die aggressiewe jeugoortreder sal byvoorbeeld aan 'n konfliktsituasie binne die eenheid in die korrektiewe opset blootgestel word. Elemente van wenslike gedrag wat eers op gefokus sal word, is byvoorbeeld selfbeheersing om te verseker, dat hy nie verbaal aggressief sal reageer nie, maar die persoon sal ignoreer.

Jeugoortreders moet hul eie gedrag tydens oefening evalueer sodat hulle meer sensitief ten opsigte van eie gedrag kan wees ten einde regstellende stappe te kan neem (Corey, 1995:354). Die maatskaplike werker moet die jeugoortreder bewus maak dat toepassing van gedrag in die werklike lewe afhang van hoe wenslike gedrag ingeoefen is (Compton en Galaway, 1994: 465; Sheafor et al, 1994:469).

Rose (1989) het bevind dat jeugoortreders addisioneel tot modellering en gedragsinoefening, afrigting benodig. Die maatskaplike werker voorsien die groeplid van riglyne om die wenslike gedrag effektief uit te voer. Wanneer die aggressiewe jeugoortreder nie weet hoe om gevoelens te verbaliseer nie, sal die maatskaplike werker of groeplede suggesties maak sodat hy kan voortgaan met inoefening. Afrigting moet egter algaande verminder word sodat die jeugoortreder die geleentheid gebied word om tydens rollespel die gedrag te oefen (Corey, 1995:354).

Terugvoer word deur Shulman (1984) beskryf as fasiliterend tot die aanleer van nuwe gedrag wanneer dit positief, konstruktief en spesifiek is. Die twee aspekte van terugvoer is die prys en ondersteuning vir die gedrag asook suggesties vir die verandering of regstelling van leemtes.

Volgens Corey (1995:355) is die volgende belangrike riglyne vir terugvoer :

- Jeugoortreders moet opgelei word hoe om terugvoer te gee en te ontvang.
- Jeugoortreders moet leer dat positiewe terugvoer eerste gegee word sodat die gedrag onmiddellik versterk word.

- Tydens terugvoer moet aangedui word wat verkeerd gedoen moet word.
- Bruikbare terugvoer moet spesifiek en fokus op gedrag.
- Die jeugoortreder of maatskaplike werker moet saam die terugvoer hersien.

Soos reeds vooraf bespreek, word tydens evaluering bepaal of intervensie effektief was deur te bepaal of die kliënt se probleem hanteer is, intervensiedoelstellings bereik is en of intervensie kliënt- en behoeftegerig was. Die volgende komponente moet volgens Compton en Galaway (1994) Hepworth en Larsen (1990) en Meyer en Mattaini (1995) geëvalueer word :

3.4.5.1 Persoonsisteem

Die kliëntesisteem soos reeds vroeër vermeld, bestaan uit fisiese, emosionele, kognitiewe, gedrags en sosiale komponente wat in aanmerking geneem moet word tydens evaluering (Hepworth, Rooney en Larsen, 1997). Die maatskaplike werker moet die lewenstadium en take van die oortreder evalueer en in verband bring met sy ontwikkeling op die fisiese, psigiese en sosiale vlakke. Die maatskaplike werker moet kan evalueer hoe take wat nie tydens die adolessent se ontwikkeling bemeester is nie, die emosionele, kognitiewe en gedragskomponent beïnvloed. Die doel van evaluering van hierdie komponent is om te bepaal hoe geskik intervensie, in hierdie geval gedragsterapie, vir die tipe kliënt met sy eiesoortige behoeftes is (Hepworth en Larsen, 1990).

3.4.5.2 Probleem

Evaluering van die probleem fokus volgens Pincus en Minahan (1979:273) op interaksie tussen oorsaak en gevolg, die interafhanklikheid van probleme en die betekenis daarvan vir die maatskaplike werker. Die maatskaplike werker ontwikkel begrip vir die kliënt, in hierdie geval die jeugoortreder, se behoefte deur te bepaal wat dit voorafgaan, die gedrag wat ontstaan en die gevolge van die ongewenste gedrag (Potgieter,1998). Tydens evaluering van die probleem word gefokus op invloed/effek van intervensie op die probleem, resultate/vordering gemaak en die aspekte wat nog aandag moet geniet (Hepworth en Larsen, 1990:522; Potgieter, 1998:175).

Die aggressiewe jeugdige wat hom byvoorbeeld skuldig gemaak het aan aanrandings maak hom byvoorbeeld wanneer geëvalueer word slegs skuldig aan verbale aggressie. Verbale aggressie is dus 'n aspek wat nog aandag moet geniet.

3.4.5.3 Intervensie

Volgens Compton en Galaway (1994), Hepworth en Larsen (1990) en Potgieter (1998) moet die fases van die intervensieproses geëvalueer word. Die maatskaplike werker se toepassing van die take in elke fase en die effek daarvan op die intervensieproses moet geëvalueer word. Dit is belangrik om te bepaal of die metode en die benadering van gedragsterapie wenslik was vir intervensie met die jeugoortreder. Tegnieke en rolle wat benut is tydens intervensie moet geëvalueer word ten einde te bepaal hoe effektief intervensie plaasgevind het.

3.4.5.4 Die maatskaplike werker en die organisasie

Evaluering van intervensie deur die maatskaplike werker het ten doel die bepaling van die effektiwiteit van intervensie en om beroepsgroei en insig by die maatskaplike werker te bevorder. Die maatskaplike werker se kennis van die probleem, die kliënt en die intervensieproses word geëvalueer. Die vaardigheid van die maatskaplike werker ten opsigte van die integrering van kennis van teorieë, benaderings en modelle en die toepassing daarvan, is vir die doel van die allergrootste belang.

Dit is ook noodsaaklik om te evalueer wat die invloed van die organisasie se doelstellings en beleid en prosedures op intervensie was. Die beskikbaarheid van hulpbronne kan ook 'n groot invloed op intervensie hê. Die gesin van die jeugoortreder vorm deel van die intervensieproses en word as ondersteuningsbron vir die jeugoortreder benut. Die gebrek aan ondersteuning van die gesin beïnvloed die intervensieproses. Die beskikbaarheid van interne bronne, wat gefasiliteer word deur die geïntegreerde benadering, beïnvloed intervensie positief (Compton en Galaway, 1994; Potgieter 1998:175; Sheafor et al, 1994:138).

3.4.6. Termineringsfase

Volgens Potgieter (1998:182) is terminering die fase waartydens die werksooreenkoms tussen die maatskaplike werker en die kliënt beeindig word omdat alle of van die doelstellings, bereik is. Die beeindiging van die vertrouensverhouding soos enige menslike verhouding, gaan gepaard met verlies, veral as dit vir die partye 'n betekenisvolle verhouding was (Sheafor et al, 2000:138).

Die aard en intensiteit van gevoelens wat tydens terminering ervaar word, sal verskil afhangende van die unieke karaktereenskappe van die sisteme betrokke en word beïnvloed deur faktore soos die duur van die verhouding, aard van die probleem, doelstellings sowel as rolle en take wat uitgevoer is (Potgieter, 1998:182).

Terminering moet 'n gesamentlike besluit deur beide die maatskaplike werker en die jeugoortreder wees. Compton en Galaway (1993:527) is van mening dat terminering vroegtydig moet begin sodat die jeugoortreder daarop voorbereid is. Volgens O'Neil (1985:288) stel die lewensiklus-benadering die kliëntesisteem in staat om objektief te termineer na aanleiding van die verlede, hede en toekoms. In evaluering van die verlede word die rede/motivering vir die intervensie en alle stappe tot die hede bespreek (Corey,1995).

In evaluering van die hede word gefokus op gevoelens van konflik, gevoelens van vrees en die ervaring van groei en verandering. Vordering moet beklemtoon word. Gedurende terminering wanneer die toekoms in oënskou geneem word, word hulpbronne geïdentifiseer, doelstellings wat bereik is, in stand gehou en die geloof gestimuleer dat die kliëntesisteem kan funksioneer sonder bystand. Voorts word moontlike stremminge geïdentifiseer en van die kliëntesisteem se eie hulpbronne en vermoëns bevestig. Sheafor et al (1994:459) glo dat die kliëntesisteem altyd voorbereid sal wees op terminering as deurlopende monitering en evaluering deel van die intervensieproses was.

Terminering van gedragsterapie met groepe kan soos volg geskied. Volgens Corey (1995:358) en Hill (1999) is dit noodsaaklik om opvolgessies op kort- en langtermyn te skeduleer om veranderde gedrag in stand te hou en selfgerigte verandering voort te sit. Opvolgessies twee maande en weer vier maande na die terminering van die

gedragsterapie voorsien die geleentheid om te hersien wat aangeleer is en die jeugoortreder op hoogte te bring van vordering. Die maatskaplike werker funksioneer as konsultant soos tydens die evalueringsfase bespreek. Hierdeur beleef die jeugoortreder die druk om dit wat in die groep aangeleer is in stand te hou en te benut. Die jeugoortreder word aangemoedig om ondersteuningsnetwerke te gebruik en alternatiewe hulpbronne te ontgin. Vir die jeugoortreder is die opvolgessies 'n geleentheid om eie waarde te bou en deur positiewe terugvoer gemotiveer te word om met wenslike gedrag vol te hou. Monitering deur ondersteuningsgroep en "buddies" verseker ook volharding in gewenste aangeleerde gedrag.

3.5. Samevatting

In hierdie hoofstuk is maatskaplike intervensie aan die jeugoortreder bespreek. Gevangenisstraf as vonnisopsie vir die jeugdige is behandel. In die lig van die bespreking was dit duidelik dat die korrektiewe opset rehabilitasie-geöriënteerd is en dat gevangenisstraf as vonnisopsie die moontlikheid tot rehabilitasie inhou.

Die rol van die maatskaplike werker staan sentraal tot rehabilitasie vanweë die funksie van maatskaplike werk. Spanwerk word nagestreef en fasiliteer dit die rehabilitasieproses aan die jeugoortreder. Gedragsterapie as tegniek kan toegepas word in die fases van die intervensieproses wat begin by assessering en eindig met terminering. In die volgende hoofstuk word die bevindinge van die empiriese ondersoek bespreek.

HOOFSTUK 4

'N ONTLEDING VAN MAATSKAPLIKE WERK INTERVENSIE AAN DIE MANLIKE JEUGOORTREDER IN DIE DEPARTEMENT KORREKTIEWE DIENSTE

4.1 Inleiding

Misdaad is een van die grootste uitdagings waarvoor die Suid-Afrikaanse samelewing te staan kom. Volgens die Nedcor ISS Misdaad Indeks (1991:1) is aggressiewe oortredings soos moord en verkragting in Suid-Afrika van die hoogste ter wêreld en pleeg jeugdiges meer misdaad in vergelyking met die persentasie wat hulle van die totale bevolking uitmaak.

Statistieke van jeugoortreding by Drakenstein Jeugsentrum dui aan dat 87 % van die jeugdiges gevonnisd is vir meer as een aggressiewe oortreding. Dit noodsaak die evaluering van die effektiwiteit van intervensie aan die jeugoortreder.

Die doelwitte van die studie was om die ontwikkeling en kenmerke van die oortreder as adolessent te beskryf, die maatskaplike werk intervensie proses te beskryf en die maatskaplike werkers se leerbehoefte met betrekking tot die maatskaplike werk intervensie proses te bepaal. Die doelwitte ter bereiking van die doelstelling om riglyne vir maatskaplike werk intervensie in die Departement Korrektiewe Dienste aan die jeugoortreder daar te stel.

Hoofstuk een beskryf maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder as 'n professionele diens wat gespesialiseerde kennis en vaardighede van die maatskaplike werker vereis. In hoofstuk twee word gefokus op die fisiese en psigo-sosiale ontwikkeling en die kenmerke van die jeugoortreder.

Hoofstuk drie dek maatskaplike werk intervensie aan die manlike jeugoortreder in die Departement van Korrektiewe Dienste met verwysing na gevangenisstraf as vonnisopsie, die rol van die maatskaplike werker en maatskaplike werk intervensie aan die hand van gedragsterapie.

Die literatuurstudie wat in die voorafgaande hoofstukke het as agtergrond gedien vir die ontleding van maatskaplikewerk-intervensie aan die jeugoortreder in die Departement van Korrektiewe Dienste. Die resultate van die empiriese studie wat onderneem is word vervolgens bespreek.

4.2 Navorsingsveld

Vir die doeleindes van die navorsing is twintig maatskaplike werkers by die volgende Jeugsentrums in die Wes-Kaap geïdentifiseer naamlik Drakenstein, Brandvlei, Hawequa, George, Mosselbaai, Beaufort-Wes, Pollsmoor en Oudtshoorn.

4.3 Die empiriese studie

Die verkennende beskrywende metode van navorsing is breedvoerig in hoofstuk een bespreek. Die doel van verkennende studies is volgens Mouton (2000) om 'n oorsig van toepaslike literatuur te gee. Twintig maatskaplike werkers van die jeugsentrums soos vooraf genoem, is by die ondersoek betrek. Die studie populasie het bestaan uit tien maatskaplike werkers. Deur doelbewuste seleksie is tien maatskaplike werkers wat bereid was om deel te neem by die studie betrek.

Die opname is gedoen met behulp van 'n gestruktureerde vraelys. Volgens Arkava en Lane (1983) is vraelyste die mees bekende metode van opname. Die vraelyste uit 'n universum van twintig deur tien maatskaplike werkers voltooi. Die voltooide vraelyste was almal bruikbaar.

Die vraelyste is elektronies versend aan die respondente. Die vraelys is gebaseer op die doelstellings en doelwitte van die studie soos in hoofstuk een en die literatuurstudie soos aangebied in hoofstuk twee en drie van die studie. Data is versamel deur middel van die vraelyste en is per hand en met behulp van die rekenaar verwerk.

4.4 Resultate van die navorsing

Figure en tabelle word hoofsaaklik gebruik om bevindinge te weergee. Die menings van respondente ten opsigte van oop vrae, is benut om kwalitatiewe data te bekom. Dit is geanaliseer en verwerk.

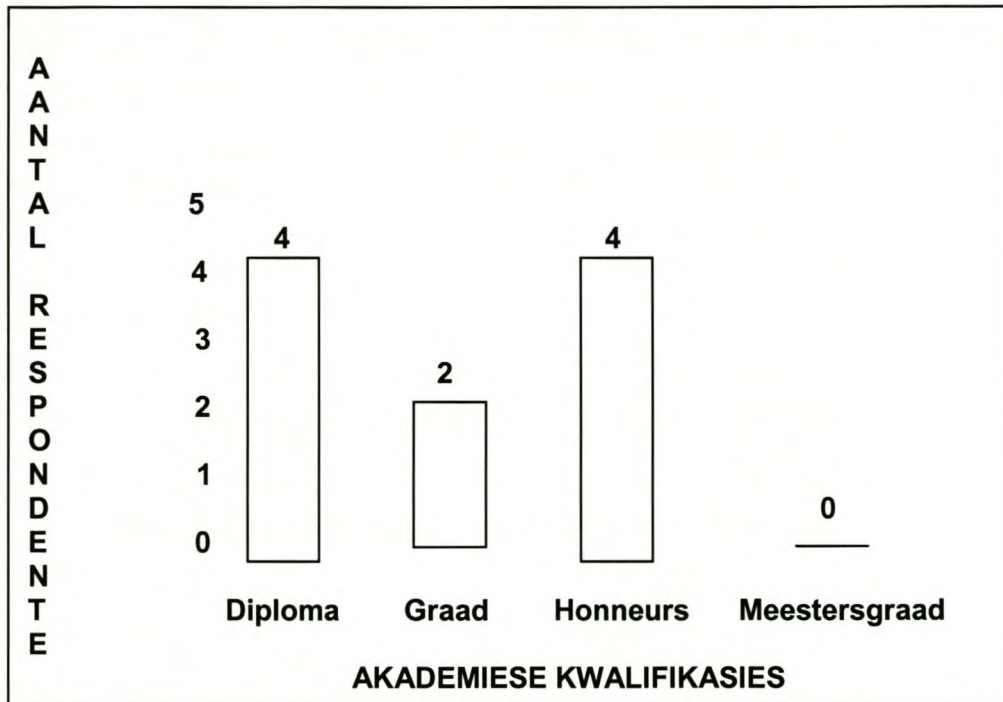
Die bevindinge van die ondersoek word, in dieselfde volgorde as die vrae in die vraelyste aangebied, naamlik identifiserende besonderhede, opleiding in intervensie met die jeugoortreder, kennis van die ontwikkeling van die jeugoortreder en maatskaplike intervensie aan die jeugoortreder. Die data word in 'n beskrywende styl aangebied.

4.5 Identifiserende besonderhede

Hierdie ontleding word gedoen ten opsigte van tien respondente. Eerstens word die akademiese kwalifikasies, tweedens die ervaring en derdens die dienstydsperk van die respondente ontleed. Die doel hiervan was om vas te stel wat die kwalifikasie is van maatskaplike werkers wat met jeugoortreders werk

4.5.1 Akademiese kwalifikasies

Die akademiese kwalifikasies van die respondente word in figuur 4.1 weergegee.



(n = 10)

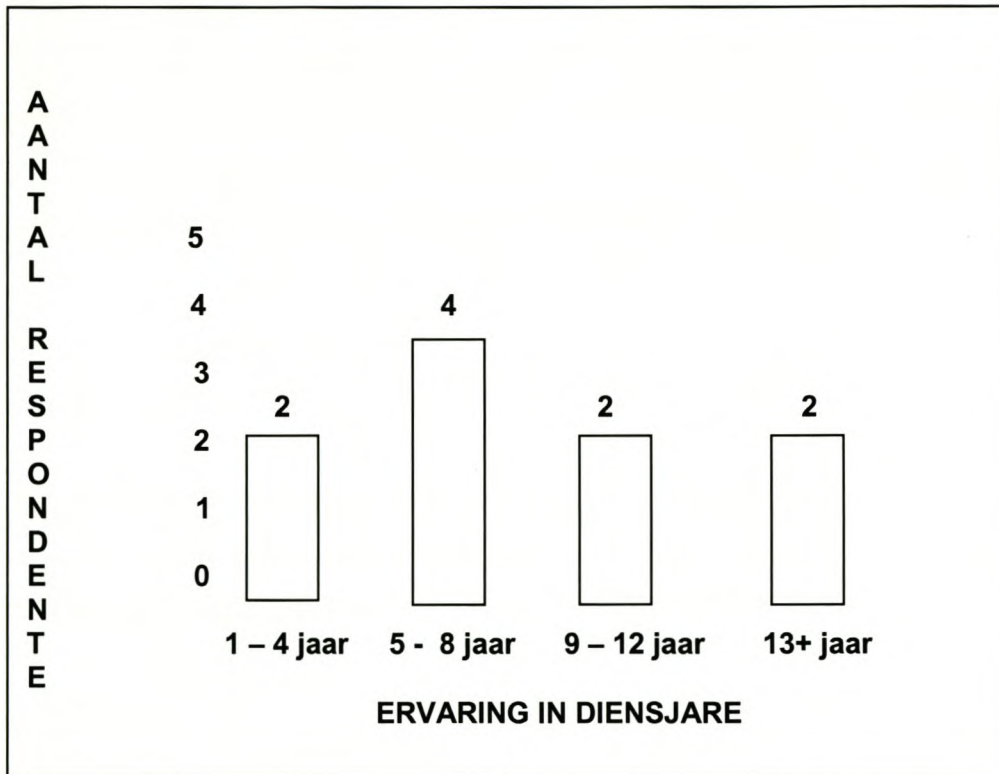
FIGUUR 4.1 : Akademiese kwalifikasies van respondente

Uit die figuur blyk dit dat vier (40 %) van die respondente oor 'n honneursgraad beskik. Vier (40 %) van die respondente beskik oor 'n diploma en twee (20 %) beskik oor 'n graad in maatskaplike werk. Dit blyk dat die hoogste kwalifikasie 'n honneursgraad is.

4.5.2 Ervaring van maatskaplike werkers

Die ondersoek na die ervaring van maatskaplike werkers het ten doel gehad om te bepaal hoeveel praktyk ervaring hulle in maatskaplike werk het.

Die ervaring van die respondente word in figuur 4.2 weergee.



(n = 10)

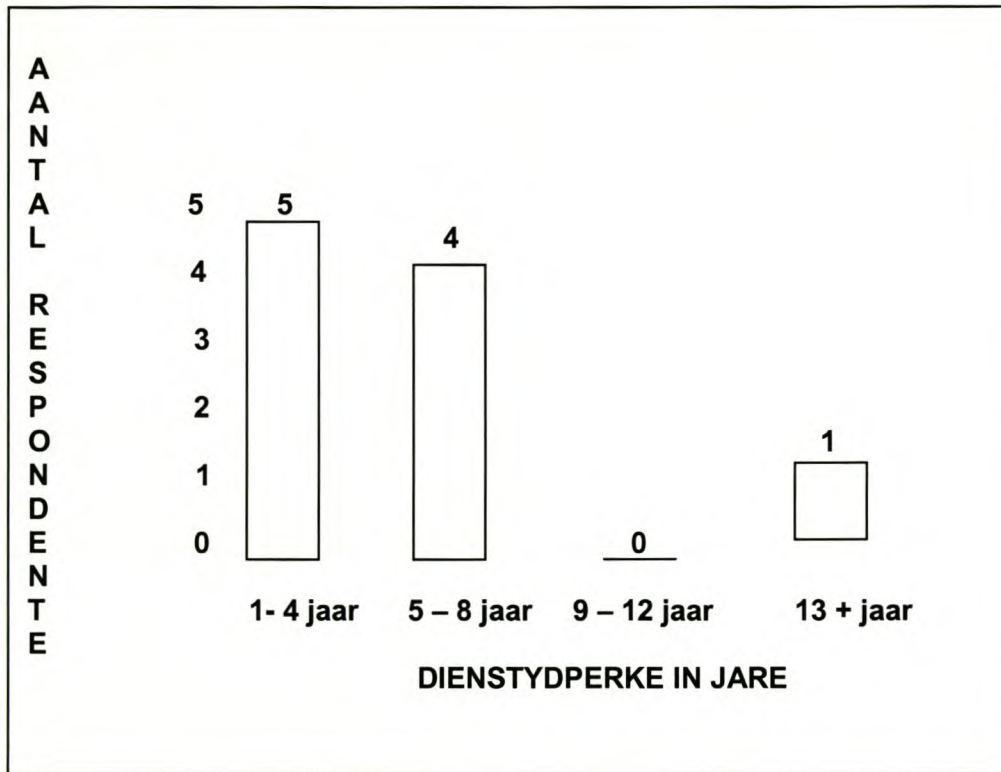
FIGUUR 4.2 : Ervaring van maatskaplike werkers

Uit figuur 4.2 blyk dit dat die grootste persentasie (vier of 40 %) van die respondente oor tussen vyf en agt jaar ervaring beskik. Die minderheid van die respondente naamlik twee (20 %) beskik oor een tot vier jaar ervaring. Dit is dieselfde in die geval van respondente wat oor nege tot twaalf jaar ervaring en dertien jaar en meer beskik. Behalwe twee respondente het die meeste respondente vier jaar of langer ervaring.

4.5.3 Dienstydpark van maatskaplike werkers in die Departement Korrektiewe Dienste

Die ondersoeker wou die aantal diensjare van die respondente in die Departement Korrektiewe Dienste vasstel.

Die dienstydyperke in die Departement Korrektiewe Dienste van die respondente word in figuur 4.3 weergegee.



(n = 10)

FIGUUR 4.3: Dienstydyperke van respondente

Uit figuur 4.3 blyk dit dat die helfte (vyf of 50 %) van die respondente se dienstydyperk in die Departement van Korrektiewe Dienste tussen een tot vier jaar is.

Die tweede grootste persentasie (vier of 40 %) van die respondente se dienstydyperk in die Departement Korrektiewe Dienste is tussen vyf tot agt jaar en die minderheid slegs een (10 %) van die respondente se dienstydyperk in die Departement van Korrektiewe Dienste is dertien jaar en meer. Dit blyk dat die meeste respondente oor tussen een en agt jaar diens in die Departement Korrektiewe Dienste beskik.

4.6 Opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder

Die vraag wat gestel is oor die opleiding van die maatskaplike werker in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder het geskied om te bepaal hoe hulle toegerus is vir intervensie aan die manlike jeugoordreder. Eerstens is die voorgraadse opleiding en

tweedens die nagraadse opleiding van die respondente in maatskaplike werk intervensie ondersoek.

4.6.1 Voorgraadse opleiding in maatskaplike intervensie aan die jeugoortreder

Volgens Sheafor et al (1994) behoort maatskaplike werkers te beskik oor kennis van die individu en sy omgewing en oor vaardighede om maatskaplike werk intervensie toe te pas. Vervolgens het McCord (1991) verder verduidelik dat adolessente dikwels weens die disfunksionele aard van hulle omgewing die wisselwerking tussen hulleself en die omgewing as negatief ervaar. Derhalwe benodig die jeugoortreder professionele hulp van maatskaplike werkers wat oor tersaaklike kennis en vaardighede beskik.

Die voorgraadse opleiding van die respondente word in tabel 4.1 weergee.

TABEL 4.1 Voorgraadse opleiding van respondente

AARD VAN OPLEIDING	f	%
Opleiding ontvang	6	60
Geen opleiding ontvang	4	40
TOTAAL	10	100

(n = 10)

Uit die tabel 4.1 blyk dit dat meer as die helfte van die respondente naamlik ses (60 %) opleiding ten opsigte van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder in hul voorgraadse opleiding ontvang het. Dit kan dus bevestig word dat maatskaplike werkers oor gespesialiseerde kennis beskik vir intervensie met die jeugoortreder. Vervolgens is op die respondente se opleidingsbehoefte gefokus deur van hulle te verneem of hulle opleiding voldoende was. Dit het geskied om hulle spesifieke opleidingsbehoefte te identifiseer en te bepaal in hoe 'n mate intervensie hierdeur beïnvloed word.

Meer as die helfte naamlik agt (80 %) van die respondente het aangedui dat hulle 'n behoefte ervaar aan opleiding ten opsigte van die jeugoortreder. Hierdie respondente is

vervolgens versoek om aan te dui oor watter aspekte van die jeugoortreder hulle opleiding nodig. Hierdie inligting word in tabel 4.2 gekategoriseer.

TABEL 4.2 : Opleidingsbehoefte van die respondente

ONDERWERP	f	%
Fisiese ontwikkeling	4	50
Kognitiewe ontwikkeling	3	37.5
Veroorsakende faktore tot misdaadgedrag	8	100
Emosionele ontwikkeling	4	50
Profiel van jeugoortreder	1	12.5
Intervensie	1	12.5

*(n = 8)

* Respondente kon meer as een behoefte identifiseer. Twee van die agt respondente het nie die vraag beantwoord nie.

Uit tabel 4.2 blyk dit dat al die agt respondente (100%) wat die vraag beantwoord het, kennis nodig oor die aanleidende faktore tot misdaadgedrag. Die helfte (vier of 50 %) van die respondente nodig kennis oor die fisiese ontwikkeling van die jeugoortreder terwyl vier (50 %) van die respondente kennis nodig oor die emosionele ontwikkeling van die jeugoortreder. Drie (37.5 %) van die respondente nodig kennis oor die kognitiewe ontwikkeling van die jeugoortreder terwyl een (12.5 %) van die respondente kennis nodig oor die profiel van die jeugoortreder en een (12.5 %) van die respondente kennis nodig oor maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder. Die feit dat bevindinge aandui dat die meeste behoefte aan kennis omtrent die aanleidende faktore tot misdaadgedrag het hou verband met die mening van Edleson (1999) en Spacarelli et al (1995) wat klem lê op die invloed van swak huislike omstandighede op jeugmisdad.

4.6.2 Nagraadse opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder

Hierdie vraag is aan die respondente gestel om te bepaal hoeveel respondente nagraadse opleiding ontvang het insake jeugoordreder. Die aantal respondente wat nagraadse opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder ontvang het, word in tabel 4.3 aangedui.

Tabel 4.3 Nagraadse opleiding van respondente

AARD VAN OPLEIDING	f	%
Opleiding ontvang	2	20
Geen opleiding ontvang	8	80
TOTAAL	10	100

(n = 10)

Uit die tabel 4.3 blyk dit dat die meerderheid respondente naamlik agt (80 %) nie nagraadse opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoordreder ontvang het nie. Twee (20 %) van die respondente het wel nagraadse opleiding ten opsigte van die jeugoordreder ontvang. Aspekte wat tydens hierdie opleiding behandel is, word in tabel 4.4 gekategoriseer. Die ondersoek na aspekte van opleiding is gedoen om te bepaal hoe toepaslik opleiding ten opsigte van die jeugoordreder was.

TABEL 4.4 : Aspekte van opleiding van respondente

ONDERWERP	f	%
Speltherapie	1	50
Assessering	1	50
Ontwikkeling	1	50
Proefdienste	2	100

(n = 2)

(Respondente kon meer as een aspek aandui.)

Uit tabel 4.4 blyk dit dat een (50 %) van die respondente kennis ten opsigte van speltherapie, een (50 %) kennis van assessering en een (50 %) van die respondente kennis van die ontwikkeling van die jeugoortreder ontvang het. Albei respondente het opleiding ten opsigte van proefdienste ontvang. Uit die tabel is dit duidelik dat nagraadse opleiding van die betrokke respondente gedeeltelik gefokus het op maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder. Uit die voorafgaande bevindinge blyk dit dat die nagraadse opleiding wat deur die twee respondente gedoen is, nie die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder gedek het nie.

4.7 Die ontwikkeling van die jeugoortreder

Daar is ondersoek ingestel na die aard van kennis oor die ontwikkeling van die jeugoortreder waaroor respondente beskik. Respondente het aangedui dat hulle oor kennis beskik van die volgende aspekte. Dit word in tabel 4.5 aangedui.

TABEL 4.5: Kennis van die jeugoortreder waaroor respondente beskik

ONDERWERP	f	%
Ontwikkelingstadiums	6	60
Gedrag	2	20
Kognitiewe ontwikkeling	1	10
Intervensieproses	1	10
Profiel	1	10
Aanleidende faktore	3	30
Fisiese ontwikkeling	1	10
Emosionele ontwikkeling	1	10

(n = 10)

(Respondente kon meer as een antwoord gee.)

Uit tabel 4.5 blyk dit dat meer as die helfte (ses of 60 %) van die respondente kennis het oor die ontwikkelingstadium van die jeugoortreder. Drie (30 %) van die respondente het kennis oor die aanleidende faktore tot misdadgedrag, twee (20 %) van die respondente het kennis oor die jeugoortreder se gedrag, een (10 %) van die respondente het kennis oor die profiel van die jeugoortreder, een (10 %) van die respondente het kennis oor die emosionele ontwikkeling van die jeugoortreder en een (10 %) van die respondente het kennis oor maatskaplike werk intervensie. Dit blyk uit die bevindinge dat slegs een (10 %) van die respondente oor kennis van maatskaplike werk intervensieproses beskik.

Soos reeds genoem behoort maatskaplike werkers volgens McCord (1991) oor spesifieke kennis van die maatskaplike werk intervensieproses te beskik vir doeltreffende intervensie met jeugoortreders. Die bevindinge van die studie bevestig dus die behoefte aan opleiding van maatskaplike werkers ten opsigte van die maatskaplike werk intervensieproses.

4.8 Aanleidende faktore tot misdadgedrag

Bronfenbrenner (1972) en Kriel (1991) verwys na die gesin as die mees belangrike sisteem van menslike sisteme. Volgens die outeurs gee spesifieke faktore binne gesinsverband aanleiding tot geweldsmisdade en jeugmisdad. Verder word die gesin gesien as die belangrikste sosialiseringsagent van die adolessent en faktore wat aanleiding gee tot jeugmisdad is aspekte waarvan die maatskaplike werker moet kennis dra om effektiewe intervensie aan die jeugoortreder te verseker.

'n Vraag is aan die respondente gestel om te bepaal of hulle kennis dra van die aanleidende faktore tot misdadgedrag in die gesin en die omgewing. Respondente het kennis dra van die aanleidende faktore tot misdadgedrag waarvan hulle kennis dra angedui in tabel 4.6.

TABEL 4.6: Aanleidende faktore tot misdadgedrag

AANLEIDENDE FAKTORE	f	%
Middelmisbruik	6	60
Huweliksverhouding	7	70
Mishandeling en geweld	5	50
Werkloosheid	8	80
Enkelouergesin	3	30
Gebrekkige dissipline	8	80
Geweld	10	100
Gebrekkige rolvervulling	4	40
Sosio-ekonomiese status	2	20

(n = 10)

(Respondente kon meer as een antwoord gee.)

Uit tabel 4.6 blyk dit dat meer as die helfte (agt of 80 %) van die respondente werkloosheid, terwyl agt (80%) van die respondente gebrekkige dissipline, sewe (70 %) van die respondente die huweliksverhouding, ses (60 %) van die respondente middelmisbruik deur die ouers, vyf (50 %) van die respondente mishandeling van kinders, vier (40 %) van die respondente gebrekkige rolvervulling, drie (30 %) van die respondente die enkelouergesin, twee (20 %) van die respondente sosio-ekonomiese status aandui as aanleidende faktor tot misdadgedrag. Al die respondente (tien of 100 %) het geweld aangedui as aanleidende faktor tot misdadgedrag. Die bostaande bevinding bevestig outeurs soos Bronfenbrenner (1972) en Kriel (1991) se siening oor die feit dat probleme wat jeugdige ervaar spruit uit hul gesinsomstandighede.

4.9 Maatskaplike werk intervensie

Onderszoek is ingestel na die metodes van intervensie, benaderings in intervensie en die proses van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder wat die respondente benut.

4.9.1 Metodes van maatskaplike werk intervensie

Volgens die Maatskaplike Werk Konsepbeleid (2000) en Mvelapanda Dokument (2000) word groepwerk en gevallewerk as metodes vir maatskaplike werk intervensie in die Departement Korrektiewe Dienste voorgestel. Respondente is versoek om aan te dui wat die metode van intervensie aan die jeugoortreder is, wat hulle gebruik. Die metodes van intervensie wat die respondente benut, word in tabel 4.7 aangedui.

TABEL 4.7 : Metodes van intervensie

METODE	f	%
Gevallewerk	9	90
Groepwerk	9	90
Gemeenskapswerk	5	50
Navorsing	1	10

(n = 10)

Uit tabel 4.7 blyk dit dat nege (90 %) van die respondente gevallewerk, nege (90 %) van die respondente groepwerk, vyf (50 %) van die respondente gemeenskapswerk en een (10 %) van die respondente navorsing as metodes van maatskaplike werk intervensie vir die jeugoortreder aandui.

Die bevindinge dui aan dat die vier metodes deur maatskaplike werkers beoefen word, maar dat groepwerk en gevallewerk kom egter meer algemeen gebruik word vir

intervensie aan jeugootreders. Hierdie bevinding hou verband met die vereistes soos uitgespel in die Maatskaplike Werk Konsepbeleid (2000).

4.9.2 Benaderings benut in intervensie

Volgens Sheafor et al (1994:135) word die moontlikhede vir intervensie beperk deur die kreatiwiteit van die maatskaplike werker. Vanuit die verskeidenheid praktykraamwerke wat bestaan, moet die maatskaplike werker perspektiewe, teorieë en modelle selekteer wat toepaslik is om die behoefte van die jeugootreder te kan aanspreek.

Ondersoek is gedoen om te bepaal watter benaderings deur maatskaplike werker tydens intervensie aan die jeugootreder benut word. Die benaderings wat respondente benut in maatskaplike werk intervensie word in tabel 4.8 weergee.

TABEL 4.8 : Benaderings vir intervensie

BENADERING	f	%
Gedragsmodifikasie	6	60
Kliëntgesentreerd	3	30
Geïntegreerd	4	40
Kognitiewe	2	20
Probleemoplossende	3	30
Psigo-sosiale	1	10

(n = 10)

Uit tabel 4.8 blyk dit dat die meer as die helfte (ses of 60 %) van die respondente gedragsmodifikasie, vier (40 %) van die respondente die geïntegreerde benadering, drie (30 %) van die respondente die kliëntegesentreerde, drie (30 %) van die respondente die probleemoplossende, twee (20 %) van die respondente die kognitiewe en een (10 %) van die respondente die psigo-sosiale benadering benut.

Die bevindinge van die ondersoek bevestig dat maatskaplike werkers van benaderings gebruik maak tydens intervensie, maar soos Horesji et al (1994) verduidelik, is moontlikhede vir intervensie beperk omdat maatskaplike werkers se praktykraamwerke oor die algemeen slegs oor 'n enkele benadering beskik.

4.9.3 Proses van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder

Volgens Compton en Galaway (1994), Du Preez (1981), Johnson (1989), Potgieter (1998) en Pincus en Minahan (1979) behels maatskaplike werk intervensie dat professionele handeling deur 'n maatskaplike werker uitgevoer word om verandering in die persoon-in-omgewing situasie te bewerkstellig en om die doelwitte van die kontrak wat met die jeugoortreder aangegaan is, te bereik.

Die proses is 'n reeks handeling wat in 'n bepaalde volgorde uitgevoer word en eindig wanneer die doel van die intervensieplan bereik is. Die intervensieproses bestaan uit verskillende fases.

Maatskaplike werkers se kennis ten opsigte van die verskillende fases van die maatskaplike werk intervensieproses is ondersoek. Dit het ten doel gehad om te bepaal of die maatskaplike werkers oor kennis van die maatskaplike werk intervensieproses beskik.

4.9.3.1 Die aanvangsfase

Skrywers soos Bee (2000), Compton en Galaway (1994), Hepworth en Larsen (1997), Johnson (1989) en Sheafor et al (1994) beklemtoon die uitvoering van sekere take tydens die aanvangsfase ten einde effektiewe intervensie te verseker. Die respondente het die take wat tydens die aanvangsfase aangedui word, soos volg identifiseer. Dit word in tabel 4.9 aangedui.

TABEL 4.9: Take van die aanvangsfase van intervensie

TAKE	f	%
Opbou van vertrouensverhouding	5	55
Assessering	4	44
Voorbereiding	4	44
Kontraksluiting	2	22

(n = 10)

Respondente kon meer as een taak aandui. Een respondent het nie die vraag beantwoord nie.

- Vertrouensverhouding

Tabel 4.9 dui aan dat vyf (55 %) van die respondente die opbou van 'n vertrouensverhouding aandui as 'n taak wat tydens die aanvangsfase van maatskaplike werk intervensie. Yalom (1995:302) bevestig die belangrikheid van die vertrouensverhouding in die maatskaplike werk intervensieproses vir die openbaring van die jeugoortreder se traumatiese gebeure in sy verlede.

- Voorbereiding

Slegs vier (44%) van die respondente het voorbereiding weergee as 'n taak in die aanvangsfase. Hierdie bevindinge verskil van die standpunte van skrywers soos Du Preez (1981), Compton en Galaway (1994), Hepworth en Larsen (1990) en Sheafor et al (1994) wat die belangrikheid van emosionele en funksionele voorbereiding bespreek. Dit word deur hulle beskou as die wyse waarop die intervensieproses moet begin. Tydens voorbereiding moet die maatskaplike werker bewus wees van eie gevoelens en vooroordele teenoor die jeugoortreder en bereid wees om daardeur te werk voordat intervensie begin. Kennis behoort geneem te word van Sheafor et al (1994:132) wat verduidelik dat die jeugoortreder se gepresenteerde behoefte vooraf deur die maatskaplike werker bestudeer moet word.

Die maatskaplike werker moet seker maak dat die gemak en privaatheid van die jeugoortreder tydens intervensie verseker word. Sy/hy moet ook voor die eerste ontmoeting soveel moontlik inligting inwin aangaande die adolessent en sy behoeftes tydens adolessensie. Die voorbereiding stel die maatskaplike werker in staat om kliëntgerig te werk en daarom beïnvloed die voorbereiding die kliënt se gereedheid om by die intervensieproses betrokke te raak.

- **Assessering**

Die maatskaplike werker behoort te begin waar die kliënt is en daarom sal die kliënt se probleembelewenis en probleembeskouing die vertrekpunt van die intervensie wees. Hierdie fase behels volgens Sheafor et al (1994:133) dat dataversameling geskied en is dit die totstandkoming van 'n feitebasis om die kliënt se behoefte, situasie, doelstellings, motivering en vermoëns te verstaan.

Uit tabel 4.9 dui vier (44 %) van die respondente assessering aan as 'n taak van die aanvangsfase. Die bevindinge dui aan dat minder as die helfte van die respondente assessering as 'n taak van die aanvangsfase van intervensie aangedui het. Kennis moet dus geneem word van die vereiste soos aangedui in die literatuur (Sheafor et al, 1994).

- **Kontraksluiting**

Wanneer die jeugoortreder verwagtinge uitgespreek en tentatiewe doelformulering gedoen het saam met die maatskaplike werker, vind tentatiewe kontraksluiting plaas. Dit behels ooreenstemming ten opsigte van die aspekte wat moet verander, wat kan verander en hoe dit kan verander (Compton en Galaway 1994:395; Hepworth en Larsen 1990:259; Johnson 1989:169). Slegs twee (20 %) van die respondente het kontraksluiting aangedui as 'n taak gedurende die aanvangsfase van die intervensieproses. Die bevinding dui aan dat kontraksluiting 'n taak van die aanvangsfase is wat deur die minderheid van die respondente as belangrik beskou word en dat alle maatskaplike werkers dus nie daaraan aandag gee tydens intervensie nie.

Een respondent het nie die vraag geantwoord nie en laat die indruk dat onkundigheid in die verband bestaan. Ten opsigte van al die take van die aanvangsfase toon die bevindinge dat maatskaplike werkers nie alle take van die aanvangsfase nougeset uitvoer nie.

4.9.3.2 Die kontrakfase

Volgens Compton en Galaway (1994:159) en Sheafor et al (1994:135) behels kontrakfase take soos beplanning en kontraksluiting. Kontraksluiting behels dat 'n mondelingse of geskrewe ooreenkoms tussen die maatskaplike werker en die jeugoortreder ten opsigte van doelstellings, metodes en verwagtinge gedurende die intervensieproses aangegaan word. Die doel van kontraksluiting is om rolle en verantwoordelikhede van die maatskaplike werker en kliënt uit te spel.

Compton en Galaway (1999:395), Hepworth en Larsen (1990:262), Potgieter (1998:159) en Sheafor et al (1994:338) voer verder aan dat kontraksluiting rigting gee aan die intervensieproses en dat dit struktuur voorsien waarbinne maatskaplike werk intervensie kan plaasvind. Die take wat tydens die fase uitgevoer word, volgens die respondente, word vervolgens aan die hand van tabel 4.10 uiteengesit.

TABEL 4.10 : Take van die kontrakfase van intervensie

TAKE	f	%
Kontraksluiting	8	100
Intervensieplan	4	50
Identifisering van probleme	1	12.5

(n = 10)

Respondente kon meer as een taak aandui. Twee respondente het nie die vraag beantwoord nie.

Al die respondente (agt of 100%) het kontraksluiting identifiseer as 'n taak van die kontrakfase van die maatskaplike werk intervensieproses. Die respondente besef dus die waarde van kontraksluiting met die jeugoordreder om effektiewe intervensie te verseker soos deur verskeie outeurs, Hepworth en Larsen (1990) en Potgieter (1998) voorgestel word.

Uit tabel 4.10 blyk dit dat twee respondente nie oor kennis beskik het van die take in die kontrakfase van intervensie nie.

Slegs een (12.5 %) van die respondente het identifisering van probleme en vier (50 %) van die respondente het die intervensieplan as 'n taak aangedui. Hierdie bevindinge dui aan dat hulle nie die rol en verantwoordelikheid van elke persoon wat betrokke is by intervensie beplan nie soos deur Potgieter (1998:155) voorgestel word. Die wyse waarop intervensie met behulp van benadering en tegnieke sal plaasvind, asook die wyse waarop en waarmee dit gemeet sal word, en wat deel behoort te vorm van die plan en duidelik in die kontrak uiteengesit moet word is nie aan hulle onbekend.

4.9.3.3 Die intervensiefase

Die intervensiefase word volgens Sheafor et al (1994:136) beskou as die transformasie van die assessering, beplanning en kontraksluiting in aksies. Die maatskaplike werker help die kliënt deur middel van tegnieke om take waaroor ooreengekom is, uit te voer, hulpbronne te aktiveer, vordering te motiveer en positiewe veranderinge wat plaasvind te stabiliseer.

Die maatskaplike werker moet tydens beplanning reeds aandag skenk aan die benutting van tegnieke wanneer die strategie vir intervensie bepaal word. Tegnieke van die intervensieproses fokus op die verskillende fasette van die adolessent se lewensstadium, naamlik sy gevoelens, denke en gedrag. Die belangrikheid van die effektiewe benutting van tegnieke vir intervensie word deur Hepworth, Rooney en Larsen (1997), Johnson (1989), Meyer en Mattaini (1995) en Sheafor et al (1994) beklemtoon. Die tegnieke wat deur die respondente benut word tydens intervensie word in tabel 4.11 uiteengesit.

TABEL 4.11 : Tegnieke wat benut word tydens intervensie

TAKE	f	%
Insigontwikkeling	8	88
Gevoelshantering	8	88
Direkte beïnvloeding	5	55

(n = 10)

Respondente kon meer as een tegniek aandui. Een respondente het nie die vraag beantwoord nie.

Die feit dat een (1%) respondente nie die vraag beantwoord het nie dui aan dat die respondente nie tegnieke kon identifiseer nie. Die grootste persentasie (agt of 88 %) van die respondente het aangedui dat gevoelshantering en insigontwikkeling benut word tydens intervensie. Dit wil dus voorkom asof die respondente bewus is daarvan dat soos Du Preez (1981) en Hollis en Woods (1981) vermeld het die doel van gevoelshantering lei tot die vermindering van spanning en angs en die verhoging van 'n gevoel van eie waarde asook motivering tot verandering en aanmoediging om te volhard.

Dieselfde geld ten opsigte van insigontwikkeling wat deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995) omskryf word as 'n tegniek in maatskaplike werk waardeur die kliënt gelei word om probleme en situasies in perspektief te sien. Hepworth en Larsen (1990) en Hollis en Woods (1981) voer aan dat tydens insigontwikkeling aandag gegee word aan die invloed van denke en gevoelens, gedrag en omstandighede van die kliënt en ander in hul lewenssituasie.

Slegs vyf (55 %) van die respondente dui direkte beïnvloeding aan as 'n tegniek wat benut word. Dit wil dus voorkom asof hulle die belangrikheid van die benutting van die tegniek,

soos deur Du Preez (1981) en Edleson (1999) beklemtoon word, besef. Die jeugoortreder wie oor gebrekkige emosionaliteit beskik, kan baat vind by die toepassing van die tegniek.

Respondente het slegs drie tegnieke geïdentifiseer terwyl die literatuur (Hepworth en Larsen, 1990; Hollis, 1981) ook verwys na die belangrikheid van omgewingsverandering en eksplorاسie tydens intervensie aan die jeugoortreder. Volgens Johnson (1989) behels omgewingsverandering die veranderings wat in die jeugoortreder se situasie nodig is om die druk op hom te verminder. Volgens Sheafor et al (1994:126) eksplorاسie vereis dat die maatskaplike werker die jeugoortreder se subjektiewe gevoelens en interpretاسies sal ondersoek.

Soos reeds vermeld, is die benutting van tegnieke belangrik tydens intervensie aan die jeugoortreder en kan oorbeklemtoning van sekere tegnieke die effektiwiteit van intervensie aan die jeugoortreder beïnvloed. Dit kan ook dui op 'n gebrek aan kennis en vaardigheid in die toepassing van tegnieke. Dit is ook reeds genoem dat die maatskaplike werker se gebrek aan kreatiwiteit moontlikhede vir intervensie kan beïnvloed.

4.9.3.4 Die evalueringsfase

Hierdie fase is 'n aaneenlopende proses wat begin by die aanvangsfase en deurlopend plaasvind tot en met die terminering van intervensie. Volgens Compton en Galaway (1994), Meyer en Mattaini (1995) en Sheafor et al (1994) word evaluering tydens elke fase van intervensie gedoen.

Nege (100%) het aangedui dat hulle vraelyste, skale en rollespel sal benut om die bereiking van doelstelling en doelwitte te evalueer terwyl een respondent het nie die vraag beantwoord nie wat dui op onkundigheid of onsekerheid ten opsigte van die wyse waarop intervensie aan die jeugoortreder evalueer moet word.

Volgens Compton en Galaway (1994), Hepworth en Larsen (1990) en Meyer en Mattaini (1995) word ook geëvalueer of intervensie klient- en behoeftegerig is. Daarom moet die jeugoortreder as persoon, die probleem, die intervensie (tegnieke en rolle), die maatskaplike werker en die organisasie evalueer word.

Die bevindinge dui aan dat meeste respondente slegs gefokus het op die een komponent van evaluering, naamlik die bereiking van doelwitte en doelstellings. Dit verskil dus met die voormelde literatuur van skrywers soos onder andere Meyer en Mattaini (1995) en kan as 'n leemte beskou word wat effektiewe evaluering van intervensie kan beïnvloed.

4.9.3.5 Die termineringsfase

Volgens Potgieter (1998:182) is terminering die fase waartydens die werksooreenkoms tussen die maatskaplike werker en die kliënt beëindig word omdat alle of van die doelstellings, bereik is.

Die take van terminering van intervensie met die jeugoortreder wat deur die respondente aangetoon is word vervolgens in tabel 4.12 uiteengesit.

TABEL 4.12 : Take van terminering van intervensie

TAKE	f	%
Vorbereiding	5	50
Evaluering van vordering	7	70
Verwysing na hulpbronne en aksieplan	3	30

(n = 10)

Respondente kon meer as een taak aandui.

Uit tabel 4.12 blyk dit dat wat die helfte (vyf of 50 %) van die respondente beskou voorbereiding op terminering as belangrik tydens die termineringsfase. Hierdie bevindinge stem ooreen met die vereiste dat terminering 'n gesamentlike besluit deur beide die maatskaplike werker en die jeugoortreder moet wees. Volgens Compton en Galaway (1993:527) moet voorbereiding op terminering vroegtydig aangekondig word sodat die jeugoortreder daarop voorbereid is.

Meer as die helfte (sewe of 70 %) van die respondente benut die evaluering van vordering in hierdie fase, terwyl drie (30 %) van die respondente verwysing na hulpbronne en die opstel van 'n aksieplan as belangrik aandui. Hieruit blyk dit dat evaluering van die rede vir intervensie, die evaluering van groei en verandering en die identifisering van hulpbronne en die opstel van 'n aksieplan belangrik is soos O'Neil (1985:288) aandui tydens terminering ten einde struikelblokke te identifiseer en die jeugoortreder se hulpbronne en vermoëns te bevestig. Die minderheid van respondente (drie of 30 %) wat verwysing doen dui op 'n leemte in die terminering van intervensie met die jeugoortreder en handel dus nie soos Corey (1995) meen dat nuwe aangeleerde gedrag van die jeugoortreder in stand gehou moet word deur opvolgessies en ondersteuningsgroepe wat as hulpbronne ontgin word. Die bevindinge dui dus daarop dat meesal gefokus word op een taak van die termineringsfase en dat dit effektiewe intervensie kan belemmer.

4.9.4 Gevangenissetting as 'n vonnisopsie

Wanneer enige individu hom skuldig maak aan 'n oortreding soos wat deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995:47) gedefinieer as 'n handeling wat in stryd is met of indruis teen 'n wet of kennisgewing, het sodanige individu oortree deur wangedrag wat regtens strafbaar is en kan gevangenisstraf as vonnisopsie deur die regstelsel oorweeg word om verdere misdaadpleging te voorkom.

'n Belangrike doel van die kriminele regstelsel in enige land is om oortreders te help om wetsgehoorsame burgers te word. Gevangenissetting is dus 'n vonnisopsie vir die jeugoortreder en bring mee dat hy uit die samelewing verwyder word en in oortredersorg geplaas word. Die mandaat hiervoor word gevind in die Wet op Korrektiewe Dienste, Wet 111 van 1998 wat die doel en bestaan van Korrektiewe Dienste bevestig.

Een van die vrae het ten doel gehad om te bepaal wat die maatskaplike werkers gesindheid ten opsigte van gevangenisstraf as vonnisopsie vir die jeugoortreder is.

Die respons op die vraag word in tabel 4.13 weergee.

TABEL 4.13 : Menings van respondente oor gevangenissetting as vonnisopsie

MENINGS	f	%
Gevangenisstraf	5	50
Oorweeg Korrektiewe toesig/afwenteling	5	50
TOTAAL	10	100

(n = 10)

Uit die tabel 4.13 blyk dit dat die een helfte vyf (50 %) van die respondente van mening is dat gevangenisstraf die gewenste vonnisopsie is, terwyl die ander helfte (vyf of 50 %) van die respondente van mening is dat Korrektiewe Toesig of afwentelingsprogramme oorweeg moet word. Die bevindinge stem ooreen met die Wet op Korrektiewe Dienste (Wet 111 van 1998) wat gevangenisstraf en korrektiewe toesig as vonnisopsies aandui.

4.9.5 Maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder in die Departement Korrektiewe Dienste

Die doelstelling van maatskaplike werk binne die Departement van Korrektiewe Dienste is om die oortreder te help om sy gedrag, houding en persepsie te verander deur ondersteuning, intervensie en ontwikkeling kennis en vaardighede om suksesvolle reïntegrasie in die samelewing as 'n wetsgehoorsame burger te verseker. Om bovermelde te bereik, is die volgende doelwitte belangrik :-

- Versterking van steunstelsels en voorsiening van hulpbronne, dienste en moontlikhede.
- Verhoging van probleemoplossing hanteringsvaardighede en die hantering van kriminele gedrag om gedragsverandering te bewerkstellig.

In tabel 4.14 word die menings van die respondente weergegee oor maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder in die Departement van Korrektiewe Dienste.

Die doel van die vraag was om te bepaal wat die gesindheid van die respondent oor maatskaplike werk intervensie in die Departement van Korrektiewe Dienste is.

TABEL 4:14 Maatskaplike werk intervensie aan jeugoortreders in die Departement van Korrektiewe Dienste

MENINGS	f	%
Spanbenadering moet gevolg word	2	20
Moet meer intensiewe intervensie	6	60
Fokus is op gedragsverandering	2	20
TOTAAL	10	100

(n = 10)

Respondente kon meer as een mening gee.

Uit die tabel, blyk dit dat meer as die helfte (60 %) van die respondente meen dat meer intensiewe intervensie gedoen moet word. Hierdie bevinding dui aan dat intervensie meer volgens die doelstellings van die Departement Korrektiewe Dienste moet geskied. Slegs twee (20 %) van die respondente verkies dat die spanbenadering gevolg word en terwyl slegs twee (20 %) van die respondente ook aangedui het dat die fokus van intervensie op gedragsverandering gemik is. Die bevindinge dui op 'n minderheidsmening.

Dit sluit aan by die benadering van eenheidsbestuur in die Departement Korrektiewe Dienste wat volgens die Handleiding in Eenheidsbestuur (2001) spanwerk tot gevolg het en die doelwit van die Departement Korrektiewe Dienste om kriminele gedrag aan te spreek en gedragsverandering te bewerkstellig (Mvelapanda Dokument, 2000).

4.10 Samevatting

Tien maatskaplike werkers werksaam by Jeugsentrums van die Departement van Korrektiewe Dienste, naamlik: Brandvlei, Drakenstein, George, Mosselbaai, Beaufort-Wes en Pollsmoor is by die empiriese studie betrek. Die helfte (vyf of 50 %) van die respondente het tussen een tot vier jaar ervaring as maatskaplike werker in die Departement van Korrektiewe Dienste.

Daar is ondersoek ingestel na maatskaplike werkers se leerbehoefes. Die mees algemene leerbehoefte was kennis van die ontwikkeling van die adolessent en aanleidende faktore tot misdadgedrag. Respondente se kennis van die ontwikkeling van die adolessent en hulle beskikbare kennis om intervensie toe te pas is ook ondersoek. Slegs een respondent het aangedui dat oor kennis van intervensie beskik word. Die mening van maatskaplike werkers is verkry omtrent die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder en in verband gebring met teoretiese uitgangspunte soos in hoofstuk twee en hoofstuk drie beskryf is. Die maatskaplike werkers kon oor die algemeen slegs een taak in elke fase weergee, en tydens intervensie word ook slegs drie tegnieke en een benadering benut.

Die helfte van die maatskaplike werkers glo nie aan gevangenisstraf vir jeugoortreders nie, maar is van mening dat afwentelingsprogramme oorweeg behoort te word. Meer as die helfte van die maatskaplike werkers is van mening dat meer intensiewe intervensie toegepas moet word binne Korrektiewe Dienste.

In hoofstuk vyf sal gevolgtrekkings en aanbevelings gemaak word oor die kennis en vaardighede wat maatskaplike werkers benodig vir maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder.

HOOFSTUK 5

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1 Inleiding

Die doel van die studie was om riglyne daar te stel vir maatskaplike werk intervensie deur die maatskaplike werker wat met die manlike jeugoortreder werk in die Departement van Korrektiewe Dienste sodat effektiewe intervensie verseker kan word. In die literatuurstudie is gefokus op die ontwikkeling van die jeugoortreder en maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder. Voorts is 'n opname gedoen van die maatskaplike werkers se kennis van die jeugoortreder se ontwikkeling en van die maatskaplike werk intervensie proses aan die jeugoortreder in die Korrektiewe Dienste.

Gebaseer op die literatuur en die resultate van die opname word gevolgtrekkings en aanbevelings in die hoofstuk bespreek. Die gevolgtrekkings word gemaak op grond van die bevindinge met betrekking tot die maatskaplike werkers se kennis van die jeugoortreder en hulle vaardighede in maatskaplike werk intervensie. Die aanbevelings wat hieruit sal volg, sal veral handel oor opleiding wat maatskaplike werkers vir maatskaplike werk intervensie aan jeugoortreders benodig.

5.2 Gevolgtrekkings

Gevolgtrekkings vanuit die literatuurstudie en die resultate van die empiriese studie sal handel oor persoonlike besonderhede, opleiding in maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder, kennis aangaande die ontwikkeling van die jeugoortreder en aanleidende faktore tot misdadgedrag en die maatskaplike werk intervensieproses aan die jeugoortreder.

5.2.1 Persoonlike besonderhede

Die grootste persentasie van die respondente beskik oor tussen 5 – 8 jaar ondervinding as maatskaplike werker, maar oor min ervaring as maatskaplike werker in die Departement van Korrektiewe Dienste. *Dit blyk dus dat oriëntering ten opsigte van beleidsdokumente van die Departement Korrektiewe Dienste belangrik is.*

5.2.2 Opleiding in intervensie aan die jeugoortreder

Dit is duidelik vanuit die literatuurstudie en uit die empiriese ondersoek dat maatskaplike werkers wat intervensie aan jeugoortreders verleen oor kennis van die jeugoortreder se ontwikkeling en vaardighede in die toepassing van die intervensieproses, moet beskik. Indien maatskaplike werkers nie oor die kennis en vaardighede beskik nie, kan effektiewe intervensie nie realiseer nie.

Die meerderheid van respondente het wel voorgraadse opleiding ontvang om intervensie aan die jeugoortreder te verleen. Tog het die meerderheid van die respondente aangedui dat hulle die behoefte ervaar aan opleiding ten opsigte van die jeugoortreder se ontwikkeling en die veroorsakende faktore tot misdadgedrag. Die volgende leerbehoefte is identifiseer : kennis van die jeugoortreder se fisiese, kognitiewe en emosionele ontwikkeling, kennis van die veroorsakende faktore tot misdadgedrag, die profiel van die jeugoortreder en kennis aangaande die toepassing van die maatskaplike werk intervensieproses ten opsigte van die jeugoortreder. *Die gevolgtrekking word gemaak dat opleiding rakende bogenoemde aspekte behoort te geskied.*

Die meerderheid van respondente het geen nagraadse opleiding ontvang ten opsigte van intervensie aan die jeugoortreder nie. Die minderheid respondente wat wel nagraadse opleiding ontvang het, se opleiding het hoofsaaklik gefokus op kennis van speltherapie, hofassessering en proefdienste en die ontwikkeling van die jeugoortreder.

Geen respondent het voorgraadse of nagraadse opleiding ontvang ten opsigte van kennis van die intervensieproses en vaardighede in die toepassing van die intervensieproses nie. Slegs een respondent was van mening dat oor kennis van die intervensieproses beskik word ten einde intervensie aan die jeugoortreder te verleen. *Dit blyk dus dat opleiding ten opsigte van die intervensieproses nodig is.*

5.2.3 Kennis van die ontwikkeling en aanleidende faktore tot misdaadgedrag van die jeugoortreder

'n Klein persentasie van die respondente beskik oor kennis van die fisiese, emosionele en kognitiewe ontwikkeling van die jeugoortreder. Hierdie beperkte kennis stem ooreen met die leerbehoefte wat respondente in die verband identifiseer het. *Dit blyk dus dat in leerbehoefte met betrekking tot die emosionele en kognitiewe ontwikkeling van die manlike jeugoortreder voorsien behoort te word.*

Die grootste meerderheid van respondente kon aanleidende faktore tot misdaadgedrag identifiseer naamlik middelmisbruik deur ouers, onenigheid in die huweliksverhouding, mishandeling, werkloosheid, enkelouergesinne, gebrekkige dissipline en geweld. Die feit dat die respondente die aanleidende faktore kon identifiseer en as 'n opleidingsbehoefte aandui, dui daarop dat respondente bewus is van aanleidende faktore maar dat kennis in die verband ontbreek. *Die gevolgtrekking word dus gemaak dat opleiding ook die aanleidende faktore tot misdaadgedrag moet behels.*

5.2.4 Proses van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder

Maatskaplike werk intervensie soos reeds genoem, stel vereistes aan die maatskaplike werker ten opsigte van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder. Die literatuur beskryf maatskaplike werk intervensie as 'n proses wat uit verskillende fases bestaan. Elke fase vereis spesifieke take van die maatskaplike werker. Indien maatskaplike werkers 'n gebrek aan kennis en vaardighede in die verband openbaar, sal intervensie nie effektief wees nie.

Die grootste meerderheid van die respondente het beperkte kennis ten opsigte van die take in die aanvangs-, kontrak-, evaluering en termineringsfase openbaar. Die minderheid van respondente kon sommige take in die fases korrek aandui. *Dit blyk dus dat respondente kennis benodig oor die take in die aanvangs-, kontrak-, evaluering- en termineringsfase van die maatskaplike werk intervensieproses.*

Die grootste meerderheid van respondente het slegs drie tegnieke tydens maatskaplike werk intervensie geïdentifiseer naamlik: insigontwikkeling, gevoelshantering en direkte beïnvloeding. Dit dui daarop dat kennis en toepassing van tegnieke tydens die intervensieproses beperk is. *Die gevolgtrekking word gemaak dat hulle kennis oor tegnieke vir intervensie beperk is.*

Die helfte van die respondente glo nie aan gevangenisstraf vir jeugoortreders nie en huldig die mening dat afwentelingsprogramme en korrektiewe toesig oorweeg moet word. *Dit blyk dus dat verskillende opinies bestaan oor vonnisopsies.*

Die oorgrote meerderheid van respondente het aangedui dat maatskaplike werk intervensie aan jeugoortreders in die Departement van Korrektiewe Dienste nie intensief is nie. 'n Klein persentasie verwag dat die spanbenadering gevolg moet word om intervensie effektief te maak. Die minderheid glo dat die fokus op maatskaplike werk intervensie in die Departement Korrektiewe Dienste op gedragsverandering gebaseer is. *Die gevolgtrekking word gemaak dat intervensie vir jeugoortreders nie intensief is nie, dat die spanbenadering in 'n beperkte mate gevolg word en dat die doel van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder gedragsverandering is.*

Dit blyk vanuit die empiriese ondersoek dat maatskaplike werkers in die Departement Korrektiewe Dienste se kennis van die ontwikkeling van die jeugoortreder en die maatskaplike intervensie proses beperk is en die toepassing van intensiewe intervensie daardeur beïnvloed word.

5.3 Aanbevelings

Die volgende aanbevelings word gemaak op grond van die gevolgtrekkings wat uit die empiriese ondersoek voortspruit.

5.3.1 Opleidingsinstansies

Met betrekking tot die opleiding van maatskaplike werkers word die volgende aanbeveel:

- In voorgraadse opleiding moet aandag geskenk word aan kennis oor die ontwikkeling van die jeugoortreder en die faktore wat tot misdaadgedrag aanleiding gee.
- Voorgraadse opleiding moet fokus op die maatskaplike werk intervensieproses met spesifieke verwysing na kennis van tegnieke en rolle tydens intervensie en die toepassing daarvan.
- Tydens voorgraadse opleiding moet spesifiek aandag gegee word aan groepwerk en benaderings soos gedrags- en kognitiewe terapie wat relevant en toepaslik is in die Korrektiewe opset.
- Studente behoort gemotiveer te word om ondervinding op te doen ten opsigte van intervensie aan die jeugoortreder.
- Nagraadse opleiding behoort op vaardighede in maatskaplike werk intervensie te fokus.
- Kursusse ten opsigte van maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder behoort beskikbaar gestel te word aan alle nagraadse studente en praktiserende maatskaplike werkers.

5.3.2 Departement Korrektiewe Dienste

Met betrekking tot die verantwoordelikheid van die Departement van Korrektiewe Dienste word aanbeveel dat :

- Maatskaplike werkers wat met jeugoortreders werk, gekeur word.
- Maatskaplike werkers wat met jeugoortreders werk, georiënteer word.

- Maatskaplike werkers wat met jeugoortreders werk, 'n induksieprogram deurloop wat spesifiek fokus op die hantering van die jeugoortreder as adolessent.
- Maatskaplike werkers wat gekeur is om met die jeugoortreder te werk, spesifieke opleiding in die vorm van 'n kursus ontvang rakende die fisiese, emosionele en kognitiewe ontwikkeling van die jeugoortreder en maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder.
- In supervisie moet gefokus word op die maatskaplike werker se benutting van die benaderings in tegnieke in die intervensie aan die jeugoortreder.
- Die Departement van Korrektiewe Dienste behoort die aanstelling van addisionele maatskaplike werkers te oorweeg om sodoende kleiner gevalleladings daar te stel.
- Die Departement Korrektiewe Dienste behoort vereistes ten opsigte van kennis en vaardighede in jeugsorg te stel wanneer aanstelling van alle personeel wat met jeugoortreders werk oorweeg word.
- Die Departement Korrektiewe Dienste behoort met die Departement Justisie te onderhandel om afwentelingsprogramme as vonnisopsie te oorweeg voordat gevangeisstraf opgelê word.

5.3.3 Verdere navorsing

Dit word aanbeveel dat verdere navorsing onderneem word oor:

- Maatskaplike werk intervensie aan die aggressiewe jeugoortreder.
- Die invloed wat blootstelling en geweld het op die aggressiewe jeugoortreder.
- Die effek van gevangenissetting op die jeugoortreder.

BIBLIOGRAFIE

- ARKAVA, M.L. & LANE, T.A. 1983. Beginning social work research. Boston : Allyn & Bacon, Inc.
- BABBIE, E.R. 1991. The practice of social science research. Belmont, California : Wadsworth.
- BEE, H.L. 2000. The Journey of Adulthood. New Jersey: Prentice Hall.
- BISMAN, C.D. 1999. Social Work Assessment : Case Theory Construction. Families in Society. 80(3) : 240 – 246.
- BRONFENBRENNER, U 1972. The split-level American family. Learning environments. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- CARLSON, B.E. 1984. Causes and maintenance of domestic violence : An ecological analysis. Social Service Review, 12 : 569 – 585.
- COMPTON, B.R. 1980. Introduction to social welfare and social work. Homewood Illinois: The Dorsey Press.
- COMPTON, B.R. & GALAWAY, B 1994. Social work processes. Belmont, California: The Dorsey Press.
- COMPTON, B.R. & GALAWAY, B. 1999. Social work processes. (6th revised) Illinois : The Dorsey Press.
- COREY, G. 1995. The theory and practice of group counselling. (4th ed). Boston : Brooks/Cole Publishers.
- CRAIG, G. 1986. Human development. (4th ed). New Jersey : Prentice Hall.
- CRONJE, G; VAN DER WALT, P.J; RETIEF, G.M. & NAUDE, C.M.B. 1982. Die jeugoordreder in die gemeenskap. Pretoria : Haum Opvoedkundige Uitgewery.
- DEAN, H. 1997. The “clinical” in social work: a work in progress. Smith College Studies in Social Work, 67(2) : 159 – 170.
- SUID-AFRIKA (REPUBLIEK): Die Konstitusie van die Republiek van Suid Afrika, Wet 106 van 1996. Pretoria: Staatsdrukker.
- DU PREEZ, M.S.E. 1981. Maatskaplike groepwerk : teorie en praktyk. Denver : Keartland Press.
- EDLESON, J.L. 1999. Children’s Witnessing of Adult Domestic Violence. Journal of Interpersonal Violence, 14(8) : 839 - 870.
- GERMAIN,C.B. & GITTERMAN, A. 1996. The life model of social work practice. New York: Columbia University Press.

GRINNEL, R.M. 1988. Social work research and evaluation. (3rd ed). Illinois : F.E. Peacock Publishers, Inc.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Handleiding vir Eenheidsbestuur, 2001. Departement Korrektiewe Dienste: Pretoria.

HAMPTON, R.L; GULLOTTA, T.P; ADAMS, G.R; POTTER, E.H: WEISSBERG.1993. Family Violence : Prevention and Treatment. Issues in Children's and Families' Lives, (1) : 8 - 21.

HAMPTON, R.L. 1999. Family Violence (2nd ed). Prevention and Treatment. Issues in Children's and Families' Lives, (1). California: Sage Publications, Inc.

HARBER, K. & PAYTON, G. 1985. Heinemann English Dictionary. London : The Chancer Press, Ltd.

HEPWORTH, D.H. & LARSEN, J.A. 1990. Direct social work practice, California : Wadsworth Publishing Company.

HEPWORTH, D.H; ROONEY, R.H. & LARSEN, J.A. 1997. Direct social work practice : Theory & Skills. (5th ed). California : Wadsworth Publishing Company.

HILL, M. 1999. Effective ways of working with children and their families. Research Highlights 35. London : Jessica Kingsley Publishers.

HOLLIS, F. 1971. Casework : a psychosocial therapy. (2nd ed). New York : Random House.

HOLLIS, F. & WOODS, M.E. 1981. Casework : a psychosocial therapy. (3rd ed). New York : Random House.

HOTALING, G; FINKELHOR, D; KIRKPATRICK, J. & STRAUS, M. 1988. Family Abuse and its consequences : New directions in research. California: Sage Publications, Inc.

HSRC, 1997. Violence within the family. Marriage and Family life in SA, (4) : 22 – 79.

JOHNSON, L.C. 1989. Social work practice a generalist approach. Massachusetts : Allyn and Bacon Press.

JONES, S. 2000. Understanding violent crime. Crime and Justice. Philadelphia : Open University Press.

KRIEL, H.P. 1991. A social –pedagogical perspective on incontinent abuse of children. Port Elizabeth, Degree of doctor education. UPE.

KOTZE, S. 1995. South Africa takes action against domestic violence and women abuse. Social Work Practice (3).

LOUW, D.A; GERDES, L.C. & MEYER, W.F. 1985. Menslike Ontwikkeling. Pretoria: Opvoedkundige uitgewery.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK): Maatskaplike Werk Konsep Beleid, 2000. Departement Korrektiewe Dienste: Pretoria.

MARKWARD, M.J. 1997. The Impact of Domestic violence on children. Families in Society, (1) : 66 – 70.

MCCORD, J. 1991. Questioning the value of punishment. Social Problems, 38(2) : 167 – 176.

MCGEE, C. 1997. Children's experiences of domestic violence. Child and Family Social Work, 2 : 13 – 23.

MCKENDRICK, B.W. 1987. Introduction to social work in South Africa. Pinetown : Own Grugess Publishers.

MCKENDRICK, B.W. 1990. The future of social work in South Africa. Social Work/Maatskaplike Werk, 26(1).

MCKENDRICK, B.W. 2001. The promise of social work directions for the future. Social Work/Maatskaplike Werk, 37(2).

MCMAHON, M. 1996. Social work Practice. London : Allyn & Bacon, Inc.

MCWIRTHEER; MCWIRTHEER; MCWIRTHEER & MCWIRTHEER 1998. At Risk Youth. A comprehensive response. Boston : Brooks/Cole publishing company.

MEYER, C.H. EN MATTAINI, M.A. 1995. The foundations of social work practice. America : NSAW Press.

MOUTON, J. 2000. How to succeed in your Master's & Doctoral Studies. Pretoria : Van Schaik.

MQUAIDE, S. & EHRENREICH, J. 1997. Assessing client strengths. Families in Society, (2) 201 – 211.

MUSSEN, P.H; CONGER, J.J. & KAGAN, J. 1970. Child Development and personality (3rd ed). New York : Harper & Ron Publishers.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK) : Mvelapanda Dokument, 2000. Departement Korrektiewe Dienste : Pretoria.

PAPALIA, D.E. & OLDS, S. 1992. Human development. (5th ed). New York: McGraw Hill Inc.

PINCUS, A. AND MINAHAN, A. 1979. Social work practice : model and method. Illinois, F.E. Peacock Publishers, Inc.

- POTGIETER, M.C. 1998. The social work process. South Africa : Prentice Hall.
- SHEAFOR, B.W; HORESJI & HORESJI, G.A. 1994. Techniques and guidelines for social work practice. London : Allyn and Bacon
- SHEAFOR, R.W; HORESJI, C.R. & HORESJI, G.A. 2000. Techniques and guidelines for social work practice. (5th ed). London : Allyn and Bacon.
- SHULMAN, L. 1984. The skills of helping individuals and groups. (2nd ed). Illinois : FE Peacock Publishers, Inc.
- SIEGEL, L.J. & SENNA, J.J. 1981. Juvenile Delinquency : Theory, Practice and Law. Boston : West Publishing Company.
- SIGLER, R.T. 1989. An Assessment of Community attitudes. London : Allyn & Bacon, Inc.
- SIMPSON, B.2000. A social constructionist approach to social education in South Africa: Some practical considerations. Social Work/ Maatskaplike Werk, 36(1).
- SMITH, J; O'CONNOR, I. & BERTHELSEN, D. 1996. The effects of witnessing domestic violence on young children's psycho-social adjustment. Australian Social Work, 49(4) : 3 –10.
- SNYDER, J. & PATTERSON, G. 1995. Individual differences in social aggression. Behaviour therapy, (26) : 371 – 391.
- SPACARELLI, S; COATSWORTH, J.D. & BOWDEN, B. 1995. Exposure to Serious Family Violence amongst incarcerated boys : It's association with violent offending and potential mediating variables. Violence and victims, 10(3).
- SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Korrektiewe Dienste, Wet 111 van 1998. Pretoria: Staatsdrukker.
- VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK 1995. Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk. (Hersiene en uitgebreide uitgawe). Kaapstad. CTP Book Printers (PTY) Ltd.
- VAN ROOYEN, I.J.J EN COMBRINK, M.J. 1980. Gevallewerk : 'n integreerende benadering. Pretoria en Kaapstad : Academica.
- WIDOM, C 1989. The Cycle of violence. Science. 244 : 160 – 165
- SUID-AFRIKA (REPUBLIEK) Witskrif vir welsyn, 1997. Ministerie van Welsyn Pretoria. Staatsdrukker.
- YALOM, I. 1995. The theory and practice of Group Psychotherapy. (4th ed). London. Basic Books, Inc.

Universiteit van Stellenbosch

Departement Maatskaplike Werk

Maatskaplike intervensie met manlike jeugoortreders in die Departement Korrektiewe Dienste

1. Identifiserende besonderhede

Merk die toepaslike ruimte :-

1.1 Wat is u kwalifikasie?

Diploma	Graad	Honneurs	Meestersgraad
---------	-------	----------	---------------

1.2 Dui u ervaring as maatskaplike werker aan.

1 - 4 jaar	5 - 8 jaar	9 - 12 jaar	13+ jaar
------------	------------	-------------	----------

1.3 Wat is u dienstydpark in die Departement van Korrektiewe Dienste?

1 - 4 jaar	5 - 8 jaar	9 - 12 jaar	13+ jaar
------------	------------	-------------	----------

2. Opleiding in maatskaplike werk

2.1 Watter aspekte is voorgraads in die teorie ten opsigte van die intervensie aan die jeugoortreder gedek?

2.1.1 Aan watter vaardighede van intervensie aan die jeugoortreder is aandag gegee in voorgraadse opleiding?

2.2 Beskryf die inhoud van die nagraadse opleiding in intervensie aan die jeugoortreder wat u ontvang het.

2.3 Oor watter kennis van die adolessent en die oortreder beskik u ten einde intervensie aan die jeugoortreder te bied?

3. Ontwikkeling van die jeugoortreder :-

3.1 Oor watter aspekte omtrent die ontwikkeling van die jeugoortreder benodig u meer kennis?

4. Aanleidende faktore tot misdadgedrag :-

4.1 Wat is volgens u mening die faktore in die gesin wat kan aanleiding gee tot die adolessent se misdadgedrag?

4.2 Wat is volgens u mening die faktore in die omgewing wat kan aanleiding gee tot die adolessent se misdadgedrag?

4.3 Oor watter aanleidende faktore benodig u meer kennis?

5. Maatskaplike werk intervensie aan die jeugoortreder in Korrektiewe Dienste

5.1 Watter maatskaplike werk metode benut u in intervensie aan die jeugoortreder?

5.2 Watter benadering benut u tydens intervensie aan die jeugoortreder?

5.3 Watter take voer u gewoonlik uit in die aanvangsfase van intervensie aan die jeugoortreder?

5.4 Watter take benut u in die kontrakfase van intervensie aan die jeugoortreder?

5.5 Watter tegnieke benut u tydens intervensie aan die jeugoortreder?

5.6 Hoe evalueer u vordering van intervensie met die jeugoortreder?

5.7 Hoe voer u terminering van intervensie met die jeugoortreder uit ?

6. Algemeen :-

6.1 Wat is u mening oor die oplegging van gevangenisstraf as vonnisopsie vir jeugoortreders?

6.2 Wat is u mening omtrent die aard van intervensie aan jeugoortreders in die Departement van Korrektiewe Dienste.

Dankie vir u samewerking en bereidwilligheid om die vraelys te voltooi.